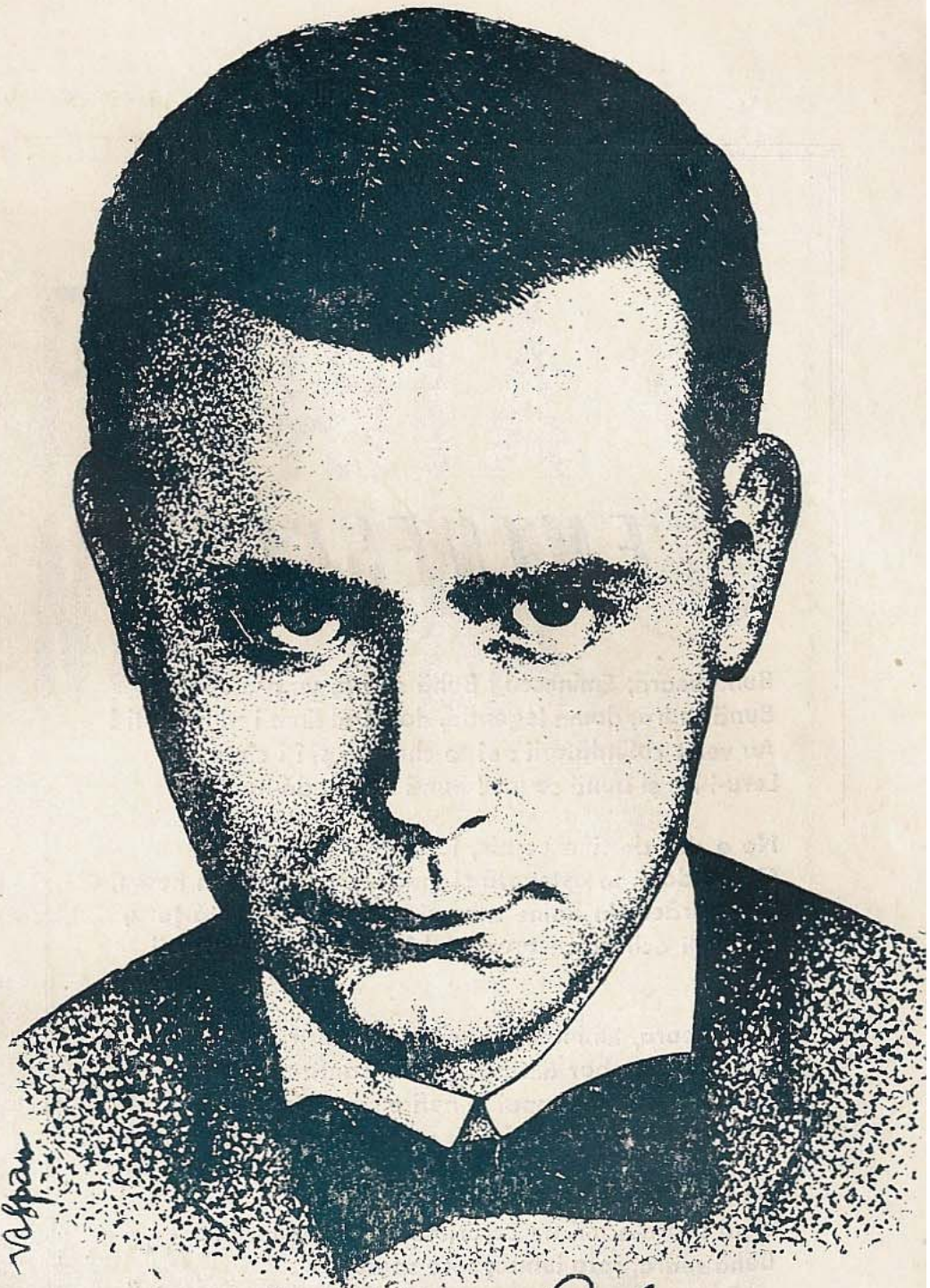

ARTUR-ARTUR

Lucian Blaga

PUBlicaŢIE A ELEVILOR LICEULUI „UNIREA” FOCŞANI

ANUL XIV
(SERIE NOUĂ)

1985
aprilie-iunie

EMINESCU

Bună seara, Eminescu ! Bună seara, umbră sfântă !
Bună seară, domn legendă, domn al limbii românești !
Au venit colindătorii : ei te cheamă și îți cîntă
Leru-i ler și bună seara ! Bună seară, dă-ne vești.

Ne e dor de tine veșnic, lasă-te și tu cu seara
O Moldovă te așteaptă și mai sus de toate-un neam,
S-a-mbrăcat în haine albe și te-așteaptă toată țara,
Cerne-ți ochii spre prezentul înflorind pe-al vremii
ram.

Bună seara, Eminescu, bună seara, astru rece,
Bună seara, zbor albastru, bună seara-n care vii
Alungînd înapoi timpul în nefire să se-nece
Peste moarte, peste ziduri, neputință și stihii.

Ne miroase-a-înapoiere, a abis, eternitate...
Bună seara-n mii de ceruri către care ne suim,
Bună seara, spre iubire, spre speranță,
spre un „poate”,
Spre un „totuși”, bună seara ! Bună seara, te iubim !

Doina ROȘU,
clasa a XI-a A

REVISTA NOASTRĂ

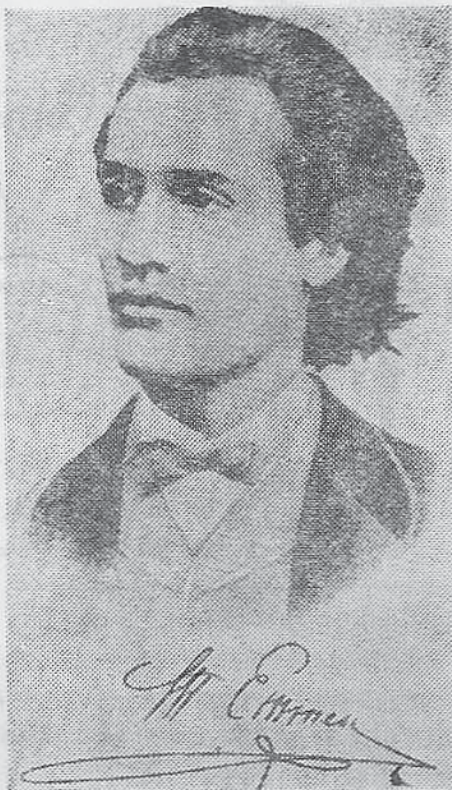
PUBLICAȚIE A ELEVILOR LICEULUI „UNIREA” DIN FOCȘANI,
FONDATĂ ÎN 1912,
EXISTINSĂ, ÎN CADRUL CONCURSULUI NAȚIONAL
AL PRESEI ȘCOLARE, CU PREMIUL I, ÎN 1978 ȘI ÎN 1981,
ȘI CU „PREMIUL SPECIAL AL JURIULUI
PENTRU CEA MAI BUNĂ REVISTĂ ȘCOLARĂ DIN ȚARĂ”,
ÎN 1979 ; ÎNREGISTRATĂ LA U.N.E.S.C.O. ÎN 1980

Fondator : prof. **Dimitrie PAPADOPOLO**

Coordonator : prof. **Petrache DIMA**

DIALOG LITERAR

DUMITRU I. GRUMĂZESCU:

**„Viața
colecției
«Eminescu»
se confundă
cu propria-mi
existență”**

— Am citit o parte din articolele referitoare la actul spiritual unic, pe care-l faceți, adunind tot ce puteți DE și DESPRE Eminescu. În cadrul dialogului nostru, vă propunem să depășim stadiul strict informațional, gazetăresc, și să încercăm să privim, afectiv, din interior, temporal și spațial, acest act sisific, nelipsit de momente dramatice, uneori comice, dar încununat de succes, toate alcătuind palpitanța istorie a unei colecții magnifice, ce poartă numele poetului nepereche.

Așadar, să începem cu... începutul: cine sinteți dv., Dumitru Grumăzescu?

— Să fiu sincer, aceasta este cea mai grea întrebare, pentru că nicio dată nu m-am gândit „cine sînt”. Dar, știu că mă număr printre numeroșii oameni ai acestei minunate națiuni, îndrăgostit pînă la sacrificiu de profetul neamului nostru, sacrificiu pe care cu timpul l-am înțeles ca pe o datorie de onoare. M-am născut pe meleagurile de legendă ale Moldovei, în Tg. Neamț, la 22 octombrie 1945, cu o copilărie destul de scurtă, petrecută la poalele Cetății Neamț, la scăldat în Ozana lui Creangă, vizitînd cu nostalgie casa Veronicăi Micle, iar peste drum școala unde au învățat și Creangă și Conta, și multe alte locuri care amintesc de oamenii noștri de cultură și care au clădit visul-realitate al adolescenței mele. La vîrsta de 5 ani, în urma unui accident la ochi, am fost internat la Piatra-Neamț în spital, apoi dus la București, unde am suportat o operație urmată de tratament. În continuare, am urmat, cu destulă greutate, clasele I—IV. Cînd am intrat în clasa a V-a, din cauza neurmării tratamentului, situația s-a agravat și în 1958, la 15 mai, am fost internat la Spitalul Clinic Nr. 1 din Iași. Aici, am fost tratat de medicul Petre Vancea căruia îi voi păstra o vie amintire, și, evident, întregului personal, care m-a îngrijit. Cînd am început să revăd, pe la ju-

COLECȚII ȘI COLECȚIONARI

mătatea anului 1959, am găsit o carte, fără prefață, fără cuprins, iar cu o lupă citeam zilnic în ea, bineînțeles pe ascuns (nu aveam voie să fac nici un fel de efort vizual). În toamna anului 1960, prin octombrie, probabil de ziua mea, am mers acasă la părinți și intrând și în librăria din oraș, printre alte volume, am găsit unul ale cărui poezii le cunoșteam. Răsfoind și găsind pagina de titlu, am dat peste acea imagine sfântă, pentru noi toți românii: fotografia de la 19 ani a lui Eminescu. Am făcut un legământ atunci în sufletul meu ca tot ce voi găsi de și despre acest om să strâng. Iată-mă astăzi în fața d-voastră cu un trecut de aproape 25 ani, reușind să nu dez-mint jurământul făcut în copilărie.

— Deși cărările vieții v-au dus spre profesii nefilologice, ați pătruns totuși într-un teren minat de numeroase dificultăți. Ce fapt v-a propulsat în universul eminescian?

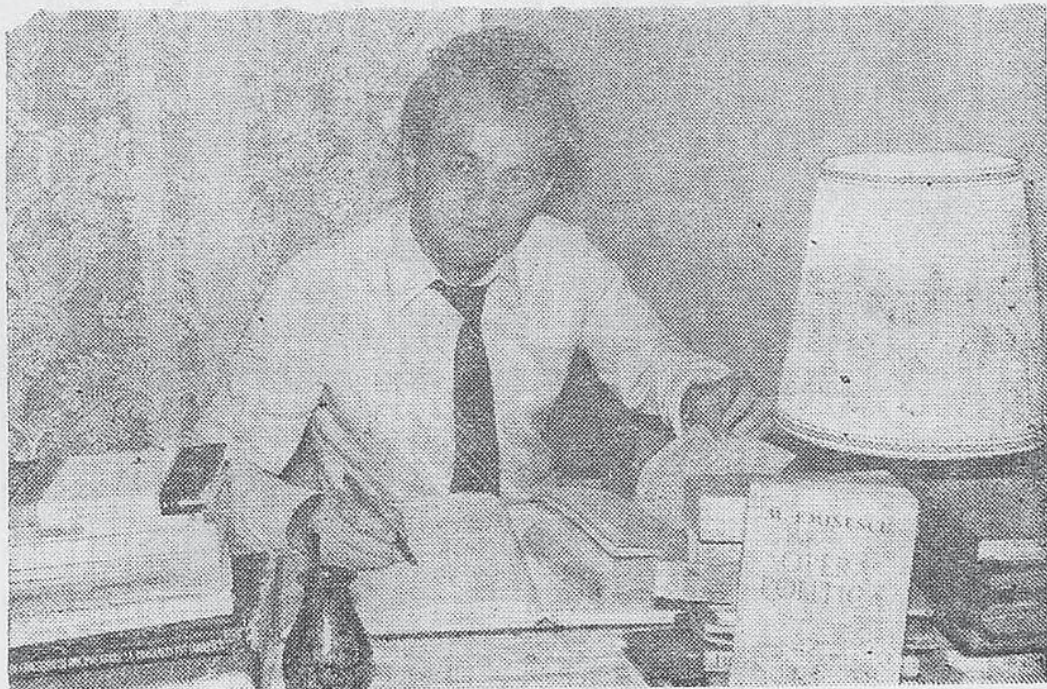
— E drept că drumurile vieții m-au ținut departe de profilul filologic. Așa am ajuns desenator, fotograf, operator hidro, tehnician în industria grea. Toate acestea plus boala nu m-au abătut de la planurile mele ce aveau să se concretizeze în acest corpus Eminescu.

Eminescu este omul total și nepereche al culturii noastre și este destul de accesibil și celor care au îmbrățișat științele exacte. Când flacăra cunoașterii îți este aprinsă de un geniu ca Eminescu, nimic nu-ți poate sta în cale. Este o luptă care cere mari sacrificii, însă și satisfacțiile sînt pe măsura celor dinții. Dorința de a cunoaște adevărul m-a ținut aproape de opera eminesciană, căreia i-am dedicat un sfert de secol. Fără îndoială că nu mă voi opri aici.

Am în minte mereu o cugetare a poetului: „Munca unui om se poate plăti, caracterul, cultura nicicînd“.

Interviu realizat de
prof. Petrache DIMA

(Continuare în pag. 2022)

D. Grumăzescu printre comorile eminesciene

DIALOG LITERAR

Dumitru I. Grumăzescu

(Urmare din pag. 2021)

— De la exemplare din ediții recente, ați ajuns la prima carte rară. O mai țineți minte ?

— Prima carte Eminescu, pe care am cumpărat-o, a fost „Poezii”, volum apărut în colecția **Biblioteca pentru toți**, seria nouă, nr. 1, 1960, cu o prefață de Tudor Arghezi și un studiu introductiv de Zoe Dumitrescu-Bușulenga. Am găsit-o în librăria orașului meu natal, unde mă reintorsesem după o absență de doi ani. A urmat o perioadă, în care am strins tot ce mi-a picat în mână :neorganizat și fără nici un criteriu. În clasa a VII-a, o colegă, Macri, mi-a adus într-o zi, la școală, vol. al II-lea din „Opere politice” de Eminescu, apărut sub îngrijirea lui I. Crețu. Mare mi-a fost mirarea, în momentul când am descoperit un „alt” Eminescu. Nimeni nu-mi vorbise pînă atunci de jurnalistica lui. În vara lui 1964, o altă colegă mi-a spus că mamă-sa este în posesia ediției a III-a a „Poesilor” lui Eminescu, carte tipărită sub îngrijirea lui Titu Maiorescu, nevăzută nici de Perpessicius.

După mai multe insistențe, am reușit să o cumpăr. Am achiziționat, după tratative care au durat mai bine de șase ani, „Opere” de Eminescu, în patru volume, „Opera politică”, în două volume, apărute prin strădania lui I. Crețu. Vă dați seama ce răbdare am avut în cursul tratativilor !

— Și împrejurarea în care ați procurat-o ?

— Ce să mai spun despre împrejurare? Fiica doamnei a fost cel mai bun mijlocitor : îi recitam și îi citeam din Eminescu, încît am reușit să o

Foia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

<p>PESTA 45 faur 9 martie 1868</p>	<p>Este la Be-care luna de trei ori adusa la 3. 15. si 25. Zuga z. e. continand doua coli. Pretul pentru Austria pe Jan.—Jan. 42. pe Oct.—Jan. 52.—cr. Pentru Romania pe Jan.—Jan. una pitbora.</p>	<p>Nr. 6.</p>	<p>Camerarii a redactionei Strata lui Leopoldu Nr. 18. unde sunt a se adresa manuscritele si literi de promanaratione. Epistolele urmandate nu se primesc si epistole anuale de se publica.</p>	<p>33 curs anual.</p>
---	---	-------------------	--	-------------------------------

Numărul din revista „Familia”, în care a debutat Eminescu, la 15 februarie 1855, cu poezia „De-aș avea...”

COLECȚII ȘI COLECȚIONARI

cuceresc. Astfel, mama sa nu a mai rezistat și la insistențele fetei. Deocamdată, numele acestei familii, din motive personale, trebuie trecut sub tăcere.

— Dar prima versiune străină ?

— Primele versiuni (în limbi străine) le-am achiziționat prin intermediul cumnatului meu, Ioan Mihăilescu, care mi-a înlesnit o întâlnire cu Gigi Bădulescu. Acesta mi-a vândut un număr de 46 de volume, printre ele aflându-se și ediții în limbi străine, unele chiar foarte rare ca :

● *Quelques Poesies, Mihail Eminescu*, Traduites en français par Al. Gr. Soutzo, Deuxième Edition, Jassy — Imprimerie H. Goldner, 1911 ;

● *Poems of Mihail Eminescu* — Translated from the Rumanian and rendered into the original metres by E. Sylvia Pankhurst and I.O. Stepanovici, London : Kegan Paul, Trench, Trudner et. Co, Ltd, 1930 ; with a Preface by Bernard Shaw ;

● *Deutsche Uebertragungen aus den Auserleseneren Dichtungen des Verstorbenen Rumenischen poeten Michail Eminescu* von Em. Grigorovitzza, Bucarest, 1892.

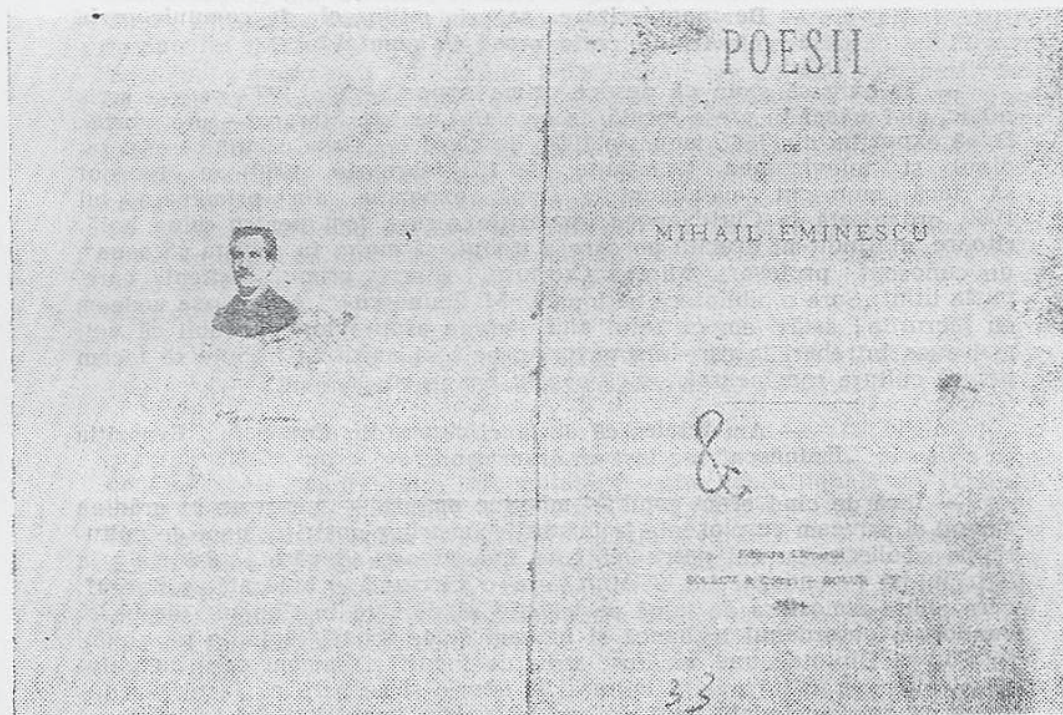
Au urmat alte achiziții, ultima fiind o donație : Mihail Eminescu — *Der Abendstern* von E. Graene, București, 1893, carte primită de la medicul Dănuț Ceamburu din Focșani, în septembrie 1983.

Și lista ar putea continua dar ne oprim, deocamdată, aici.

— Cum s-a născut ideea scoaterii în lume a acestui tezaur?

— O tânără, pe-atunci, studentă la Facultatea de Filologie din Iași, Livia M., în toamna anului 1978, văzindu-mă colecția care era mai puțin de jumătate decît e acum, m-a convins să nu le țin numai pentru sufletul meu

(Continuare în pag. 2024)

Prima ediție a „Poesiilor” lui Eminescu (1883)

DIALOG LITERAR

Dumitru I. Grumăzescu

(Urmare din pag. 2023)

și să fac o expoziție de carte „Eminescu”, asigurându-mă că această întreprindere va fi cât se poate de interesantă. Și într-adevăr...

— Unde și când s-a produs evenimentul ?

— Cred că răspunzând pe larg la această întrebare aş putea să vă ocup tot spațiul revistei. Voi încerca să trec peste toate greutateile și bucuriile pe care le-am trăit atunci și care se resimt și astăzi. La Tg. Neamț, în 17 iunie 1979, a avut loc prima expoziție de carte „Eminescu” pe care am organizat-o. A fost o sărbătoare care a durat 3 zile și la care au participat cadre didactice de la Universitatea din Iași, studenți, elevi; am avut și o participantă din S.U.A., doctorand Kyl Richardson.

Expoziția a fost găzduită în localul Muzeului de Istorie timp de patru luni. Deschiderea festivă și prezentarea colecției au fost făcute de distinsul eminescolog și profesor Mihai Drăgan.

— Ce a însemnat pentru dezvoltarea lui — a acestui tezaur — contactul cu publicul ?

— Într-adevăr, de-abia atunci am putut să-mi dau seama că publicul vizitator era dornic să cunoască cât mai multe despre Eminescu, dar și cum a ajuns un simplu pasionat să realizeze o asemenea colecție. Toate aceste expoziții m-au ajutat la îmbogățirea colecției și a cunoștințelor mele despre Eminescu; am învățat foarte multe din întrebările vizitatorilor. Tot de-aici au început schimbul de cărți, achizițiile și negreșit foarte multe donații.

— Dar popularizarea sa prin mijloacele de comunicare în masă: televiziune, radio, presă, în general ?

— Trebuie să spun că despre prima expoziție din 1979 nu s-a scris nimic, nici măcar în presa locală, în celelalte reviste literare — nici vorbă. După expoziția din Iași, ianuarie 1980, deschisă la „Casa cărții”, presa, radioul și televiziunea (3 minute, la 15 februarie 1980) au început să facă cunoscut evenimentul. După expoziția din primăvara lui 1980, organizată la Cluj-Napoca, expoziție care a fost pentru mine hotărâtoare, arătându-mi drumul pe care a trebuit să merg, în revista „Steaua”, un cunoscut profesor, Mircea Croitoru, a scris primul articol care, purta titlul „Spre o bibliotecă națională «M. Eminescu»”. Atunci așa vedeam eu lucrurile; astăzi am cu totul altă viziune asupra lor. Probabil că veți mai avea întrebări la care răspunsurile mele să arate ce trebuie să facem pentru cultura românească, adică pentru Eminescu.

— Am înțeles că de la circiuma din Copou la... Expoziția „Eminescu” n-a fost un drum ușor...

— Încă de când eram copil — mi-aduc aminte — mergeam în grădina Copou și priveam cu pioșenie la busturile ilustrațiilor noastre oameni de cultură, la obeliscul cu cei patru lei care îmi cunosc adevărata istorie, la bătrînul și legendarul tei. Alături, era o circiumă, botezată „Rarău”, care polua atmosfera de taină ce trebuie să dăinuie în Copou. Adesea abandonam ghiozdanul în bancă și fugeam de la școală făcînd-o pe ghidul în Copou. Dintotdeauna, am fost atras de locuri și oameni care au putut să-mi evoce trecutul nostru cultural și istoric și se pare că Iașul n-a dus și nu va duce niciodată lipsă de așa ceva. Ura împotriva acestei circiumi

COLECȚII ȘI COLECȚIONARI

pe care am socotit-o întodeauna ca pe o impietate adusă trecutului nostru cultural — pot spune că și prezentului — creștea din zi în zi. Când îndrăzneam să vorbesc de planurile mele de desființare a circiumii, unii îmi spuneau că sînt utopic, nebun. Cum credeam eu că o circiumă, care aducea un venit, se va putea desființa? După multe expoziții realizate pe cont propriu, prin țară — Tg. Neamț, Iași, Cluj-Napoca, Timișoara, Bacău, Piatra-Neamț, Suceava — m-am gândit că este timpul să fac demersuri municipalității pentru organizarea unei expoziții Eminescu, cu caracter permanent, lângă legendarul tei, schimbînd destinația circiumii care, pretindeau unii, avea tradiție. Propunerea mea a coincis cu planurile edililor orașului de a desființa circiuma. Și iată că la 18 iunie 1983 (an în care se împlinea un secol de la apariția „Poesiilor” lui Eminescu) a fost inaugurat Centrul expozițional „M. Eminescu” din Copou. M-am împotrivit numirii de „Centru”, arătînd că avem „Centru de sifoane”, „Centru de curățat haine”, dar nu s-a putut ține cont de propunerea mea.

Iată-mă pe mine, colecționarul, salariat la C.U.G., așa-zis „șef”. Eu eram și ghidul, răspundeam și de depozit, de dotare, de stația de amplificare, și om de serviciu, deci răspundeam de aproape tot ce era și se întreprindea aici. În cadrul centrului expozițional, înfiinșasem o sală de documentare pentru elevi, studenți, pentru vizitatorii care doreau să consulte exemplare din vitrină sau din depozit.

Am adus o stație de amplificare, cu ajutorul căreia, un an de zile, Copoul a răsunat în acordurile muzicii lui Vivaldi, Bach, Chopin, Beethoven, Enescu, Porumbescu și în ecoul vocilor atîtor personalități ale scenei și literaturii românești, recitînd din opera geniului eminescian. Copoul a fost o tribună a elevilor, studenților, a tuturor acelor care doreau să consulte un document sau să-și citească din propriile creații.

Au fost realizate seri de muzică și poezie de o mare sensibilitate.

Zilnic, centrul expozițional era vizitat de zeci și sute de oameni. Unele licee, școli generale, grupe de studenți însoțiți de cadre didactice veneau în acest lăcaș eminescian, și realizau ore de literatură. Am avut vizita unor delegații din U.R.S.S., Franța, Filipine, Grecia, Polonia, S.U.A., Israel, China. Din China, am fost vizitați de ministrul culturii, care a scris în cartea de onoare: „Marele poet și patriot român M. Eminescu va rămîne întotdeauna în inima popoarelor”. Alte multe personalități ale culturii românești care au venit special sau au descoperit absolut întimplător minunea de lângă Tei au lăsat impresiile lor în „Cartea de onoare” a centrului, care va rămîne oglinda activității mele în acest an cît a durat expoziția aici. Dar invidia, răutatea trebuiau să-și spună cuvîntul și împotriva voinței mele centrul a încetat de a mai exista. După unii era și normal: „Cum era posibil ca un... nefilolog să aibă așa funcție?!”. Nu știu cît am muncit cu capul în acest an, dar am pus tot sufletul meu de bun român și strădania celor 23 de ani de căutări și sacrificii pentru oamenii de bună-credință și-a spus cuvîntul.

— Și în prezent: dacă din circiumă s-a făcut Centrul „Eminescu” din Centrul „Eminescu” ce s-a făcut?

— M-așteptam la această întrebare din partea d-voastră. Niciodată, în grădina Copou, nu se va mai putea înființa o circiumă. După plecarea mea, dacă se poate spune așa, a fost mutată o secție expozițională tot „Eminescu” a Muzeului de Literatură a Moldovei — Casa Pogor din Iași — o instituție prestigioasă și care se bucură de toată atenția din partea ieșenilor și acelor care vin în acest vechi centru cultural. Trebuie să recunosc că amprenta acestei instituții s-a cunoscut: au venit cu vitrine ultramoderne, spațioase și adecvate, rame aurite, unele citate alese cu foarte mare pricepere. Dar nu mai este ce-a fost...

(Continuare în pag. 2026)

DIALOG LITERAR

Dumitru I. Grumăzescu

(Urmare din pag. 2025)

— Cam cât timp a trecut de la achiziționarea întimplătoare la cea organizată ?

— Foarte simplu... Din 1960 până în 1979, s-au scurs 19 ani și de la prima expoziție din Tg. Neamț totul a început să fie organizat după criteriile cât de cât științifice, atât în capul meu cât și în depozitul colecției.

— În schimb, a fost comică achiziționarea unor piese rare. Mă gindesc la ediția hiliputană Fischer — Galați.

— Și cu răspunsul la această întrebare aș putea să vă umplu foarte multe pagini. Mă opresc la o întâmplare, care, povestită, așa la o întâlnire, ar fi comică, dar ea are — așa zice eu — implicații serioase în aspectul cultural de masă. Mă aflam la „Electro-aparataj” — Titu și discutam într-o secție despre un proiect al meu de realizare a unei cărți în întregime din metal. Vorbindu-le despre poet și proiectul meu — la modul entuziast la care știu să vorbesc — a venit la mine un tovarăș și mi-a spus: „Pentru că mi-ai vorbit atât de frumos de Eminescu, vreau să vă spun și eu ceva. Sînt un mare jucător de cărți și un amic de-al meu cu care joc are o cărticică în care este scris tot «Luceafărul» și pe care o ține într-o cutie de chibrituri. Vă interesează?”. I-am răspuns: „Desigur”. Și peste două săptămîni după ce i-a cîștigat-o într-o partidă în care l-a trîșat, aveam în mîna ediția „Luceafărului”, scoasă de H. Fischer — Galați, București, 1936, ed. a IV-a, nemenționată în „Bibliografia M. Eminescu”, scoasă de Academie în 1976.

— Și acum cîteva cuvinte despre donatori.

— Fără a mai da numele atîtor și atîtor donatori, oameni care au înțeles rostul muncii mele și au încredere că nu îi voi dezamăgi, eu, prin intermediul revistei d-voastră, le mulțumesc. Țin să-i asigur că nu-mi voi pierde niciodată entuziasmul și încrederea în pasiunea care se numește EMINESCU.

Totuși cîteva nume de care sînt și voi fi de-a pururi legat: Radu Sterescu, de la care am învățat cum trebuie prețuită cartea, marele anticar Mihui, pictorul Aurel Bordenache, profesorul I. Bălău, tînărul inginer băcăuan Marian Dragomir, profesorul ieșean Ștefan Avădanei, prof. Ștefan Vășii, a cărui soție lucrează la anticariatul din Focșani, toți sînt niște oameni minunați.

— În această ordine de idei, vă rog să relațiați impresionanta scenă petrecută la Focșani.

— Pe toată durata șederii mele la Focșani (11 noiembrie — 22 decembrie 1984), am trăit una din cele mai mari experiențe. Mă refer la receptivitatea celor cu care am intrat în contact. Am avut posibilitatea să vorbesc în fața a peste 3000 de elevi, a cîtorva sute de cadre didactice, muncitori, ingineri. În județ, am vizitat școlile din Vidra, Vrîncioaia, Suraia, Cîrligele ș.a. Vă spun că Focșaniul a fost o experiență pentru mine dintre cele mai frumoase. Dacă unele fenomene culturale nu se pot descrie, ele se trăiesc. Acestea, în Focșani, sînt la mare altitudine. Dorința de cultivare, de cunoaștere în rîndul focșănenilor este mai mult decît ardentă. Viața spirituală a unui oraș se poate aprecia și după modul de organizare a librăriilor, a anticariatelor, pentru că ele sînt primele porți prin care se vehiculează cultura.

COLECȚII ȘI COLECȚIONARI

Să nu mă abat totuși de la întrebarea d-voastră, că după cum vedeți cam am acest dar. Ce să-i fac?! Dacă sînt de pe meleagurile lui Creangă? Mă-ntind și eu la povești...

Fiind invitatul Liceului Economic, am reușit doar în ultima zi a șederii mele să onorez rugămîntea reînnoită de profesoara Silvia Chelaru de a mă întîlni cu elevii săi. Am vorbit la două serii: cîteva clase de a IX-a și a X-a și apoi la două clase a XII-a. Am înțeles că erau de la filologie-istorie, curs seral. Cînd am intrat la prima serie, o elevă de pe rîndul din mijloc — prima bancă — avea în mîină o carte cu scoarțe cam uzate și vechi, cu o legătură făcută, apreciind-o, înainte de 1900. Plimbîndu-mă printre rînduri, i-am spus elevei că acea carte este foarte veche, pentru că emană în atmosfera din jurul ei o liniște sufletească deosebită. Totul s-a petrecut fără ca eu să ating cartea. După un timp, am luat cartea în mîină, continuînd să vorbesc. Cînd am deschis-o la pagina de titlu, m-am blocat.

Am privit eleva și i-am spus: „Dumneata știi ce carte este aceasta?”. Mi-a răspuns foarte sigură, dar siguranță învinșă de o dulce timiditate: „Da, este prima ediție a «Poesiilor» lui Eminescu, din 1883, apărută sub îngrijirea lui Titu Maiorescu”, adăugînd: „Am adus-o să v-o fac cadou, pentru că locul ei este la d-voastră”. Vă dați seama ce moment am trăit: să primești cadou o ediție princeps de-a lui Eminescu și... tocmai... eu. Am făcut-o atență că această carte are o mare valoare și în bani, însă ea mi-a spus că nu o interesează. În afara unei săli pline de elevi, am avut martor și pe tovarășa prof. Silvia Chelaru. Cînd am sărutat-o pe acea minunată donatoare, de emoție, am uitat să o întreb cum o cheamă. Ulterior am aflat că numele de familie este Macovei. D-voastră, distinsă Petrache Dima, și familia al cărei cap sinteți, ați fost primii cărora le-am arătat-o și mi-ați putut citi pe chip emoția și bucuria primirii unui astfel de dar cu care nu mulți se pot lăuda. Fără a exagera: aproape că nu e zi în care eu să nu intru în posesia unui document „Eminescu”.

— Ce ne puteți spune despre raritățile bibliofile pe care le dețineți, raportate la cele înregistrate la instituțiile specializate?

— Foarte multe, dar am să mă refer la cîteva doar. Dețin ediția „Poezii” M. Eminescu, scoasă de „Cartea Românească”, îngrijită de M. Toneghin și ilustrată de A. Bordenache. Este singura carte din opera poetului, pe care s-a menționat „ediție bibliofilă”. Ce este mai interesant e că nu de mult am reușit să intru în legătură directă cu ilustratorul A. Bordenache, care mi-a povestit istoria acestei ediții, mi-a dat o dedicație pe exemplarul meu: „Animatorului Centrului expozițional «M. Eminescu» din Iași, Dumitru I. Grumăzescu, cu cele mai alese simțăminte și bune urări, cu realizarea deplină a țelurilor ce și-a propus”, 12 octombrie 1984, Codlea.

În plus, mi-a mai donat o mapă cu peste 50 de ilustrații la poeziile lui Eminescu, din care o parte sînt inedite, iar altele au însoțit ediția de care v-am vorbit.

Dețin: ediția „Poezii”, îngrijită de O. Minor, apărută în 1927, și nementionată în **Bibliografia „Eminescu”**;

— ediția liliput a „Luceafărului”, scoasă de H. Fischer — Galați (ediția a IV-a), de asemenea, nementionată în **Bibliografie**;

— cîteva ziare și articole foarte vechi, cu articole despre poet.

— Printre ele se află și unicate?

— Da. De exemplu, am constatat că sînt singurul posesor al ediției I a volumului de „Poezii”, îngrijit de I. Săndulescu și publicat în 1907, ediție neconsultată nici de Perpessicius, nici de Călinescu, întrucît nu se află în fondul Academiei și pe la alte biblioteci din țară nu am reușit s-o văd, rămînînd o mare raritate.

(Continuare în pag. 2028)

DIALOG LITERAR

Dumitru I. Grumăzescu

(Urmare din pag. 2027)

O ediție necunoscută a „Poeziilor“ a apărut sub îngrijirea lui I. Călinescu, la Buzău, semnalată doar de distinsul prof. univ. ieșean, Gavril Istrate, căruia i-am pus la dispoziție cele două exemplare, pe care le deținem, cu unul mergînd chiar la schimb cu domnia sa.

În 1922, a apărut o ediție de „Poezii“, la București, scoasă de Librăria Socec, (vol. de mărimea unui pachet de țigări). La Biblioteca Academiei R.S.R. se menționează că a apărut numai vol. I, deoarece s-a spus că Editura Socec nu a mai reușit să tipărească cel de al II-lea volum. Și iată-mă, totuși, în posesia a două exemplare din acest volum.

— Una din expozițiile organizate în noiembrie — decembrie 1984, la Liceul „Unirea“, s-a numit „Eminescu în universalitate“. În ce limbi aveți exemplare din opera sa ?

— Se știe că poezia lui Eminescu a fost tradusă în peste 50 de limbi. În colecția mea, o am în 24 de limbi: albaneză, armeană, cehă, chineză, daneză, ebraică, elenă, engleză, esperanto, franceză, germană, hindi, italiană, japoneză, latină, maghiară, polonă, portugheză, rusă, siriană, sîrbă, spaniolă, suedeză, ucraineană.

— Cum ați reușit să le procurați ?

— Sursele rămîn aceleași: anticariate, librării, persoane particulare din țară și străinătate. Chiar zilele acestea, am scris la o editură din Israel, care a scos în limba ebraică o plachetă cu „Poezii M. Eminescu“. Sper să primesc și să revin în revista d-voastră cu această noutate din colecția mea.

— Care sînt formele de valorificare a acestui uriaș fond de carte ?

— Trebuie să vă spun că nu sînt bibliofil, pentru că nu țin cărțile nețiate, împrumut la toată lumea (chiar unii „reșesc“ să nu le mai restituie). Mai dețin, în afară de lucrări de și despre Eminescu, cîteva mii de cărți, unele rare, altele unicate în țară, atît românești cît și străine. Deci, eu sînt pentru circulația cărților. Expozițiile pe care le-am realizat pe cont propriu în țară constituie cea mai bună dovadă că sînt conștient că aceste valori pe care le dețin sînt un bun național și că nu trebuie să se bucure numai un individ de înțelepciunea lor.

— În ce raporturi vă aflați cu facultățile de filologie și institutele de cercetări istorico-literare din țară ?

— Este regretabil că unele instituții (referindu-ne în special la cazul pe care noi îl dezbatem acum) nu știu și încă nu au învățat să exploateze aceste hectare de entuziasm particular, care este din belșug la noi în țară. Conservatorismul unora, lipsa de încredere chiar a unor universitari și cercetători după a căror opinie cineva, care nu are o diplomă în specialitatea aia sau aialtă, nu poate fi consultat, țin la distanță o mare sursă de informare din care mulți elevi, studenți, chiar și cadre didactice ar avea de profitat. Întrețin relații de bună colaborare cu Universitățile din Cluj-Napoca, Timișoara, București... citeodată și cu cea din Iași.

Chiar nu de mult am perfectat cu șeful Bibliotecii Universității din București, Tiberiu Mihail-Ghica, o serie de expoziții însoțite de prelegeri.

COLECȚII ȘI COLECȚIONARI

Dețin titlurile a tot ce se găsește din și despre opera lui Eminescu în unele biblioteci universitare din țară. Astfel, pot ajuta studenții care au de susținut examenul de stat cu o temă referitoare la creația lui Eminescu. De exemplu: dacă studentul este din Cluj-Napoca și învață la Iași, eu îi pot spune ce material cu privire la lucrarea lui poate găsi spre consultare, acasă, pe perioada de vacanță. Deci, încet-încet, devin o mică bancă de informații (dacă vreți să-i spunem așa) pentru cei interesați.

— După un clasament neoficial făcut de o publicație suedeză, dv. sînteți socotit al doilea colecționar din lume (după un american și înaintea unui francez). Ce știți despre ei?

— Destule ca să-mi dau seama că eu mai am multe de făcut. Într-adevăr, o revistă suedeză, „Actualități literare“, face un clasament neoficial al colecțiilor particulare de carte din lume, devenite publice, cum a fost și colecția mea găzduită de Centrul Expozițional „M. Eminescu“ din Copou.

Despre americanul Louis Marder, mare colecționar de carte și documente Shakespeare, aflasem numeroase informații publicate în presa noastră și străină. Se ocupă de 17 ani de Shakespeare, deține peste 7500 de exponate, scoate o revistă, „New Letter“, dedicată autorului lui „Hamlet“.

La Paris trăiește un ziarist (numele îmi scapă), care deține peste 3500 de exponate Jules Verne.

— Ați intrat cel puțin în relații epistolare?

— Da, cu Louis Marder sînt la începutul unei corespondențe, pe care, sper (într-un viitor apropiat) să o lărgesc și din care eu — pentru că sînt mai tînăr, el avînd peste 70 de ani — să am multe de învățat. Domnia sa mă informează despre o serie întregă de metode de înregistrare a documentelor, referitor la sistemul folosit în relațiile cu alți colecționari. La rîndu-mi îl informez în legătură cu Eminescu, despre care — am înțeles — cunoaște puține lucruri.

Cu ziaristul francez și cu alții de pe lista clasamentului încă nu am intrat în relațiile epistolare, dar vă dați seama, atît dv., cît și cititorii, că ard de nerăbdare s-o fac.

— Aveți în plan organizarea, tot la Liceul „Unirea“, a unei expoziții „Eminescu și copiii“. Ce va cuprinde ea?

— Iar îmi amintiți de minunatele clipe focșănene; sper ca în cursul anului acesta — poate chiar cînd s-or coace strugurii — să fiu prezent și eu cu roadele mele pentru sufletele deosebite ale copiilor din județul Vrancea. Voi expune începînd cu cele mai frumoase ediții din opera lui Eminescu — cu ilustrații făcute special pentru copii — pînă la desene, picturi pe marginea textelor eminesciene. Profit de această ocazie pentru a fa-

(Continuare în pag. 2050)

M. EMINESCU
Prin Redactor al ziarului „Timpul“

DIALOG LITERAR

Comandă An 1930

MIHAI EMINESCU

1. Căminul pentru viața și opera lui Eminescu (1884)

EMINESCU LA 50 ANI

Redacția și Administrația: Căminul, nr. 1, Str. Ștefan cel Mare, București

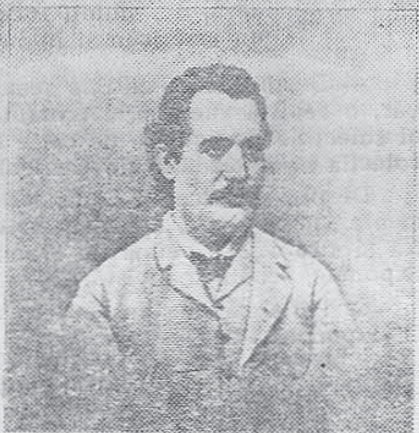
Apărea în 2-3 fascicule pe an. Abonamentele se fac în avans la prețurile publicate pe fiecare fasciculă.

Enciclopedia Enciclopedică

Alina Enciclopedică

INSTITUTUL DE DOCUMENTAȚIE ȘI BIBLIOTECĂ

1930

ȘTEFAN PROTOPOPESCU

Protopopescu Ștefan, n. 1878, este un mare cercetător în domeniul științelor literare și lingvistice. A fost profesor la Universitatea din Iași și la Universitatea din București. A scris numeroase lucrări științifice și literare. A fost membru al Academiei Române. A fost și un mare patriot și revoluționar. A participat la revoluțiile din 1917 și 1918. A fost unul din cei care au luptat pentru unirea țării noastre.

COMITETUL COMEMORARIILOR - GALAȚI

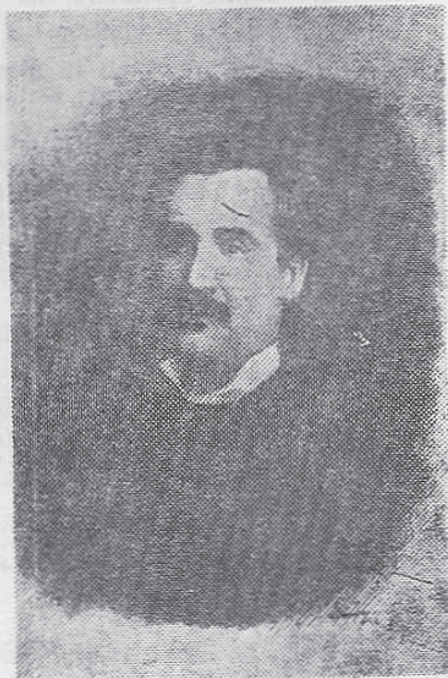
Omagiu lui Mihail Eminescu

7 PRILEJURI
8 DE ANI
2024
NOSTRUL SA

10 ANIVERSARII
DE LA 1882
DE LA 1918

BUCUREȘTI
A. N. PUBLISHING HOUSE OF THE ROMANIAN ACADEMY

COLECȚII ȘI COLECȚIONARI

Un alt mare colecționar
de carte rară
Eminescu :

ION ROGOJANU

În momentul în care ne pregăteam să dăm la tipar numărul de față, telefonul ne-a înlesnit următoarea convorbire :

– La aparat, Ion Rogoianu, responsabilul Hotelului „Cișmigiu” din București. M-am născut la Cotești, județul Vrancea, însă încă din copilărie trăiesc în Capitală. Am citit în „Revista noastră”, nr. 109/1985, o informație despre colecția lui Dumitru Grumăzescu din Iași. Să știți că nu este singurul. Avem și noi o serie de piese rare de și despre Eminescu.

– Ne bucurăm și vă felicităm ! Paginile „Revistei noastre” sînt deschise tuturor. Așa că vom populariza și actul dv. de cultură.

– De acord. Vă invit să vedeți ceea ce am strîns, nu numai cu eforturi materiale, ci și cu multă dăruire.

Nu peste mult timp, eram oaspetele său, în Calea Moșilor, 274, bl. 18, sc. 2, etaj. 4, ap. 55.

În hol, se aflau cîteva pachete primite de la Vaslui, unde amfitrionul nostru participase la expoziția „Eminescu – cărți rare în colecții”.

O rapidă ochire prin camerele înșesate cu volume marcate de patina vremii este suficientă pentru a te edifica asupra valorii comorii spirituale, în felul ei, unice, pe care bibliofilul Ion Rogoianu a adunat-o, în peste 30 de ani de căutări asidue.

Intrucît am convenit să o prezentăm detaliat într-unul din numerele viitoare, vom comunica acum doar cîteva date : numărul lucrărilor de și despre Eminescu trece de 4000, din care aproximativ 1000 sînt cărți rare, unele chiar unicate ; fondul de carte veche românească legată de istoria românilor cuprinde aproape 800 de titluri ; sînt demne de menționat cele aproape 400 de lucrări bibliografice, dicționare lingvistice românești și străine, enciclopedii etc. ; peste 600 de tomuri se referă la istoria hanurilor și hotelurilor din cele mai vechi timpuri pînă în zilele noastre ; informații despre numeroase personalități românești sînt cuprinse în cele 1200 de scrisori păstrate aici.

Sîntem siguri că mai există și alți mari colecționari (nu numai de carte rară). Așteptăm intervențiile lor.

P. DIMA

ULTIMĂ ORĂ

Dumitru I. Grumăzescu și Ion Rogoianu au hotărît să organizeze împreună, la Liceul „Unirea”, în cadrul Salonului Literar Dragoșloveni, ediția 1985, o expoziție Eminescu.

DEBUT

*Fantezie**Nocturnă*

Galaxie !
 Explozie de aștri...
 Îngrămădiri luminoase,
 Urias joc de artiicii...
 Ce frumos îmi decorezi
 Universul privirilor
 În nopțile albastre !

Am dat mina cu marea
 peste timp...
 Am cules floarea din vis
 Și ne-am legat pînă la moarte...
 Curcubeul mi l-am așezat pe umeri
 ca o podoabă veșnică...
 Și toate astea pentru că
 singurătatea mă cheamă.

De ce?

De ce nu simți
 aroma gîndului curat ?
 De ce nu simți
 nici raza răsflată printre gene ?
 De ce n-auzi
 chemarea clipei efemere ?
 De ce-ai uitat ? De ce-ai uitat ?

Fluid

Iubind bezmetic
 Am ajuns să alerg după acel înînit
 Unde am aflat că
 Îmi voi putea ostoi setea de tropot de
 cai.

Iubind bezmetic,
 Am trecut printre ficăloșiile vieții
 Și am rămas străin
 La orice val aducător de întuneric.
 Iubind bezmetic,
 Am purtat prin nopți sticloase torța
 Privirilor mele vegetale,
 Care te-au însufleșit din glacialitatea
 pietrei.

Iubind bezmetic,
 Am uitat că
 Nu voi putea ajunge niciodată
 La capătul lumii...

Pentru tine...

Sînt pentru tine
 culoarea ochiului pierdut.
 Sînt pentru tine
 aripa zborului rănit.
 Sînt pentru tine
 cioburile visului sfărîmat.
 Îmi învălui privirea
 în albastrul de ieri.
 Închid gîndurile
 în carapacea de piatră.
 Mă smulg trecutului
 și uit de tot.

Alina COJOCARU,
 clasa a XI-a D

Stimată redacție,

Mă numesc Duțu Nicolae și sint elev în clasa a V-a B, Școala Rîmnîceni, județul Vrancea.

De citva timp, am cumpărat prin școală „Revista noastră“. E drept că nu prea am înțeles eu totul, dar mi-a plăcut mult pagina de poezie.

Am observat, de asemenea, că acordați mare atenție debutanților. Eu am scris multe poezii ; din ele v-am trimis și dvs. citeva. Vă rog frumos dacă aveți timpul necesar să le citiți, comunicați-mi și mie dacă sint cituși de puțin semnificative pentru un pionier de 12 ani.

Vă mulțumesc anticipat !

Anunț

„Atențiune ! Atențiune !

Corul verde, dirijat de eminenta
doamnă

Narcisa, prezintă spectacolul :

«Vine, vine... luna florilor»

Vă invităm să participați
într-un număr cît mai... nenumărabil !”

Am văzut, deunăzi,
un ghiocel șoptind ceva
unei viorele.

La mică distanță,
sora sa geamănă
cînta împreună cu zambila.

Toporașii au venit toți
peste o sută de frați
să anunțe : „Vine, vine primăvara !”

Din iarba verde
o doamnă cu fața albă
își ridică fruntea spre soare.

E Narcisa,
ce dă tonul ușor și legănat
pentru „corul verde”.

Bătrînul Vînt
lasă să-i iasă printre măsele
o adiere ce anunță :

„Atențiune ! Atențiune !
Corul verde dirijat de eminenta
doamnă Narcisa, prezintă spectacolul:
«Vine, vine... luna florilor»
Vă invităm să participați
într-un număr cît mai... nenumărabil !”

Mi-ar fi plăcut...

Mi-ar fi plăcut să fiu un fluture

să zbor spre înaltul cerului
și să culeg nectarul florilor...

Mi-ar fi plăcut
să fiu o rază de soare
să mă înalț
și-apoi să mă revărs pe părul
copiilor...

Mi-ar fi plăcut
să fiu spic de grîu

să-mi desfac pletele la soare
și să hrănesc cu roadele-mi
oamenii...

...dar...
...nu sint fluture,
nu sint spic
trăiesc ce sint, că sint copil.

Nicolae DUȚU,
clasa a V-a B,
Școala Rîmnîceni, județul Vrancea

DEBUT

Poezie

Patria e o poezie,
Și oamenii
Sînt versurile ce o scriu
De-a lungul timpului.

Patria a început
Cu o literă,
Care s-a-nlănțuit cu altele,
Ca niște verigi de oțel,

Formînd lanțuri de versuri,
Și o înlanțuire de strofe.
La care se adaugă,
Noi strofe de început,
Pentru ca imensa poezie,
Misterioasa poezie a patriei
Să nu se sfîrșească
Vreodată.

Mîinile noastre

Mîinile noastre
desenează,
pe ecranul timpului,
fugare,
fantasme albe,
de lumină.

Mîinile noastre
modelează,
în lutul galben
al infinitului
profiluri trecătoare
de nisip.

Cu mîinile noastre
culegem
roua-mbălsămată
a cerului,

pansînd cu ea
rîni
de acum
două mii de ani.

Mîinile noastre
taje
din fișa nesfișită
a universului,
un viitor ferice,
pe măsura timpului
pe care
il trăim.

Oana GHILEZAN,
clasa a X-a,
Liceul „Mihai Viteazul“ — București

Doină

Firișor de pasăre,
Pasăre măiastră,
Pasăre cu creastă,
Pasărea de-a mea,
Vine dor, se duce jale,
Vine foc, se duce val,
Vine nor, se duce ploaie,
Vine om, se duce om...

Firișor rază de soare,
Rază aurită,

Rază poleită,
Rază de a mea,
Dus e dorul meu departe,
Dus e iocul inimii,
Dus o norul ce mă bate,
Dus e omul, dus...

Ondina CĂTĂLIN,
filologie-istorie,
Liceul Economic din Focșani

Copil suav

Copil suav prin Univers,
 În căutarea unei mingi de foc,
 Ca să înghită tot Universul alb
 Ce sta prăbușit la picioarele mele...
 Am dat, însă, peste o grămadă de jucării de stele
 Stricate, în sufletul cărora,
 Până nu demult,
 Copiii le alintau
 Spunându-le: „Jucăria mea“...

Crizanteme înstelate

Mergeam prin infinitatea oarbă de alb
 Cu buze de crizanteme înstelate...
 Alergam pe sub brazii
 Ce se spărgeau de globul cristalin al tăcerii...
 O vijelie fugară, o năluca de zăpadă,
 Un cal de nea și o creangă de alun
 Se visau la mine ciudat,
 Iar eu mergeam cu buze de crizanteme
 Înstelate...

Un cerc de lumină imens

Un cerc de lumină imens,
 Așeza împrejurimile într-o ordine ciudată.
 Soarele își luă cîntecul de foc
 Și porni prin spațiu...
 M-am întors la Universul meu alb
 În Țara unde există Zeița Nemuririi...
 Pămîntul rămăsese același,
 Înlănțuit de nemișcarea albă și mută,
 Înflorind sub liniștea de sticlă...
 Mă urmărea o aripă uriașă,
 Aripa cufundării în sine —
 Un cerc de lumină imens...

Laurențiu MUSCALU

Noi

Noi ne-am născut
 din gîndul și dorința
 și din porunca celor care-au fost !
 Am fost nervoși și aspri
 am fost și calmi și buni
 și-am sărutat țărina
 că-n ea dormeau străbuni ;
 am prins în palme plugul
 și patima în inimă ;
 am fost țăranul țării
 și-al ei apărător !
 Pe cît de aspră-i viața
 noi i-am simțit puterea...
 Și-am izbîndit prin vreme
 trecînd cu gînduri mari... !

Iată de ce Beatles

Prin cristalul gîndirii
 se răsfrîng niște note...
 Armonia culorii
 e aproape de gînd...
 O inimă fredonează
 simfonia splendorii
 și ochii în lacrimi
 mai mult rid decît plîng...
 E spectacolul sobru...
 Așteptarea... tîrzie ! ?
 Ne rămîn neîncrederi ?
 Ori speranțe ori... ce ?
 Vom mai merge din nou
 să dăm păcii o șansă,
 să cîntăm lingă LENNON
 Let it be, Yesterday ?
 Lingă Paul, lingă Ringo,
 lingă George și John...
 cîntă astăzi planeta !
 Și oricît i-e de greu
 totuși rîde și cîntă
 omenirea mereu...

Adriana BORNAZ,
 clasa a X-a,
 Liceul „Al. I. Cuza — Focșani

ANIVERSĂRI

L. Blaga văzut de Silvan Ionescu

Întru amintirea lui Lucian **BLAGA**

de Ion Larian POSTOLACHE

Era în vara lui 1945. Mă întorsesem de curind din război de pe frontul din Tatra și încercam să mă adaptez la noul ritm de viață. Trupele se întorseseră mai înainte în țară, dar eu mai rămăsesem prin Brno și Praga, de dragul unei cehe, Valeria Habancova, cu care mă logodisem.

Cînd m-am întors în București mai că n-am mai recunoscut orașul. Era o epocă în care oamenii dezmeticiți după îndelungatul coșmar foiau în plasa tuturor iluziilor. Era un timp în care înfloreau fel de fel de afaceri, se nășteau milionari peste noapte, că bîntuia un vînt de îmbogățire ca după orice război. Oamenii adunau msetați, bancnotele în stive, monedele de aur în fișicuri le transformau în case, în valori străine, în mașini, aruncîndu-se în valurile bursei negre de unde ieșeau scăldați în aur și în scîlpirile vremelnice ale huzurului.

Pentru o asemenea viață nu aveam nici o vocație. De aceea, cînd avocatul Vasile Enache, focșănean și el și fost coleg cu mine, atunci stabilit la Sibiu, m-a poftit să stau la el o bucată de timp, am primit cu plăcere. Dar și la Sibiu era aceeași viață ca la București. Împlinirea a făcut ca printr-un prieten, Dumitru Gilcă, devenit mai tirziu preot, să cunosc un oarecare căpitan Anton, ofițer întirziat în cadrele armatei. Omul avea bani și niște copii, cu care neavînd ce face, s-a gîndit să-i facă ziariști. Cel puțin unul, cel mic, răsfațatul familiei, june elegant, îmbrăcat după ultimul model, își confecționase și niște cărți de vizită de un ridicol pe care doar G. B. l-a mai putut egala. Pe dreptunghiul cartonului scria: „Ludovic Zephyr Anton, ziarist, redactor diplomatic la „Courier Journal“ din Sibiu și secretar la „The Roumanien-American Association — Filiala Cisnădie“.

Familia Anton scotea o gazetă săptămînală, lunea, unde se publicau reclamele magazinelor, programele cinematografeilor, rezultatele meciurilor de fotbal, restul erau cum se spune în presă, „făcute din foarfecă“, adică știrile din ziarele din Capitală erau luate și reproduse întocmai. Cînd căpitanul Anton aducea de la București buletinele informative ale Ambasadei S.U.A., luau de acolo articole și le reproduceau aidoma în paginile gazetei. Ba de la o vreme mai puseseră pe frontispiciul gazetei și drapelul român și american, încruciate. Gazeta se numea „Cur.erui“ și avea o redacție elegantă într-unul din apartamentele din blocul de pe strada Tribunei nr. 3. Prin acel Mitică Gilcă am luat legătura cu căpitanul Anton și mi-am luat angajamentul să fac din acea modestă foaie un săptămînal cit de cit mai bun. Așa că atunci cînd mi-am oferit serviciile, căpitanul Anton m-a numit conducătorul gazetei, cei doi fiu, unul sublocotenent de administrație, iar celălalt, diplomatul, împotmolit prin clasa a patra de liceu, s-au mulțumit doar cu legitimațiile de ziariști și cu permisele cu care puteau să vadă gratuit filmele la cinematografele locale.

La Sibiu nu cunoșteam decît pe Pimen Constantinescu, profesor de limbă italiană la Liceul Comercial, și pe poetul Radu Stanca, pe care îl cunoscusem cu cîțiva ani înainte la cenaclul lui Lovinescu. La cenaclul lui Lovinescu, Stanca fusese adus de către Ioana Postelnicu și era la puțină vreme după scandalul produs în presă cu acel manifest al „esteților de la Sibiu“ semnat de Nicolae Balotă, Radu Stanca, Ștefan Augustin Doinaș, Ovidiu Drîmba, Ion Negoșescu, Ioanichie Orleanu și alții. Grupul esteților de la Sibiu îl proclama pe Lovinescu marele pontif al generațiilor dintre cele două războaie.

Îmi amintesc și acum de rumearea iscată de Radu Stanca la debutul

său la „Sburătorul“. Poetul scria niște splendide balade și printre bucățile citite atunci au fost „Lamentația Jeanei D'Arc pe rug“, după care un poem „Corydon“, care avea un leitmotiv repetat la fiecare strofă : „Sînt cel mai frumos în orașul acesta“. Ascultătorii neînțelegînd sensul acestui refren, Corydon fiind eroul unui roman cu acest nume, de Proust, au crezut că poemul are caracter autobiografic, iar leitmotivul e o caracterizare de autoportret, așa că au început să glumească, pînă ce o doamnă, cu un vădit accent moldovenesc a șoptit întrebînd pe o vecină : „Da' șine-i tinerelu' aista care zîși că el e șel mai frumos din orașu' lui ? Ii dragu', nu zic ba, da' oricum să zîși fără pic de modestie că ești șel mai frumos bărbat dintr-un oraș întreg, oricum, îi pre di tăt“. S-a ris teribil, iar bunului nostru maestru îi dăduseră lacrimile.

La puțina vreme după ce m-am instalat în Sibiu, l-am întîlnit pe Stanca, pe strada, împreună cu Ioana Postelnicu. Era într-o dimineață duminicală de sfîrșit de septembrie, așa cum sînt duminicile sibieni, cu soare mult pe străzi și cu belșug de aur prin castanii bulevardului pînă sus în Dumbravă.

În citeva cuvinte i-am lămurit ce fac la Sibiu, iar lui Stanca i-a venit o idee : — Zici că ai o redacție în centru, pe Tribunei ? Ce-ar fi să facem un cenaclu ?

I-am poftit pe loc să le arăt redacția și am hotărît ca începînd din săptămîna următoare să începem ședințele, duminical, la ora 4. Am invitat pe cîțiva din scriitorii sibieni, printre care pe Ecaterina Săndulescu, directoarea Liceului de Fete, pe Corneliu Regman, Pimen Constantinescu, Paul Constant, Ioana Postelnicu, iar cînd venea de la Arad, din comuna Caporal Alexa, unde era învățător, Ștefan Augustin Doinaș ; Pavel Petru Bellu, și mai mulți dintre tinerii condeieri locali.

Într-o seară, pe o strașnică ploaie de octombrie, în pragul restaurantului „Bufnița“ m-am întîlnit cu cunoscutul caricaturist Silvan, apărut parcă din negura și ploaia de afară.

El era arhitect la Ministerul Sănătății și fusese trimis la Sibiu pentru o mai lungă perioadă de timp pentru un studiu în ceea ce privește repararea ce se impunea spitalelor din Sibiu și împrejurimi ce fuseseră deteriorate de război. Și acolo, sub streșina restaurantului „Bufnița“, i-am vorbit despre prezența mea la Sibiu, despre gazeta pe care o conduceam și l-am poftit pentru a doua zi să vină să-mi vadă redacția.

A venit a doua zi aducîndu-mi și citeva desene. I-a cunoscut și pe ceilalți și datorită pasiunii comune pentru teatru s-a împrietenit mai mult cu Radu Stanca. Din ziua aceea, Silvan a fost nelipsit de grup. Seară de seară, de cum își termina treburile pentru care venise la Sibiu, pica la redacție, fiind, așa putea spune, o parte din sufletul elanurilor noastre tineresti. Și acolo, pînă noaptea tirziu, stam de vorbă, și, Doamne, cite planuri, cite vise am țesut împreună. Cite reviste am proiectat, cite șezători am organizat, cite sfinte și nobile zădărnicii !

Aduceam cîteodată în redacție pe un celebru cabotin al acelor vremuri, o figură cunoscută a Sibiului de atunci, care semna : „Tăticu I. Birsan de la Sibiu“. Scria poezii ocazionale pe care le publica fie în broșurile mizere, fie pe foi volante, pe care le vindea pe străzile orașului. Își recita opera cu efecte cabotinale, cu gesturi largi.

Unele bucăți erau intitulate : „Poezia doamnelor de la Crucea-Roșie“, sau „Poezia echipei naționale de echitație“ etc., etc. („Doamna doctor Vilt conduce / Și-un aport mare aduce“).

Radu Stanca, Silvan și Ecaterina Săndulescu erau leșinați de ris, dar poetul își citea netulburat stihurile după care ne apostrofa :

— Mă, da' voi, miscaiva critări nu-mi dați ? Că io trebă să mai scot apăi alte cărți și n-am bani“. Omul fusese mai înainte un fel de subcomisar pe la poliție, da' se dedicase întru totul poeziei. Studentii de la medicină îl făcuseră un fel de mascotă a lor, îl luau cu ei la chefuri sau la defilări și manifestații și se făcea un haz nemaipomenit. Au făcut chiar o asociație a „Admiratorilor operii poetului «Tăticu I. Birsan» de la Sibiu“, cu un comitet și cu regulamentul de organizare. Scopul principal era tipărirea și răspîndirea „operelor“ poetului. În redacție era primit cu omagii ipocrite iar el nici nu se sinchisea de risetele noastre.

Stanca scria teatru. Era epoca în care terminase „Hora domnițelor“, visa să se facă regizor, — vis pe care și l-a realizat strălucit pe scenele teatrelor din Sibiu și Cluj. Avea o temeinică informație în literatura dramatică a lumii, în special în dramaturgia germană, limbă pe care o cunoștea în toate subtilitățile ei.

Într-o duminică dimineața, Radu Stanca a trecut pe la redacție împreună cu Silvan ca să ieșim la o plimbare pe Corso. Era una din acele duminici cu soare bun, cînd lumea din toate orașele de provincie iese la plimbare pînă la ora mesei, avînd aerul că oficiază un ritual sacru. Stam de vorbă pe o bancă pe bulevard privind lumea aceea care aluneca într-o forfotă euforizată pe sub castanii ce-și lepădaseră, galben, frunzele.

— Uite-l pe Blaga, ne-a șoptit deodată Stanca.

În clipa aceea, l-am recunoscut. Așa cum îl știam din fotografia din cartea de română din liceu, din pozele din „Universul literar“ și din „Istoria literaturii române“ a lui George Călinescu. Era însoțit de Dorli, adolescentă pe vremea aceea, — efigia feminină a poetului.

Îl priveam apropiindu-se, căutînd să-i fixez în minte cit mai bine imaginea, iar în clipa în care au ajuns în dreptul nostru ne-am ridicat și i-am salutat. S-a oprit și s-a adresat lui Radu Stanca, care îi fusese student, iar mai apoi, pare-mi-se chiar asistent.

— Ce mai faci, Stanca ?

— Bine, domnule profesor, am ieșit să mă plimb la soare.

— Da, e o zi minunată. Și eu am ieșit tot de dragul luminii de toamnă.

ANIVERSĂRI

Întru amintirea lui Lucian Blaga

(Urmare din pag. 2037)

Stanca ne-a prezentat. Poetul ne-a întins mina, după care noi ne-am oferit să-l conducem până acasă, în Dumbravă.

Ce peisaj magnific! În lumina aceea de culoarea mierii de albine, cu drumul presărat de brunze ruginii, — iar cele cite mai spinzurau prin copaci, căpătaseră nuanțe trecind de la galben la ruginiu și până la roșu singeriu al viței sălbatice. Stanca îi povestea lui Blaga tot ce știa despre scriitorii ardeleni, pe unde se aflau, la ce lucrau ori ce intenționează să publice fiecare.

La un moment dat, fără să-l mai întreb pe Stanca, m-am adresat lui Blaga: — Domnule profesor, sint conducătorul unei gazete locale și în cadrul redacției am organizat un cenaclu. V-am ruga, dacă nu vă cerem prea mult, să ne onorați cu prezența domniei-voastre.

Luat prin surprindere, profesorul m-a privit o clipă descumpănit.

— Cine mai vine?

I-am înșirat pe toți cei care de o lună de zile erau nelipsiți de la întâlnirile noastre duminicale.

— Și cînd ți-neți ședințele?

— Duminică, la ora patru.

— Adică astăzi, la orele patru.

— Da, domnule profesor, la redacție, în Strada Tribunei, numărul 3, etajul I.

— Nu vă făgăduiesc. Era vorba să-mi vină niște oaspeți...

În fața casei ne-am despărțit. La întoarcere l-am întrebat pe Stanca:

— Crezi că are să vină?

— Știu eu? N-aș crede. Oricum, invitația ta a fost cam deplasată. Să-l chemi pe Blaga...

Către ora patru, eram singur în redacție, răsfoind presa din Capitală. Cum eu știam că de punctuali sint poeții români, cam pe la patru fără ceva m-am gândit să mă rad. Am trecut în cealaltă cameră unde se afla o chiuvetă și am început să mă săpunesc fără grabă. Deodată, la ora patru punct, pe cînd mă răseseam doar pe un obraz, a zbrîniț soneria. Pe jumătate ras, cu prosopul pe umăr m-am dus să deschid ușa. De Blaga, trebuie să mărturisesc că și uitasem.

— Intră, am spus eu, convins că e vreunul dintre tinerii care uceniceau prin preajma redacției.

Ușa se deschise încet și în cadrul ei apare Lucian Blaga, de braț cu foarte tinăra domnișoară Dorli.

— Singur?

Mi-am pierdut și capul și graiul.

— Intrați, vă rog, domnule profesor, vin îndată și ceilalți, citeva minute... mă scuș eu ajutîndu-i să se dezbrace și pofîndu-i să ia loc pe scaune.

Se făcuse patru și jumătate, apoi cinci fără un sfert, apoi cinci. Am pregătit cafele, am zbrîniț telefoane, și ce greu trecea timpul! Am trimis pe un tînăr cu bicicleta să-l adune. — Ecaterina Săndulescu stătea doar la doi pași, la numărul 11, Kegman, la numărul 21, (în aceeași curte cu mine), Stanca, doar la două minute.

Ședința a început la ora șase.

Pînă la venirea lor, mai bine de un ceas a trebuit să fac oficiul de gazdă. O oră cu Lucian Blaga părea o veșnicie. Eram atît de stingaci și de intimidat, că nici pe front la inspecția generalului nu mă emoționasem așa.

Uriașa personalitate a lui Lucian Blaga mă fascina și mă paraliza. Cred că aș mai putea retrăi această fascinație doar dacă aș petrece o noapte cu lună, singur, în Egipt, în preajma marelui piramidă a lui Keops. Avea o privire cu profunzimi reci, cu temeinică încredere a celui care știe că are în el piatra nestemată a spiritului.

În cuvintele de deschidere a acelei ședințe am salutat în mijlocul nostru uriașa personalitate a poetului.

A răspuns, vădiț emoționat în citeva cuvinte în care ne ura succes, spărgînd puțin gheața care ne despărțea.

A citit Ecaterina Săndulescu un ciclu de poeme închinat lui Blaga, la care ea își pregătea o teză de doctorat. (În paranteză, pot să spun că Ecaterina Săndulescu era îndrăgostită de Blaga și o ura cumplit pe Domnița Gherghinescu-Vania, soția magistrului și poetului brașovean Gherghinescu-Vania, muza de o viață a lui Lucian Blaga).

După Ecaterina Săndulescu au mai citit poetul Pavel Petre Bellu, Radu Stanca și cel care după atîția ani încearcă, aici, să ștergă praful uitării de pe icoanele acelor zile.

La discuțiile ce au avut loc referitor la cele citite a luat cuvîntul și profesorul găsindu-le calități pe care nici unul dintre noi nu le remarcasem.

După care, în incheiere, l-am rugat pe profesor să ne citească și dînsul ceva. Fără să se lase rugat, Blaga a scos din buzunar citeva poeme noi pe care le-a citit cu vocea sa egală, aproape fără intonație, de o cumplită seninătate.

Era o atmosferă de sărbătoare mare care ne poleia pe toți, sfîntîndu-ne. Ședința s-a prelungit pînă tîrziu; nu ne mai înduram să plecăm și ce n-am fi fost în stare să dăm ca ședința din seara aceea să nu se mai sfîrșească.

La plecare, l-am condus cu toții pînă acasă, pînă departe în străfundurile nopții de toamnă. Părea un filozof antic plimbîndu-și discipolii în tîmni discuții peripatetice.

Intr-o altă după amiază de noiembrie, stau în redacție cu Silvan pregătind numărul viitor al gazetei, când deodată se deschide ușa și în cadrul ei apare profesorul însoțit de Radu Stanca. Afară ploua strașnic, întunecat.

— Vă intrerupem cumva din lucru? ne-a întrebat Blaga. Iată despre ce este vorba: am fost poftit la Cluj să țin o conferință despre Nicolae Titulescu. Voiam s-o citească lui Stanca și cu ocazia asta s-o și cronometrez.

— Se poate, domnule profesor; e o mare cinste pentru noi. Vă rog poftiți. Am pus de cafele, profesorul și-a scos ceasul din buzunar și l-a așezat cu grijă pe masă.

I-am luat umbrela din mână și l-am ajutat să-și scoată pardesiul, apoi ne-am așezat toți patru în jurul mesei.

Profesorul a scos din buzunarul hainei hîrtile și apoi a început să-și citească amintirile sale despre Nicolae Titulescu, din perioada cînd Blaga funcționa ca atașat de presă la Berna. Citea cu glas monoton, solemn, grav, fără nici o intonație.

— Știi, postul acesta de atașat de presă e ceva care se află undeva pe la periferia diplomației. Cam asta am făcut eu pe meleagurile străine.

Îmi amintesc de un episod în care Blaga povestește cum, odată, cu ocazia trecerii lui Titulescu prin Elveția, pe peronul nu știu cărei gări, cînd atașatul de presă s-a dus să-l salute pe șeful său, acesta, de la fereastra vagonului, i-a spus:

— Să știi, Blaga, că ți-am citit volumul de poezii. Mi-au plăcut. E o carte remarcabilă.

Și, adăugă Blaga surizînd:

— La orice mă puteam aștepta de la Titulescu, dar nu că ar fi cititor de poezie.

Intr-o seară, — era în luna ianuarie 1946 — l-am întîlnit la teatru. Venise în turneu Teatrul de Comedie din București, cu piesa englezului Sutor Vane, „Căltătoarea cea mare”. Piesa se jucase multă vreme la Paris cu mare succes de către Compania soților Pitoeff sub titlul „Au grand large”. Acțiunea piesei se petrece pe corabia care duce sufletele pe lumea cealaltă, iar eroii nu-și dau seama că sînt morți decît în cel de al treilea act. Blaga voia să plece după primul act.

— Mă interesează piesa; am citit-o în franțuzește, dar după cum știți, stau departe, tocmai în Dumbravă și nu prea e plăcut să mergi singur, la miezul nopții, prin locuri singuratice.

În vremea aceea o bandă de borfași, la Sibiu, ataca trecătorii nocturni, jefuindu-i.

L-am rugat să rămînă, oferindu-ne să-l conducem acasă, la terminarea spectacolului.

Pe drum, noaptea friguroasă de iarnă umpluse cu promoroacă toți pomii din Dumbravă, de parcă o horă de mirese așteptau într-o ceață fermecătoare. Ne-a vorbit despre calitatea piesei, de jocul actorilor, despre anumite nuanțe ale replicilor.

În special îi plăcuse un actor, — plecat și el demult, tot cu acea stranie corabie, — Jenică Constantinescu, un actor ca o fată de o stranie imobilitate, care a jucat rolul barmanului, care era însăși moartea.

(Continuare în pag. 2047)

L. Blaga cu Elsa, Hugo și Rolf Marti

ANIVERSĂRI

„Mirabila sămânță”

În anii '40, când portretul poetului părea să se fi conturat definitiv, Blaga nu excludea o revenire la cele mai dragi lui unelte. Era conștient de excesul mitico-metafizic la care se dedase în etapele anterioare și intuia că obstinția de a decanta universul în fiecă element al microcosmosului poate satura și pe cei mai devotați cititori. În întâmpinarea unei dorințe nemărturisite a agorei, Blaga își propunea o tratare mai simplă a realității, fără a uita să-și însemne: „Născocesc motive mitice la fiecă pas, fiindcă fără de o gândire mitică nu ia ființă, din păcate sau din fericire, nici o poezie. Nici chiar poezia socialistă”. (Lucian Blaga, *Poezii*, ediție George Ivașcu, E.P.L., 1967, p. 493).

Arta poetică a noii sale etape de creație, cea tîrzie, este *Mirabila sămînță*, o adevărată discreditație la regenerarea istorică, separată a se înscrie în ordinea naturală: „aplecarea firească și gustul ce-l am / pentru tot ce devine în patrie, / pentru tot ce sporește și crește-n izvoarniță”.

În această etapă de creație, Blaga se împacă și cu sine și cu lumina. Poetul nu mai trăiește în umbra semnelor magice, ci a obiectelor, a materiei supuse firească alchimiei. Și în trecut materia era sacră în poezia blagiană, dar frumusețea lumii era apăsătoare și imanentă. De la Lucretiu și pînă la Goethe, *magnificența* naturii se desfășura în crudă detașare față de om, nu se împărtășea din destinul fragilei spețe gînditoare. Marele poet german pare să-i fi servit (prin *Die Metamorphose der Pflanzen*) drept model lui Blaga, în speta poemului didactic. Poet modern, Goethe reacționa cu durere la moartea metafizicii. Dar Blaga e liniștit: nu moare nici metafizica, dacă sămînța e bună. Si le grăin ne meurt...

Geneza morală a poeziei se află în îndepărtata copilărie, cînd, ghicind latențele metafizice agreste, micuțul se cufunda în cada cu grîu pînă-i ajungeau la gură „boabele de aur”. Așadar, va celebra un imn seminței, „mirabilă” căci ascunzînd „în sine su-

preme puteri” — decisive, pentru că, de la un ciclu solar la altul, reface universul ca într-o infinită reflecție în oglinzi. Sensurile metaforei sînt multiple și nu vom cerca să le epuizăm.

Din cețurile Septentrionului, unde îl mișcaseră orgoliul romanticilor ca și propria sa neliniște „germanică”, Blaga își dirijează tărîmul de elecție spre zone solare. Ca-n preajma oricărei puteri zeești, în „mîndră grădină” — tărîm fermecat — „fulgere rodnice joacă”. Alădată, poetul năzuia spre „țara fără nume” și spre somnul preexistential, acum binecuvîntată destinul benefic al „Eutopiei” — asimilabilă României — și memoria „mirabilei”, care a depozitat ațitea din tainele țărîni de sus, foetus miraculos „visînd” în pîntecele matern memoria arborelui genealogic!... Alteunva, sămînța e și scoică și clesidră, reținînd vuietul „veacului pădureț”, dar și Timpul mitic al țării. Totul e făcere, fecunditatea — reluare infinită a Genezei — îndepărtează ideea morții, ce secreta odinioară „tristețe metafizică”. Sămînța germinază cu ajutorul Luminii, iar rodirea se realizează și în Cuvînt. În zilele germinăției — martie — natura se retrage din Somn, se împrăstie Noaptea. Sămînța este un tipar al existenței și devenirii, al nașterii și nimicirii, al prefacerii. Ea pare protejată de acele „Mume” („Uhrmutter”) goetheene.

Trimite „sămînța” și o rază... etimologică spre „seminție”? Fără îndoială că poetul se mîntuie întru patrie: nu oare tocmai „mirabila sămînță” daco-romană, pururi roditoare, visînd la viitor, ignorînd miraful, cată a clădi „Eutopia”, țara de mit?...

Poemul se încheie cu frumoasa imagine a „visului” seminței, în care „palpită / ... / murmur de neam cîntăret”, evident elogiu orfic adus colectivității naționale.

Un Blaga optimist? Impropriu spus. Mai cald, da. Și autor de poezie patriotică desăvîrșită.

Florin PARASCHIV

„Prin zvonul eonului Bocetul omului“

Poezia lui Blaga, în rotunda și implinită ei totalitate, se situează în zodia misterului și a dramei metafizice a cunoașterii.

Incheiată într-o arhitectură solidă și impunătoare în proporțiile ei și impresionantă prin arta filigranării fiecărui detaliu, poezia comunică osmotic cu filozofia. Reciproc se nutrește cu aceleași seve încit este imposibilă abordarea unciilor răscălate. Trilogiile sînt ele însele niște uriașe metafore, poeziile mustesc de sensuri filozofice. În același timp, trebuie menționat însă că poetul nu poematizează o filozofie după cum filozoful nu conceptualizează o efervescentă lirică. (Nicolae Balotă : „Arte poetice ale sec. XX“).

Apropierea de creația poetică blagiană prin analiza unuia din cele mai reprezentative cicluri poetice : „Lauda somnului“, pare a da seama, în modul cel mai tulburător, de aventura cunoașterii.

Acest ciclu, situat în punctul de cumpănă al poeziei sale între lumina generatoare de energii din „Poemele luminii“, senzualismul vitalist tinzînd spre comuniunea cu întreaga fire din „Pașii profesului“, dar cu perspectiva ineluctabilei și dramaticei treceri spre neant din „Marea trecere“ și „Cumpăna apelor“ care va urma, unde începe coborîșul spre acoperișurile Iadului, „Lauda somnului“ traduce poate cel mai acut drama neputinței cunoașterii, conștiința poetului că „Poteca de-acum coboară ca fumul / din jertfa ce nu s-a primit“ și că adevărurile nu au fost spuse încă.

Explicația titlului este dată indirect, de concepția lui Blaga cristalizată într-una din lucrările sale filozofice („Despre gândirea magică“ din „Trilogia valorilor“, („Fundatia Regală pentru Literatură și Artă, 1941“) : „Visul (...) este mijloc de echilibristică psihologică individuală, ca o compensație psihică a unei conștiințe deficitare într-un sens oarecare“. Cu alte cuvinte, intrînd pe porțile somnului în lumea visului, găsim calea care ne duce spre mister. Odată pătrunși în această lume, nu găsim nicidecum un domeniu al haosului, ci o realitate psihică amplă, de mare complexitate, ordinea și legile ei proprii. Poetul are un loc bine determinat în acest univers, pe care și-l definește în poezia care deschide ciclul :

„Seara se-nîmplă molcom să-ascult
În mine cum se tot revarsă
poveștile singelui uitat de mult.
Binecuvînt pînea și luna.

Ziua trăiește împrăștiat cu furtuna“.

Tenebrele structurează deci un mod de existență propriu și favorizează comunicarea cu nivelurile inaccesibile luminii.

„Mirarea“ este atitudinea în fața tainei de nepătruns a lumii :

„Străin zîmbind, vrăjit suind
în mijlocul ei mă-împlinesc cu mirarea“

Aceste două versuri conturează sugestia posibilului portret al poetului care trăiește miracolul vieții cu ochii larg deschiși ai uimirii.

Infiorarea în fața lumii nu se rezolvă estetic într-o stare muzicală, ci-l trimite mai departe, spre tilcul ascuns al acelor simboluri, criptice. Detectăm aici o „vointă de mister“ a poetului (Novalis) : „Cîteodată iubesc lucruri care nu-mi răspund“.

Misterul deschis învăluie sensurile și cunoașterea luciferică nu face decît să-l potențeze. Situarea la acest nivel de cunoaștere al poeziei și al poetului însuși face posibilă comunicarea prin fire ancestrale : „s-ascult (...) / poveștile singelui uitat de mult“.

Poetul apare aici în ipostaza magului pașnic care deschide porțile spre mister. Gestul este discret nu teatral sau cu superbă demonică, ci șoptit ca un murmur. Totul se petrece în tăcere, căci sensurile inițiatice nu se dezvăluie decît în mare taină.

Aceasta este una din ipostazele poetului. A doua este înșelătoare ca lumina : „Ziua trăiește împrăștiat cu furtuna“.

Somnul este pragul peste care se trece spre comunicarea cu transcendentul, dar o comunicare la care participă numai inițiatul, nu orice element :

„Buhe sure se așază ca urne pe brazi.
În întunericul fără de martori
se liniștesc păsări, singe, țară“. („Somn“).

Peisajul are ceva din atributele unui romantism de filiație germană, dar numai în cadrele sale exterioare, căci în realitate elementele nu sugerează pitorescul, ci fiorul unei așteptări dramatice a ceva ce se anunță dar nu va apărea niciodată :

„Dăinuie un suflet în adieri
fără azi,
fără ieri“. („Somn“).

Lauda somnului este lauda liniștii peste fire în care este așteptat misterul.

Somnul vrea să fie, în concepția poetului, o punte spre comunicarea cu neînțelesurile care par niște secrete uitate imprimare adînc substanței din care este făcută lumea.

Elementele de permanență ale peisajului (în mai mult de inefabil decît de concret : „zbor de gîște peste pajști reci“,

prof. Mioara ZEHAN-BĂDULESCU,
fostă elevă a liceului

(Continuare în pag. 2042)

ANIVERSĂRI

„Prin zvonul eonului Bocetul omului“

(Urmare din pag. 2041)

„fluieră al căror cîntec a secat“, „priviri bintuite de păsări și vînt“.

Lumea e zăvornică de senzuri și Marele Anonim, „locul intențiilor permanente boltite peste lume“, (așa cum va spune mai târziu în „Trilogia cunoașterii“), veghează tainele. De aceea poetul va spune :

„Sunt fratele obosit
al cerului de jos
și-al fumului căzut din vatră“ („Fumopăzută“).

„Serafimii cu părul nins / insetează după adevăr“, nu se arată. Infrîngerea e dinainte știută și paradisul se destramă de invazia păianjenilor. Într-un asemenea peisaj straniu, pasărea sfîntă pare să fi asistat la misterele dinți :

„În păduri plutitoare-al strigat,
prelung deasupra inșelilor ape“.

Ea însăși este o enigmă în muțenia ei, căci pare să-i fi fost dată taina cunoașterii criptice :

„Ascultînd revelații fără cuvinte
subt iarba cerului zborul și-l pierzi“.

Pasărea pare a fi de esență divină, căci nu relevă ceea ce cunoaște :

„ghicești în adîncuri toate misterele
(...) dar să nu ne descoperi niciodată ce vezi“ („Pasărea sfîntă“).

Semnele morții sînt vădite pretutindeni. Dacă în „Pașii profetului“ panteismul e nota predominantă, în „Lauda somnului“ avem de-a face cu conștiința unei extincții iminente, cu o panextincție :

„cu fluieră greierii umbliă
plină-n pragul sicriilor
și-acolo mor“ („Echinecțiu“).

Schitul, ingerii, duhurile sînt bintuite de boală. Misterele se întrevăd în licărul palid al lunii, unul cite unul închis fiecare în sine, straniu. Singele e adormit de noaptea grea, care nu e în stăpînirea lui Dumnezeu, ci a Duhului pădurii. Avem de-a face aici cu un soi de panteism al Marelui Anonim, revelat în toate elementele.

Procedeu poetic nu e acela de exorcizare pentru alungarea duhurilor, ci de trăire conștientă în mijlocul acestei atmosfere de un hieratism păgîn („În munți“).

Un fluviu continuu de neliniște leagă elementele, amenințate de aripile ceasului necruțător : „Urnirea orelor / se-implinește fără îndemn“ („Oraș vechi“).

Autorul creează un adevărat mit al somnului, cu o lume inedită și stranie ale

cărei elemente nu sînt nici viețuitoare, nici obiecte.

„Sub porți, ființele somnului
intră-cini roșii și griji“.

Pe uliți-subțire și-nafta
ploaia umblă pe cataligi“ („Oraș vechi“).

În acest peisaj cu note de apocalips, apare Isus, bintuit de tainele Tatălui, pe care nici el nu le poate descifra. Ca și Argezi, Blaga se simte mai aproape de Isus, pe care-l vede legat mai curînd de condiția umană decît de cea divină, transcedentă : „Isus singerează tăuntric / din cele șapte cuvinte / de pe cruce“.

Pădurile de somn sînt pline de dobitoace crescute-n furtuni „care beau apă moartă din scocuri“.

Conștiința extincției înaintea ca tainele să fie aflate unește poeziile la toate nivelurile :

„...Și stau în cruce
cu o zi sub cer pierdută“

Prin ani subț poduri se depărtează
ce focuri vechi ? ce nouă plută ?“

„Ies vîrstele și-mi pun pe cap
aureola de cenușă“ („Asfințit“).

Singurul posibil simbol al regenerării din propria cenușă, pasărea Phoenix, lipsește :

„Ah, pasărea Phoenix, ca altădată
nu mai zboară peste oraș“.

Momentul de cumpănă nu e, ca la Eminescu, miezul nopții, ci asfințitul, căci somnul nu e repaos, ci altă viață.

Ciclul „Lauda somnului“ este construit după principiul unei gradații a stărilor de conștiință : tristetea acută care destramă orice speranță, gîndul morții care urzește în taină, ca păianjeni, se sublimază, la un moment dat, eliberat de orice contingențe și poetul suspendat în spațiu și timp, ca Dionis al lui Eminescu, aude muzica sferelor :

„Noapte. Subț sfere, subț marile,
monadele dorm.“

Lumi comprimate,
laerimi fără de sunet în spațiu
monadele dorm.“

Mișcarea lor — lauda somnului“.

(„Perspectivă“).

Nici o neliniște, nici o spaimă de cenușă nu mai bintuie gîndul. Nu se mai aude cîntecul sicriilor sub pămînt ; lacrimile fără de sunet sugerează faptul că nu mai e loc pentru durere.

Peisajul capătă acum alte valențe : apar elemente de folclor românesc, mitizate. Misterul e nedescifrat și-acum, dar neliniștile nu mai dor. Să fie resemnare oare ?

Este frapantă desacralizarea simbolurilor și a personajelor biblice: Maica Precistă e o femeie obișnuită care-și îngrijește pruncul Isus și nu-și muncește mintea cu dezlegarea tainei. Familiaritatea poetului cu Divinitatea stă sub semnul aceeași atitudini păgine din alte poezii.

Intr-o poezie cu multe elemente de psalm, neliniștea ia din nou forme acute, de data aceasta sugerate concret: râni: „mi-am ridicat în vânturi rânile“

(„Tristețe metafizică“)

Purtat pe aripile somnului, poetul s-a cufundat în mit și legendă, a ascultat singele strămoșilor povestind, a văzut sfinții zgribulindu-se sub steaua nopții, a văzut monadele mișcându-se, a pătruns la toate nivelurile misterelor, dar revelația nu i-a fost dată s-o cunoască.

Rațiunea, cu atât mai puțin, este aptă pentru revelație. Ea este neputincioasă și în fața miturilor („Veac“).

Avem de-a face cu un „boicot al istoriei“, sau, exprimându-ne cu o frază a lui Blaga din „Trilogia cunoașterii“: „Rațiunea n-a putut decît să fragmenteze miturile, să le amestece, să le împrăștie, dar n-a putut să le răpună“.

Aceiași neliniști de la început invadează, ca o concluzie, ultimele poezii. Totul se repetă zadarnic, căci aceeași căi sînt bătute, nici una în plus.

Incheind aici demersul expozitiv și analitic al ciclului, putem observa, înainte de a vedea structurarea simbolurilor, că starea sufletească evoluează pe o traiectorie în simetrie, după o dialectică firească: neliniștile care se anunță la început devin din ce în ce mai acute, se atenuează treptat într-o contemplație abstractă („Perspectivă“) și revin, în final, dînd dominantă volumului. La acest nivel, „Lauda somnului“ poate fi socotită epistemologia în nuce a lui Lucian Blaga. În nuce, pentru că studiile sale flozofice se vor cristaliza la nivel de sisteme mai târziu.

Poeziile acestui ciclu sînt centrate în jurul citorva metafore revelatoare, cu funcții de simboluri care concentrează în ele sensurile fundamentale:

Singele, cu nenumărate ocurențe e ca un fluid între viața trecută și cea prezentă. Glasul lui se aude noaptea, comunicînd cu străbunii. Singele realizează o punte de legătură între niveluri diferite de existență.

Fîntînile realizează legătura între nivelul htonic și cel de suprafață:

„Dar apele din fîntini
refuză gălețile lor“.

„Fîntînile nopții
deschid ochii și-ascultă
întunecatele vești“.

„In fîntină mi-aplec gînd și cuvînt“.

Podul realizează comunicarea la nivel orizontal. Ca figură poetică se definește ori în absență:

„Aici e și turnul cu punțile trase“ („In

jocul întoarcerii“), sugerînd neputința comunicării, ori prezență, ducînd spre tărîmuri dorite:

„am ridicat poduri de oțel
peste rîuri albe, peste zborul pasărei
curate,

peste păduri adinci,

și orice pod se arcuia

trecîndu-ne parcă pe un tărîm de legendă
cu ei“ („Tristețe metafizică“).

Toate aceste simboluri reprezintă tot atîtea tentative de realizare a comunicării, eșuate însă. Se poate vorbi de o obsesie a punții, ca figură poetică blagiană.

Peștera și pădurea sînt simboluri ale profunzimii și misterelor. În cele douăzeci și cinci de poezii ale ciclului, ele apar în zece contexte sugerînd aceeași sete de sondare a zonelor misterioase:

„Se retrag în pădure și-n peșteri
potecile“ („Somn“).

„Din păduri de somn și alte negre locuri“
 („Peisaj transcendent“)

„Peste zborul pasărei curate
peste păduri adinci“

(„Tristețe metafizică“).

Pasărea se prefigurează ca simbol al tentativei de a transcende un tărîm îngădit. Zborul e bolnav și drumul înapoi e „fum căzut“; „Peisaj trecut“, „Biblică“, „Cap aplecat“).

Vîntul, ca simbol al efemerității, spulberă totul, nelăsînd nici o urmă. El și păianjenii sînt elemente distructive („Drumuri“, „Peisaj transcendent“, „Oraș vechi“, „Paradis în destrămare“):

„Cetate de veac, prăsilă de păianjeni
verzi
subt mușchiuri și scocuri“ („Drumuri“).

Acestea sînt cîteva din simbolurile care centrează în jurul lor mesajul poetic al ciclului „Lauda somnului“. Repetarea lor traduce obsesia poetului și se inculecă cititorului sugestia cu maximum de expresivitate.

Poetul a cultivat cu inegalată artă tehnica vagului, a fluidului și a transcendentălizării realului. Versul aluziv, măsurat, dematerializat servește în mod pertinent metafora rară, abstractă și criptică, adesea stranie.

Exegeții operii sale au remarcat demult faptul că Blaga este poetul metaforei cu mesaj, al imaginii-mijloc, care transfigurează, care sună dincolo și relevă sensuri.

Peste orice comentariu însă, oricît de subtil, rămîne poezia cu halourile ei de mister, cu frumusețea ei stranie, ca orice frumusețe perenă și întrebarea șoptită a poetului, mereu prezent printre noi, „unde va jos sau undeva sus, în apă, în vînt sau mai departe“:

„Ți-a mai rămas în urechi vreun cuvînt?
De la basmul singelui spus
întoarce-ți sufletul către perete
și lacrima către apus“.

ANIVERSĂRI

Cîteva considerații asupra „coordonatelor filosofice”

și „coordonatelor metafizice” ale sistemului blagian

de dr. Dumitru MATEI

Trecerea de la lectura sistemului la lectura lucrării care-l deschide (Despre conștiința filosofică) și de la aceasta din nou la sistem, recomandă să operăm o clară distincție între filosofia și metafizica lui Blaga. În opera sa teoretică, există o logică interioară subtil articulată și strîns coordonată de distincția pe care el însuși o face între filosofia și metafizica sa. Nu este vorba de o distincție operată întâmplător și în treacăt, ci de una de principiu. Ea este textual prezentă în toate lucrările constitutive ale sistemului. În Despre conștiința filosofică, este însă predilect teoretizată și pusă în acord cu experiența filosofică universală. Și pentru că distincția în discuție deține o importanță deosebită pentru înțelegerea adecvată a spiritului și profilului, a problemei fundamentale și a metodei, a dimensiunilor și a motivelor sistemului, redăm în extenso unul din pasajele cele mai semnificative care o circumscriu. Acest pasaj pune pregnant în relief coloana de susținere a întregului edificiu teoretic blagian.

a) „În expunerile cuprinse în lucrarea de față (este vorba de Gîndire magică și religie — n.ns.) punem în exercițiu îndeosebi aceste coordonate filosofice. Lucrul trebuie subliniat, căci, după cum se știe, autorul acestui studiu a luat obiceiul de a opera uneori și cu un al doilea mănunchi de coordonate pe care le numim metafizice propriu-zise. Coordonatele metafizice aduc în discuție factori cu totul transcendenți, care nu pot să fie verificați în chip pozitiv pe linia experienței. O piatră unghiulară a metafizicii noastre este conceptul despre un centru transcendent al existenței, presupus a fi dincolo de orice experiență și care figurează în studiile noastre sub numele de Mare Anonim. Făcînd o distincție hotărîtă între cele două mănunchiuri de coordonate, vom afirma că ele nu au aceeași legitimitate ipotetică în raport cu posibilitatea de a fi verificate prin experiență. Coordonatele filosofice, fiind ridicate pe marginea experienței, permit să fie pozitiv verificate, direct sau indirect, în acest cadru. Cîtă vreme coordonatele metafizice nu pot să fie verificate. De altfel, metafizica întrece totdeauna, prin însăși intenția și ființa ei, experiența” (4-258-259-n.ns.).

Toate compartimentele sistemului vor fi croite, concomitent, pe coordonate filosofice și pe coordonate metafizice.

Urmînd să revenim cu alt prilej asupra acestei chestiuni capitale a sistemului blagian, consemnăm aici doar cîteva idei.

FILOSOFIA lui Blaga are un caracter reflectoriu și se înalță în strînse legături cu experiența istorică a spiritului uman, impunîndu-se ca o sinteză a unor realități obiective.

METAFIZICA sa are, prin excelență, un caracter imaginar, este un gând, o idee, o reacție personală în fața realității, „o ispită a ultimului salt”. Este un „mit”, o „creație” (în sens de produs imaginar) cu funcții legate de explicația totalității.

FILOSOFIA lui Blaga se îmbină cu experiența și vizează, în chip programatic, formele spirituale fundamentale prin care omul își afirmă istoricitatea sa funciară. El va construi, în consecință, pe temeuri raționalist-umaniste, o antropologie științifică, o filosofie a istoriei, o filosofie a cunoașterii, o filosofie a culturii, stilului, artei și valorilor.

METAFIZICA lui Blaga este un demers teoretic efectuat „în spiritul unei viziuni de ansamblu asupra existenței”, o ipoteză explicativă îmbinată cu mitul (Mitul Marelui Anonim și ideea „misterului”) — o ipoteză prin soluțiile căreia el face trecerea de la cîmpurile de experiență istorică ale omului spre întregul existenței, așadar, spre „Tot” și explicația „Totului”. Toate rezultatele pe care le obține prin **studiul filosofic** al omului, al istoriei, al cunoașterii, culturii stilului, artei și valorilor vor fi „încapsulate” în viziunea sa metafizică de ansamblu. Blaga va construi, în consecință, pe temeuri idealist-spiritualiste, o cosmologie metafizică, o metafizică a istoriei, o metafizică a cunoașterii, o metafizică a culturii, stilului artei și valorilor.

Prin „distincția hotărîtă” pe care o face între „coordonatele filosofice” și „coordonatele metafizice” ale sistemului său, așadar, între **filosofia** și **metafizica** sa, Lucian Blaga atrage în chip expres atenția asupra faptului că în desfășurarea sistemului său se împletesc două tipuri de discurs dominate de principii de construcție **calitativ deosebite**: primul („coordonatele filosofice”) ia naștere pe baza experienței istorice umane și are ca principiu de construcție **experiența**: al doilea („coordonatele metafizice”) ia naștere din gândirea mitică și are ca principiu de construcție **mitul**.

Nu aș vrea să se înțeleagă de aici că, semnalînd această diferență de principiu, subscriu numaidecît la judecata în virtutea căreia tot ceea ce este formulat în „coordonatele filosofice” ar fi, prin excelență, **pozitivul** și tot ceea ce este formulat în „coordonate metafizice” ar fi, prin excelență, **negativul**. O asemenea „limpezire a apelor” s-ar dovedi din capul locului simplificatoare. Tot ceea ce Blaga afirmă mai valoros, afirmă în cadrele **întregului** său sistem. Cert este însă faptul că, investigată din unghiul **diferenței de principiu** la care mă refer, opera teoretică blagiană își dezvăluie virtuțile explicative și întreaga valoare, dar, deopotrivă, încorsetările și antinomia interioară cu mult mai multă pregnanță din interior decît din exterior. Construind în **spirit metafizic**, adică, repetăm „în spiritul unei viziuni de ansamblu asupra existenței” și „făcînd o distincție hotărîtă între cele două manunchiuri de coordonate”, așadar, între **filosofia** și **metafizica** sa, Lucian Blaga pune în lumină, de fapt, **antinomia internă** a întregii sale construcții teoretice. Este cu totul clar că sistemul este așezat pe două **principii ireconciliabile**, fapt care va conduce la un **conflict valoric** între premise și concluzii, între strategia metodologică adoptată în descrierea istoricității omului și a creației sale de cultură și strategia metodologică adoptată în **explicarea** metafizică a acestei istoricități. Pornind de la istoria efectivă a omului și a spiritului uman, și implicînd în analiză **principiul istoricității**, Lucian Blaga fructifică întregul cîmp de manifestare istorică a ființei umane, dar întru **legitimarea metafizică** a istoricității ei. Un spirit filosofic de esență modernă — întrucît pleacă de la istorie și de la fapte — cedează spiritului de sistem, speculativismului de tip tradițional, cedează „ispitei **ultimului salt**”, ispită sub care **analiza istorică** — bogată, diversă, riguroasă și convingătoare — se **prelungeste în căutarea legitimității metafizice** a lumii omului, a istoriei și sistemului său de valori. **Antinomia de structură** a sistemului se instalează între istoricitatea consubstanțială modului blagian de gândire și ideea unei explicații „în ultime angrenaje metafizice” a lumii omului.*)

*) Fragment din lucrarea „Sisteme românești de estetică”, în pregătire la Editura „Meridiane”

ANIVERSĂRI

Arhiva „L. Blaga” de la Muzeul Literaturii Române din București

de Dorli *BLAGA*

Arhiva „Lucian Blaga” a fost inițiată acum 12-14 ani de regretatul director al muzeului, Alexandru Oprea.

Scopul a fost, înainte de toate, de a se asigura și conserva manuscrisele autorului „Poemelor luminii” și, de asemenea, de a se face accesibile cercetătorilor.

Primele documente, care au intrat în această arhivă, au fost scrisorile primite de Lucian Blaga de la prieteni, critici, scriitori, oameni de cultură, din țară și străinătate.

O parte din acestea au fost publicate în revista Manuscriptum.

Au urmat scrisorile lui Lucian Blaga către Cornelia Brediceanu, viitoarea lui soție, apărute și ele în Manuscriptum.

Pe măsură ce am tipărit ediția de Opere, muzeul a intrat în posesia manuscriselor poeziilor cu variantele ce s-au păstrat (nu prea multe) ale pieselor de teatru, ale eseurilor lui din tinerețe și ale unei părți din lucrările de filosofie.

De asemenea, i-a fost donată muzeului, de către familie, toată biblioteca scriitorului (care, între timp, a fost și catalogată) și obiecte de birou și îmbrăcăminte, precum și un mare număr de fotografii.

Arhiva se va completa, în anii următori, cu alte manuscrise originale, corespondență și colecția de recenzii făcută între anii 1920-1968 de Cornelia Blaga.

Între 15 mai și 2 iunie a.c., a fost deschisă la Muzeul Literaturii Române din București o expoziție cu o selecție reprezentativă de manuscrise și obiecte din Arhiva „Lucian Blaga”.

Pînă acum, nu există o casă memorială „Lucian Blaga”. Acest lucru nu s-a putut realiza, în parte, datorită faptului că Blaga a trăit mulți ani în străinătate, iar în țară a fost nevoit de împrejurările istorice să se stabilească în mai multe orașe. De aceea cred că soluția cea mai bună a fost ca Arhiva „Lucian Blaga” să se afle la Muzeul Literaturii Române.

Am avut prilejul să văd, în străinătate, arhive ale scriitorilor sau muzee care mi-au întărit convingerea că locul manuscriselor este în muzeu, pentru a fi consecvente în timp, în bune condiții.

București, 1 iunie 1985.

ANIVERSĂRI

(Urmare din pag. 2039)

În tot ce spunea Blaga, se simțea pasiunea dramaturgului preocupat de construcția și de arhitectura piesei.

L-am vizitat de citeva ori și acasă. Odată când i-am adus niște cărți de la București, iar altă dată, cu Ecaterina Săndulescu și cu Silvan.

Ne-a primit foarte bine, până ce doamna Blaga a auzit printr-o indiscreție a mea că arhitectul Ionescu-Silvan, arhitect de la Charlottenburg, se ocupă și cu caricatura.

Și atunci, apărându-i parcă pe profesor de o primejdie gravă care l-ar fi amenințat i s-a adresat lui Silvan :

— Domnule arhitect, cred că dumneavoastră n-o să ne faceți rușinea pe care ne-a făcut-o Marcel Iancu ?

(Pentru cei care nu știu, precizez că prin al treilea deceniu, a apărut în două volume o „Antologie a poeziei românești“, alcătuită de Pillat și Perpessicius, cu portrete de Marcel Iancu, un desenator de talent, care, mai târziu, emigrând în Israel, a devenit arhitect șef al orașului Haifa. Doamnei Blaga nu-i plăcuse portretul poetului și era indignată de faptul că Marcel Iancu și-a permis să șarjeze chipul filozofului).

— Dar cu ce v-a supărat Marcel Iancu, doamnă ? — a întrebat Silvan.

— Cum, nu știi ? I-a făcut caricatura lui Lulu.

În zadar a încercat să-i explice Silvan că desenele lui Marcel Iancu sînt frumoase și de un nivel artistic superior, doamna Blaga nu putea fi convinsă că desenul nu avea în fond nimic insufleitor. Cînd Silvan a descoperit într-un raft al bibliotecii cele două volume ale „Antologiei“ și a deschis-o ca să vadă încă o dată desenul, a fost zadarnic. Foaia fusese smulsă.

Într-o seară de primăvară firavă din luna martie 1946, stam în redacție în jurul unei cafele cu Blaga, cu Stanca și cu Silvan. Revăd și acum amurgul acela subțire venit după o zi însorită, cînd tot cerul parcă mirosea a narcise și a muguri proaspeți, cînd mai adie dinspre munte o mireasmă de zăpadă tîrzie și cînd în sufletul tînar de nici treizeci de ani zvonesc niște clopote de dragoste de viață, după întoarcerea soldatului de pe îndepărtate meridiane însingerate.

Radu Stanca povestea cu un umor abia reținut despre o vizită pe care i-a făcut-o împreună cu Ioana Postelnicu, lui Mihael Sadoveanu, cînd au stat o seară întreagă în preajma maestrului, fixați în scaune, fără să se miște, fără să vorbească. Maestrul juca o partidă de șah. Și povestea Stanca : „La un moment dat, am încercat să mă ridic făcînd semn Ioanei Postelnicu că ar fi timpul să ne retragem, dar toți ai casei au dus degetul la gură, poruncindu-ne să ne așezăm, și să nu tulburăm partida. După vreun ceas cînd am dat iarăși semn de plecare, iar au sărit ai casei cu degetul la gură“.

Pe Lucian Blaga îl amuza întimplarea și-l antrena pe Stanca să povestească.

— Și ce ați vorbit ? — l-a întrebat filozoful.

— Nimic, a răspuns Stanca. Doar la sfîrșit, cînd a închis cutia de șah sfîrșind partida, s-a întors spre mine întrebîndu-mă :

— Dumneata, tinere, zici că iești din Sibii ?

— Da, maestre, zic eu.

Și iarăși tăcere, filtrînd cu genele lăsate peste acea privire albastră pe care o aveau ochii lui Sadoveanu.

Și într-un tîrziu ca un ecou al unui gînd a adăugat :

— Trebuie că au înflorit și la Sibii, cornii, acum...

— Joacă șah ca un maestru, spuse Blaga, și strașnic mai știe să tacă. Ionel Teodoreanu, în „Masa Umbrelor“, descriînd voiajul lor la Constantinopol, povestește cum în Bazar a scos din sărite un turc, stînd în dugheana acestuia ore în șir și dimineața, și seara, pînă ce bietul turc i-a vindut nu știu ce obiect la prețul pe care i-l oferise Sadoveanu.

Ne pregăteam să ieșim din redacție și să-l conducem acasă cînd cineva a bătut la ușă.

A intrat un domn în vîrstă, îmbrăcat corect, cu ținută rigidă, milităroasă, și cu oarecare solemnitate în gesturi.

S-a prezentat. Era un fost colonel, ardelean de origine, care își făcuse începutul carierei în armata austro-ungară.

— Cu ce vă putem fi de folos, domnule colonel ? — l-am întrebat eu, după ce s-a prezentat.

— Dumneavoastră, mă rog frumos, publicați și poezii ?

— Desigur, domnule colonel.

— Cine este conducătorul acestei gazete ?

— Eu, domnule colonel.

— Dar ce studii aveți la bază, dumneavoastră, dacă nu-i cu supărare ?

— Dar de ce vreți să știți, domnule colonel ?

— Păi, domnule, eu vreau să știu cine își spune opiniunea asupra unei producțiuni literare ?

— Eu, domnule colonel.

— Și mai mare ca dumneavoastră, cine e ?

— Dumnezeu, domnule colonel.

— Vreau să vă întreb, în speță, cine apretiază o poezie ?

— Păi, domnule colonel, dacă eu am oarecare îndoieli, atunci îl mai consult și pe domnul Radu Stanca.

— Dar dumnealui ce studii are la bază ?

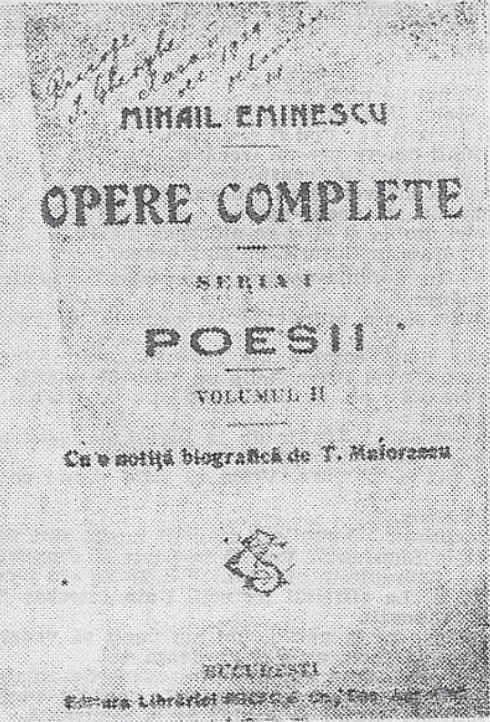
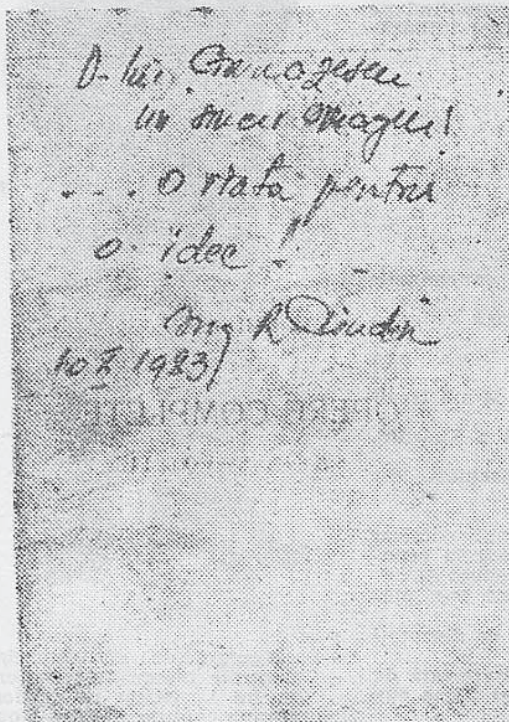
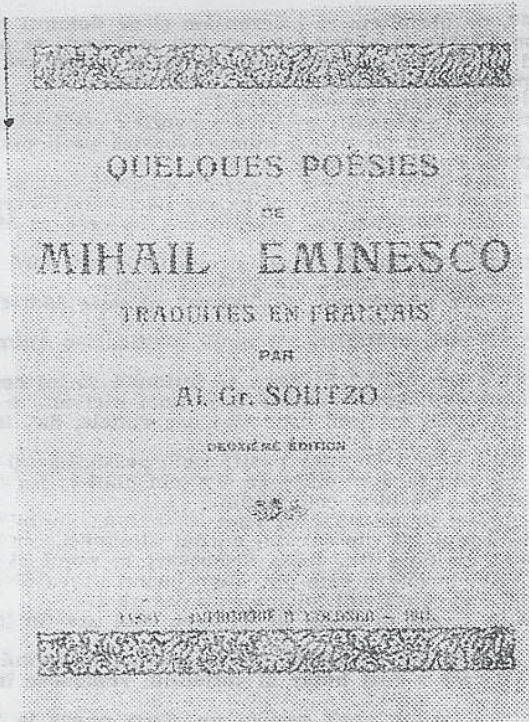
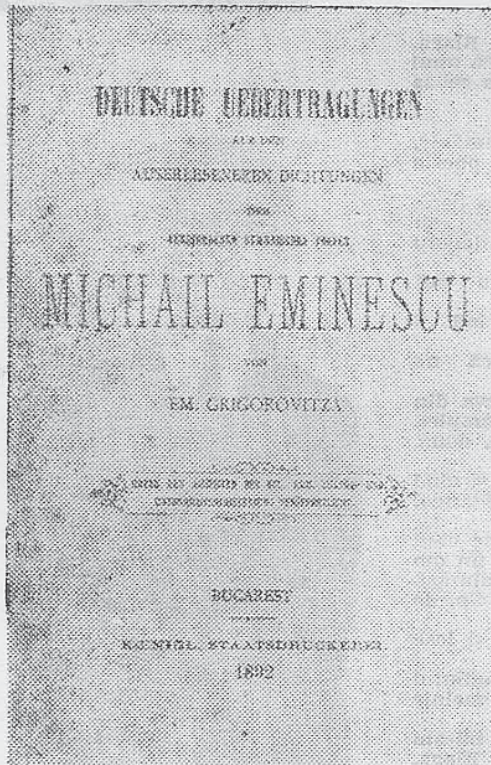
— Are multe, domnule colonel, și e, cum să spun, poet consacrat.

— Și dacă nu-i place nici dumnealui, la cine putem apela, în ultimă instanță ?

Întru amintirea lui Lucian BLAGA

— În
— Da
e de mat
lui unde
— Da
— Ia
și am ve
cam de o
— Ve
mergeți d
ronduri ș
cu o perli
— Da
sa-mi ofe
Tocmai
interveni
— To
place...
— A
ea ? Dum
Momenta
e gata.
— No
e gata ve
îmînd și
După
eram con
ciudat ca
Nu numa
200, de 30
— H
poet.
Și an
Lancrăm
și vneici
În tot
purtat pe
nici Radu
tului spre
Din c
te celor
al tainelc
strazile t
tor „Cint

Și un
unei „Iste
Cum
zlarului.
Era i
gripat și
Deoda
cu doi do
— Co
— Cu
— Du
tem intr
— Fân
Apoi,
Pavluș și
cui nostr
ministra
cut și ce
— Do
alci. Put
Poate
ei, n-aș
tare... și
Peste
tuit să...
de cenac
naclului

DIALOG LITERAR

DUMITRU I. GRUMĂZESCU :

„Viața colec
se confundă cu p

(Urmare din pag. 2029)

ce un apel la toate școlile și la toți elevii din țară : îmi pot expedia desene (indiferent de manieră) pe teme eminesciene, desene pe care doresc să le expun cu ocazia expozițiilor itinerante. Cred că ar fi bine la sfârșitul interviului dv. să binevoiiți a-mi publica adresa.

— De acord*). Ați vizitat numeroase școli și facultăți de filologie din țară, unde v-ați întâlnit cu zeci de mii de elevi, studenți și cadre didactice. De asemenea, ați fost oaspetele multor colective de oameni ai muncii din diverse instituții și întreprinderi. Ce impresii v-a produs acest contact ?

— Iată o întrebare care-mi place, dar trebuie să regretăm că spațiul nu ne permite un răspuns așa cum l-am dori cu toții. Într-adevăr, am vizitat zeci și zeci de școli, licee, instituții, întreprinderi industriale, câteva universități. Peste tot am fost primit cu viu interes. Am legat mari prietenii cu oameni care mă ajută să îmbogățesc colecția și cunoștințele. Cunosco tineri, care, în urma contactului pe care l-am avut, au început să se ocupe cu predilecție de un scriitor. Ce este oare mai fantastic decât să-ți dedici surplusul de energie, timpul pe care îl ai, pasiunii nobile pentru carte ?

Orice s-ar spune, cartea rămâne cel mai înalt educator pentru spiritul uman. Ce m-a încântat a fost și este faptul că majoritatea tinerilor știu ce vor și mai cu seamă știu să pună întrebări. De aici ne putem da seama de gradul lor de pregătire. Peste 80 la sută dintre cei cu care intru în contact doresc informații despre „Opera politică” — jurnalistică lui Eminescu — apoi poezia postumă, unele momente din viața poetului ș.a. Pot să vă spun că se simte nevoia editării integrale a operei eminesciene, ca să avem o imagine mai clară a culturii și spiritualității românești. Numai atunci fenomenul „Eminescu”, care este însăși chintesența culturii române, va fi mai ușor de interpretat.

Pot declara, cu mâna pe inimă, că nu am frustrat pe nimeni ascunzând unele cărți sau eschivându-mă de la unele întrebări. Sufletul meu de român mă îndeamnă să pun tot ce am și știu la dispoziția celor ce doresc adevărul despre Eminescu.

— Care este situația colecției astăzi ?

— Foarte bună. Intrucît viața colecției „Eminescu” se confundă cu propria-mi existență, ce pot să vă spun?... Sint ajutat și înțeles din ce în ce mai mult de organele în drept : Comitetul Județean de Cultură și Edu-

— In cazuri extreme, ne permitem să-l deranjăm și pe domnul profesor Blaga. Dar dumnealui se pricepe la poezie? Că nu toți profesorii se pricepe. Că unul e de matematică, altul de chimie... Dumnealui ce fel de studii are? De la masa lui unde se reasezase, profesorul urmărea amuzat convorbirea.

— Dar, domnule colonel, despre ce este vorba?

— Iată, stimate domn, eu, personal, am scris o poezie: „Odă ostașilor români“, și am venit să mă interesez cam cât plățiți dumneavoastră pe o poezie, o poezie cam de o pagină de gazetă, poate ceva mai mult.

— Vedeti, domnule colonel, noi sintem o gazetă modestă, nu prea avem bani, mergeți dumneavoastră la „Vestea“, că ei sint gazeta partidului liberal georgist, au ronduri și plătesc bine, l-am îndrumat eu, gîndind să-l fericesc pe Mișu Vlădoianu cu o perlă a colonelului.

— Dar ei credeți că plătesc bine? Că eu, dragă domnule, fără bani nu pot să-mi ofer colaborarea. Că penzia e mică, am și eu greutăți...

Tocmai vream să-l asigur pe colonel că „Vestea“ plătește foarte bine cînd a intervenit Stanca:

— Totuși, domnule colonel, arătați-ne și nouă poezia, s-o citim și dacă ne place...

— A, nu, dragul meu! S-o citiți? Și dacă se întîmplă să-mi copiați ceva din ea? Dumneata. Sau dumnealui. Sau dumnealui. Și apoi nici nu e gata complet. Momentan am făcut-o în proză, mai am doar să-i bag rimele, da', într-o zi, două, e gata.

— No, domnule colonel, mereți dumneavoastră oblu acasă, băgați rimele și cînd e gata veniți cu ea, și noi om face ce-om face și v-om plăti-o, l-a sfătuit Stanca, imitînd strengărește felul de a vorbi al colonelului.

După plecarea colonelului le-am povestit cum în toamna anului 1939, pe cînd eram concentrat cu escadronul într-un sat din nordul Moldovei, am întîlnit un om ciudat care, contra plată, cu tarif fix, ținea discursuri la nunți și înmormîntări. Nu numai în satul lui, ci și în cîteva sate din împrejurimi. Avea discursuri tip, de 200, de 300 și de 500 de lei, iar consătenii lui spuneau despre el:

— Îi deștept, domnule, îi dat draculul de deștept. Mai are un izgamin și iese poet.

Și anii și-au scurs nisipul din clepsidra lor fără veac, întorcînd în pămîntul Lancrămului natal pe cel care a fost hotar al sufletului românesc între vremelnice și veșnice.

În toamna trecută, cînd m-am oprit pentru un scurt popas la Sibiu, mi-am purtat pași, singur prin întornata Dumbravă. Nu mai erau nici Lucian Blaga, nici Radu Stanca, nici Ovidiu Cotruș, nici... nici... Am refăcut singur drumul poetului spre casă.

Din copacii îmbolnăviți de toamnă se scuturau acum alte frumze, răs-strănepoatele celor din acele anotimpuri galbene de atunci, iar pe poteci treceau neștiutori ai tainelor ascunse de vremuri, copii și nepoții celor care l-au văzut umblînd pe străzile burgului medieval. Și mi-au venit în minte versurile lui din acel tulburător „Cîntec pentru anul 2000“:

„Vulturul ce rotește sus,

Va fi atunci de mult apus.

Lîngă Sibiu, lîngă Sibiu, prin lunci,

Numai stejarii vor mai fi și-atunci.

Mai aminti-mă-va vre-un trecător,

Vre-unui străin, sub ceasul lor?

Nu cred să mă vestească cineva,

Căci basmul ar începe-așa:

— Pe-aici umbla și el și se-ntoarea mereu,

Contemporan cu fluturii, cu Dumnezeu“.

Și un post-scriptum, pentru domnia-voastră și eventual... pentru cancanurile unei „Istории a literaturii române“.

Cum a dispărut „Curierul“ și s-a autodesflințat cenaclul de pe lîngă redacția ziarului.

Era într-o duminică, cele două camere ale redacției erau pline, Blaga era gripat și nu venise, citea poetul Pavel Petre Bellu un ciclu de poezii.

Deodată, a sunat cineva la ușă; eu, gazdă, m-am dus să deschid. M-am trezit cu doi domni care s-au prezentat:

— Comisarul Pavluș și comisarul Arghir de la Siguranța generală a Statului.

— Cu ce putem să vă fim de folos, domnilor?

— Dumneavoastră țineți aici o adunare. Vrem să știm și noi ce discutați. Putem intra?

— Fără îndoială. Pofitiți, vă rog.

Apoi, adresîndu-mă cenaclului: „Domnilor, oaspeții noștri sint domni comisar Pavluș și comisar Arghir de la Siguranță. Vor să la parte și dumnealor la cenaclul nostru. Citiți mai departe, domnule locotenent. (P.P. Bellu era locotenent de administrație și era în uniformă). La sfîrșitul lecturii, l-am întrebat dacă le-a plăcut și ce ar putea spune despre poezii.

— Domnilor, noi nu ne pricepem la poezii, noi am venit să vedem ce discutați aici. Puteți continua, noi ne-am lămurit, nu e ce credeam noi.

Poate lucrurile ar fi rămas aici, dacă eu, dintr-un exces de amabilitate față de ei, n-aș fi publicat a doua zi în gazetă că la ședința de cenaclu au luat parte cutare... și cutare și domni comisar Arghir și Pavluș de la Siguranță.

Peste cîteva zile „am fost invitat „unde-va“ și cu multă amabilitate am fost sfătuit să... etc. etc. Și uite așa m-am încheiat cariera de redactor-șef și de președinte de cenaclu, calitate pe care am redobîndit-o după 39 de ani, ca președinte al Cenaclului „Tudor Vianu“.

Fotografiile cu care sint ilustrate materialele dedicate lui L. Blaga ne-au fost comunicate de Aureliu Gogi.

DIALOG LITERAR

DUMITRU I. GRUMĂZESCU :

„Viața colecției
se confundă cu propria

(Urmare din pag. 2029)

ce un apel la toate școlile și la toți elevii din țară : îmi pot expedia desene (indiferent de manieră) pe teme eminesciene, desene pe care doresc să le expun cu ocazia expozițiilor itinerante. Cred că ar fi bine la sfârșitul interviului dv. să binevoiți a-mi publica adresa.

— De acord^{*)}. Ați vizitat numeroase școli și facultăți de filologie din țară, unde v-ați întâlnit cu zeci de mii de elevi, studenți și cadre didactice. De asemenea, ați fost oaspetele multor colective de oameni ai muncii din diverse instituții și întreprinderi. Ce impresii v-a produs acest contact ?

— Iată o întrebare care-mi place, dar trebuie să regretăm că spațiul nu ne permite un răspuns așa cum l-am dori cu toții. Într-adevăr, am vizitat zeci și zeci de școli, licee, instituții, întreprinderi industriale, câteva universități. Peste tot am fost primit cu viu interes. Am legat mari prietenii cu oameni care mă ajută să îmbogățesc colecția și cunoștințele. Cunoșc tineri, care, în urma contactului pe care l-am avut, au început să se ocupe cu predilecție de un scriitor. Ce este oare mai fantastic decât să-ți dedici surplusul de energie, timpul pe care îl ai, pasiunii nobile pentru carte ?

Orice s-ar spune, cartea rămâne cel mai înalt educator pentru spiritul uman. Ce m-a încântat a fost și este faptul că majoritatea tinerilor știu ce vor și mai cu seamă știu să pună întrebări. De aici ne putem da seama de gradul lor de pregătire. Peste 80 la sută dintre cei cu care intru în contact doresc informații despre „Opera politică” — jurnalistică lui Eminescu — apoi poezia postumă, unele momente din viața poetului ș.a. Pot să vă spun că se simte nevoia editării integrale a operei eminesciene, ca să avem o imagine mai clară a culturii și spiritualității românești. Numai atunci fenomenul „Eminescu”, care este însăși chintesența culturii române, va fi mai ușor de interpretat.

Pot declara, cu mâna pe inimă, că nu am frustrat pe nimeni ascunzând unele cărți sau eschivându-mă de la unele întrebări. Sufletul meu de român mă îndeamnă să pun tot ce am și știu la dispoziția celor ce doresc adevărul despre Eminescu.

— Care este situația colecției astăzi ?

— Foarte bună. Întrucât viața colecției „Eminescu” se confundă cu propria-mi existență, ce pot să vă spun?... Sînt ajutat și înțeles din ce în ce mai mult de organele în drept : Comitetul Județean de Cultură și Edu-

COLECȚII ȘI COLECȚIONARI

colecției «Eminescu» propria-mi existență⁴

cație Socialistă, municipalitatea Iașului. Prezența unor expoziții, în țară, constituie o dovadă. Solicitățile de a ne deplasa și în alte județe sporesc neconținut.

— V-ați gândit la viitorul ei ?

— Desigur. Această colecție, care acum însumează 5000 de exponate (sper ca numărul lor să crească), nu va fi subiectul unui venit bănesc, în familia mea. După plecarea din Copou, am făcut Universității „Al. I. Cuza” din Iași o ofertă în scris, în care propuneam înființarea unui cabinet melodic de cercetare „M. Eminescu”. Bineînțeles că la toate acestea adăugam umilele mele servicii. Este drept că nici pînă astăzi nu am primit un răspuns negativ sau pozitiv ; încerc să înțeleg situația și ca dovadă, în cazul cînd fiica mea nu va fi stăpînită de aceeași pasiune, acest **corpus Eminescu** va intra în posesia universității ieșene. Cineva mi-a spus odată că am ajuns să fac din pasiune o meserie. Nu știu dacă ar trebui să-l aprob sau nu, dar sînt convins că avînd mult mai multe exemple de acestea, cultura, arta ar fi mai mult ancorate în prezent.

Am avut numeroase oferte să-mi vînd colecția. Oferta bănească era prea tentantă, dar sînt prea sărac ca să am ce face cu banii. Cum spuneam mai înainte, viața colecției „Eminescu” se confundă cu propria-mi existență. Și oare aș putea să mă vînd?...

— Cum vedeți crearea unui centru național documentar „Eminescu” ?

— Regretabil că unele personalități ale culturii din trecut nu au reușit să fie mai hotărîte, să pună bazele unei catedre „Eminescu”, ale unei biblioteci naționale, ale unui colocvii național și internațional, ale unei publicații literare, care să-i poarte numele și, poate, de ce nu? — un institut național și internațional de eminescologie.

Există numeroase și valoroase forțe, care pot să înfăptuiscă aceste lucruri, pînă în 1989, cînd vom comemora împlinirea unui veac de la trecerea lui Eminescu în neființă.

Țin să mulțumesc cititorilor, dv., personal, și întregului colectiv redacțional al acestei reviste de excepție pentru interesul manifestat față de pasiunea mea, el exprimînd, de fapt, marea dragoste a românilor față de piscul spiritualității lor.

*) Dumitru I. Grumăzescu, bd. Alexandru cel Bun, 15, bl. E 3, sc. A, etaj I, ap. 8, cod. 6600 — Iași, telefon : 51998 (prefix : 981).

PRIETENII „REVISTEI NOASTRE”

Prof. dr.
RUPPERCHT ROHR :
(R.F. Germania)

„Limba română
reprezintă
un bun
exemplu
pentru forța
de
supraviețuire
a limbii latine”

Interviu realizat de
conf. univ. dr. Ioan CONSTANTINESCU

Prof. dr. Ruppercht ROHR este șeful Catedrei de romanistică II din cadrul Universității din Mannheim. Romanist foarte cunoscut, el a publicat numeroase cărți, studii și articole, dintre care menționăm: **Introducere în studiul romanisticii**, ediția a III-a, Berlin, 1980; **Sintaxa franceză**, Frankfurt pe Main, 1971; **Introducere metodologică în literatura franceză și provenșală a Evului Mediu**, Darmstadt, 1978; **Aspecte ale lingvisticii generale și franceze**, Heidelberg, 1980; două studii despre Caragiale (Despre unele paralelisme în nuvelele lui Caragiale, în „Revista de Balcanologie”, 12, 1976; Ipoteze asupra „fondului” în „Kir Ianulea”, în I. Constantinescu (Hrsg.) — Caragiale, Facetten seines Werkes”, Augsburg, 1984, precum și un studiu dedicat lui Eminescu.

De asemenea, profesorul Rohr este co-ordenatorul unui important proiect — **Dictionarul etimologic al limbii române**.

* Vezi Revista noastră, nr. 104-105-106, oct.-dec. 1984,

— Lumea contemporană trece astăzi printr-o etapă în care tendințele contrarii sînt poate mai puternice ca niciodată, în care universul tehnico-științific pare să-l fi absorbit pe celălalt, al orizonturilor umanistice.

Sînteți profesor de romanistică la Universitatea din Mannheim; cum apreciați interesul tinerei generații pentru studiul disciplinelor spiritului? Este epoca noastră favorabilă... filologilor?

— Interesul studenților pentru așa numitele discipline ale spiritului sau umaniste a fost foarte însuflețit în ultimele două decenii, dar a scăzut în ultimii 3-4 ani, datorită perspectivei profesionale în acest domeniu. Prin anii '70, tinerii din Europa au sperat și chiar erau pregătiți să-și aducă contribuția în acest sens.

Scăderea interesului pînă astăzi se mai explică și prin aceea că s-a răspîndit o decepție asupra zădărniceii oricărui efort. Mai nou se manifestă un interes crescînd față de științele umaniste, care pare să se concentreze îndeosebi asupra istoriei.

— Ca lingvist, aveți interese deosebite pentru literatură și cultură. Într-o carte cunoscută, „L'écrivain et son ombre” — Gaetan Pricon observa că situația contemporanului nostru în raporturile sale cu cultura în general este una nouă. Ne aflăm, pentru prima dată în istorie, în fața trecutului total al întregului pămînt. Această situație fundamental nouă presupune „o conștiință estetică totală”. Ce ne oferă, ce ne pretinde această nouă situație culturală?

— Această situație cu adevărat nouă a clarificat pentru toate comunitățile de limbă și cultură organizate — statal sau minoritare, problema identității nu numai în domeniul autoafirmării, ci și în acela al propriei conștiințe la progresul omenirii. Ideea este desigur valabilă nu numai pentru toate descoperirile tehnice, dar în problema identității este valabilă mai mult pentru domeniul moral și etic: în afirmarea propriei forțe morale, pentru a acționa binele și a plăsmui frumosul. Și aceasta culminează nu numai cu întrebările: „De unde venim?” și „Încotro ne îndreptăm?”, ci și cu întrebările: „Cum am fost?”, „Cum vom fi?”.

— Întrebarea Dvs. „De unde venim?” are, în ce vă privește și în ce ne privește, o semnificație de mare interes: conduceți un important proiect — „Das etymologische Wörterbuch der rumänischen Sprache”. Care sînt perspectivele pe care le presupune, care sînt dificultățile pe care le pune o asemenea complexă muncă de cercetare? Puteți să ne oferiți câteva exemple?

— Din planificarea „Dictionarului etimologic al limbii române” reies o serie de dificultăți de principiu, de exemplu, probleme de vocabular ce trebuie să fie tratate în acest dictionar.

Deoarece o parte considerabilă a vocabularului român s-a dezvoltat abia în sec. al XIX-lea, datorită contactelor relativ tîrzii cu Europa de vest, trebuie înțelese pe cît posibil toate împrumuturile sec. al XIX-lea, care în alte dictionare similare sînt valabile ca neologisme și nu apar de fapt într-un dictionar etimologic.

Problema împrumuturilor oferă și alte dificultăți. De pildă, împrumuturile din limba turcă sînt greu de identificat. Eu am mai arătat cu altă ocazie că problema cuvintelor de origine turcă oferă în limba română dificultăți deosebite, pentru că în domeniul lingvisticii românești există o tradiție de cercetare etimologică restrîns dezvoltată.

O problemă deosebită o constituie, ca și înainte, aceea a substratului, pentru că se cunoaște în general că transferul cuvintelor dacice și tracice în numele de localități este foarte slab.

Este de subliniat că în acest domeniu cunoașterea a fost foarte fructuoasă în ceea ce privește apartenența limbilor menționate la grupa de limbi indogermanice din care au mai făcut parte și frigica și armeană.

Va apărea o istorie a sunetelor limbii dacice de la limba indogermană încoace, astfel existînd criterii de subordonare a anumitor cuvinte limbii.

O problemă deosebită o reprezintă paralelismele româno-albaneze, despre care am mai vorbit, care permit să se recunoască faptul că ambele

r-o etapă în care ca niciodată, în absorbit pe celă-

sitatea din Man-
ții pentru studii
vorabilă... filolo-

ale spiritului sau
, dar a scăzut în
acest domeniu.
egătiți să-și adu-

aceea că s-a răs-
nou se manifestă
ă se concentreze

pentru literatură
et son ombre" —
ranului nostru în
una nouă. Ne a-
recutului total al
tal nouă presupu-
ă, ce ne pretinde

tru toate comuni-
e, problema iden-
al propriei con-
ă nu numai pen-
ății este valabilă
oprii forțe mora-
fa culminează nu
ndreptăm?", ci și

re, în ce vă pri-
de mare interes:
ologische Höster-
rspectivele pe ca-
re le pune o ase-
i să ne oferiți ci-

oii române" reies
de vocabular ce

nân s-a dezvoltat
u Europa de vest,
XIX-lea, care în
apar de fapt în-

e pildă, împrumu-
arătat cu altă o-
mba română difi-
nănești există o

ea a substratului,
dacice și tracice

fost foarte fruc-
ate la grupa de
a și armeană.
mba indogermană
or cuvinte limbii.
lno-albaneze, des-
faptul că ambele

limbi au avut un vocabular comun pe baza premizelor de istoria limbii, pe baza împrumuturilor reciproce și pe baza diferitelor limbi adstrat, care au acționat în același mod asupra ambelor limbi.

— **Cum ați gândit, cum ați proiectat întregul ansamblu al acestei importante lucrări? În ce stadiu se află și cum (cînd) îl vedeți realizat?**

— Lucrarea se referă în special la cuprinzătorul „Dicționar etimologic al limbii române”, care se va ocupa de cuvintele limbii române scrise, cu excepția neologismelor de la 1900 încoace.

Drept linii directoare pentru selectarea cuvintelor, dicționarul explicativ se folosește de tot materialul limbii române și al celorlalte dialecte ale limbii române din sud-estul Europei.

În afară de aceasta, sînt menționate toate cuvintele dialectale importante, care nu apar în limba română scrisă.

Pe baza calculelor noastre, dicționarul va cuprinde 4 volume. În mod suplimentar este planificat încă un volum, care se va ocupa de neologisme.

Alături de acest dicționar etimologic al limbii române (RUEW), se întocmește în paralel un mic dicționar etimologic, destinat aceluia care dorește să se informeze mai rapid.

În articolele dicționarului ne vom ocupa detaliat de problematica semantică și de aceea a integrării istoriei cuvîntului românesc în istoria cuvîntelor din România.

Pentru că lucrările de pregătire sînt deja într-un stadiu avansat, publicarea primei serii poate începe chiar anul acesta, așa încît sperăm ca publicarea dicționarului să se încheie în circa 8 ani.

Firește este problematic în ce mod poate dezvoltării dicționarului colaborarea cu savanții interesați de limba română.

— **Cum va fi (cum va arăta) „Dicționarul” Dvs. în comparație cu alte lucrări similare (ale lui Cihac, Pușcariu, Ciorănescu)? Dar în raport cu cel al lui Tiktin la a cărui reeditare lucrează, în colaborare, lingviști de la Universitatea din Iași și de la cea din Freiburg?**

— Dicționarul nostru se va baza pe întreg vocabularul românesc și nu se va limita la elementele latine sau la alte elemente istorice. În articole izolate, se pot găsi discuții științifice detaliate cu material documentar referitor la cuvintele problematice.

Este deosebit de important că se încearcă să se plaseze cuvintele provenite din latină în contextul istoriei cuvintelor romanice și în același mod se procedează și cu împrumuturile din alte limbi.

Îmi sînt foarte bine cunoscute lucrările din Freiburg sub conducerea d-lui prof. dr. Paul Miron, în vederea apariției unei noi ediții a dicționarului Tiktin.

Evoluția lucrărilor am privit-o dintr-un unghi personal. Ceea ce ia naștere acolo este o contribuție reprezentativă pentru lexicologia românească și istoria limbii.

Pentru munca noastră noua ediție a dicționarului lui Tiktin constituie o pregătire importantă și sper să primim printr-o strînsă colaborare cu formația de acolo multe și fructuoase imbolduri și materiale necesare dicționarului nostru.

— **Dvs. reprezentați nu atît acea generație de romaniști, cît și acel tip de romanist (din păcate din ce în ce mai rar astăzi) care tinde să cunoască (și chiar reușește) toate limbile romanice importante. Cum definiți, din perspectiva unui asemenea romanist, locul și rolul limbii și literaturii române în contextul Romaniei?**

— Aveți dreptate — un romanist trebuie să fie familiarizat cu toate limbile romanice și cu istoriile literaturilor romanice, pentru că ele formează într-un anume fel o unitate. Firește, un romanist va trebui să se specializeze pe anumite domenii parțiale, deoarece știința noastră ca oricare alta nu poate cuprinde cercetările prezente în detaliu.

Privită din acest punct de vedere, limba română reprezintă un bun exemplu pentru forța de supraviețuire a limbii latine. Dar firește, limba română are și alte funcții importante de documentare pentru istoria limbii-

lor romanice. Aceasta se referă la faptul că în Evul Mediu a evoluat separat de domeniile în care s-au dezvoltat limbile romanice, de aceea a parcurs o evoluție proprie. Limba română este o mărturie pentru condiția limbii latine uzuale în antichitatea timpurie.

Firește că limba română, bulgara și albaneza au încheiat pe baza destinului lor comun, un fel de uniune și în această privință România reprezintă un caz special.

Pe de altă parte, uniunea de limbă sud-est europeană a devenit exemplară pentru cercetarea uniunii internaționale, ceea ce dovedesc nenumărate congrese ale literaturilor și limbilor sud-est europene. Referitor la literatura română, se poate vorbi de o altă poziție specială a limbii române. Este fascinant cât de repede s-au integrat limba română și literatura sa națională literaturii universale în decursul secolului al XIX-lea.

— **Altfel decât alți romaniști vest-germani, sînteți interesat și lucrați nu numai în domeniul lingvisticii, ci și în acela al cercetării literare. Ați publicat cărți și articole, privitoare la cele două domenii, ați scris două studii despre Caragiale și unul despre Eminescu, lucrați la „Dicționarul etimologic al limbii române”. Poate fi o strictă specializare un pericol pentru umanismul de astăzi ?**

— Au existat în ultimii 20 de ani diferite propuneri de a separa definitiv lingvistica de știința literaturii și există chiar cîteva universități nou înființate care au înfăptuit cu consecvență această separare.

M-aș putea pronunța cu greu pentru o astfel de separare din mai multe puncte de vedere printre care și acela că eu sînt convins că știința literaturii trebuie să apeleze în analiza operelor literare la rezultatele lingvisticii textului și că fără cunoștințe de știința literaturii nu este realizabilă o lingvistică a textului.

De asemenea, eu sînt de părere că nu poate fi scrisă istoria literaturii fără istoria limbii (de exemplu, clasicismul francez), adică o specializare îngustă în sensul oferit de Dvs. ar reprezenta cu siguranță un mare dezavantaj pentru filologie și ar aduce prejudicii perspectivei umaniste în filologie.

— **Ați participat cu cîte o foarte interesantă comunicare la cele două colocvii organizate de noi la Universitatea din Augsburg : cel dintîi — consacrat lui Caragiale (decembrie 1982), cel de-al doilea — dedicat lui Eminescu (decembrie 1983). Credeți că asemenea manifestări sînt o reală posibilitate de a face cultura română mai cunoscută în străinătate ?**

— Cele două colocvii au fost extrem de interesante și am convingerea că astfel de manifestări reprezintă posibilități foarte bune pentru a face cunoscută cultura românească în străinătate și pentru a-i crea prestigiul meritat.

— **Cît de mari sînt, în actuala situație culturală a continentului, șansele literaturii române de a deveni cu adevărat mai cunoscută în Europa, în special în Germania ?**

— Literatura română poate fi cunoscută și receptată în Germania, dacă la universitățile germane s-ar învăța mai mult despre România și invers, dacă s-ar intensifica activitățile culturale cum au fost cele două colocvii menționate.

— **Ați scris cîteva eseuri despre literatura română clasică. Aveți interese și pentru scriitorii români contemporani ? După opinia unor literați străini, literatura românească de azi este diversă și foarte interesantă. Cum ar arăta harta literară a României, dacă literatura română ar fi mai bine cunoscută în Occident ?**

— Literatura română contemporană s-a eliberat din anumite limite și abordează teme din literatura universală. Firește un rol deosebit îl joacă modul specific românesc de a privi anumite probleme.

Ar fi poate foarte important pentru autorii români ca și pentru editurile românești să participe la confruntările literare internaționale și să ocupe în aceste confruntări un loc important.

În acest fel, România ar putea ocupa un loc reprezentativ în literatura universală.

DEBUT

Panait Istrati

Ești Don Quijote al nostru,
Care a desfăcut scoicile drumului
În căutarea perlei mușcate
De orizont,
Cu miros de vuiet și sclipire
De salcîm necopt.
Te cînt în ropote,
Te număr cu bățile inimii,
Și îți simt umbra
După fiecare val,
Smolit de Dunăre, în ghirlande.

Ca luntraș cu miini
Răscolite de stele,
Ai vislit în singurătate
Adunînd cîte o lună, cîte un
soare,
Să faci salbă de ochi
Pentru Legenda
Omului pentru om,
A păsării pentru pasăre ;
A drumului pentru morile
Dintre vînturile de la răscruci...

Simbol

Iubesc salcîmii. Florile, parfumul și verdele lor s-au împlîntat în mine dăruindu-mi pulsul lor obsedat cu reflexe de chihlimbar topit.

Ochii mei se bucură cînd văd cireși înveșmîntați în floarea lor delicată ca voalul miresei sau cînd simt că plouă cu stele galbene din tei, dar salcîmul îl simt, îl respir, îl trăiesc. Este ca un suflet neliniștit, scuturat și răvășit de emoții prea mari.

Florile lui cad cu ecouri în mine formînd cercuri-cercuri de sensibilități pe inimă.

Iată de ce iubesc acest copac ce îmi sărută ochii și viața.

Eu îi știu secretul. Și mai știu să îl păstrez, ca scoicile taina mării, căci ce sînt eu dacă nu un gînd, aruncat ca o piatră tăcută, pe caldarîmul Brăilei...

Iubesc salcîmii...

Anca POPOACĂ

— Brăila —

Invitație

Mă ghemuiesc în cochilia
albă a sufletului
și încerc
să-mi gospodăresc micul sălaș.
În stînga, lingă fereastră,
așez Dragostea ;
e locul cel mai bun,
are multă lumină de afară.

În dreapta, lingă ușă,
așez Bunătatea.
Ai grijă, cînd intri
să n-o strivești !
Dă-mi voie să-ți ofer un loc
între fereastră și ușă.

Lisa MUNTEANU

DINTRE SUTE DE CATARGE*Noapte de iarnă*

Un animal ulterior de zăpadă crește reflex
 în cristal îngroșând genele topirii
 nu departe,
 peste acoperișuri,
 o trompetă albastră
 suie alunecoasa scară a tentației.

Noapte comună

Fără scrișnet,
 iris al cerului
 se strânge în jurul pupilei de pământ.

AI. PLEȘCAN,

Liceul „Al. I. Cuza” – Focșani

Zîmbet de copil

Ai plîns, copile,
 Sau mirosind o floare de crin
 Ți s-au prelins pe obraz
 Picături diamantine de rouă ? !
 Ai zîmbit, copile,
 Sau soarele ieșind din aburii cîmpului
 Și-a trimis razele pe chipu-ți
 Îmbujorat de fericire ?
 Copile, aleargă pe cîmpia cunoașterii,
 Spre infinit
 Și ai să-ți afli
 Și zîmbetul și crinul și soarele...
 Și ai să-ți afli iubirea... de soare,
 De pământ,
 De pământ și trecut,
 De trecut și de țară.

Mugurel COTRUȚ,

Cenaclul „Ramuri” al C.P.S.P. Focșani

DINTRE SUTE DE CATARGE

Printre stele...

*Printre stele
descoperite de noapte
dureros
mă clatin
ca un strop
de întuneric
picurînd*

*în cenușa stinsă
a luminii.*

*Ștef. DORIN,
clasa a XII-a,
Liceul de Matematică-Fizică
Nr. 5 — Baia Mare*

Să fie liniște

Macii se aprind după zimbetul meu,
Stelele cresc după iubirea mea,
Furtunile vin după mersul de melci,
Munții vuiesc din copacii de nea,
Copiii și-au trimis părinții la școli
Să-nvețe-a iubi și-a nu face război,
Mireasmă e-n prag la noi,
Piinea umple cuptorul,
Izvoarele curg spre aceeași unire,
Cornul lunii nu mai biciuie cai,
Pasc prin poieni căprioare de toamnă
Și-i liniște, auzi, cîntă un nai.

*Catrinel CIUREA,
clasa a VII-a,
Școala Nr. 5 — Focșani*

Ochii tăi albaștri

*Ochii tăi albaștri
mă scufundă
în lumina rece
a timpului care a fost.
Ochii tăi albaștri
mă mîngîie
pe obrazii
aprinși de lacrimi.*

*în sufletul meu
e tîrziu și e noapte
și atînci ochii tăi albaștri
se sting.*

*Laura BALAȘ,
clasa a X-a
Liceul „Al. I. Cuza” — Focșani*

DINTRE SUTE DE CATARGE

Istorie

Istoria este iubita care,
Chemîndu-ne la țărnu' nopții
Pe nesimțite, ne scufundă-n
sale,
răsărit ;

Istoria este secunda care,

Trecînd prin noi acum agale
Ne poartă-n albul infinit ;

Ea este tot ce mai rămîne,
Cînd mai ieșim din noi c-un mîine
Ca să vibreze tot ce-i suferit.

Destinul unui destin

Ți-am intrat în suflet
Fără să bat
La porțile vreunei stele
Și din plasma cuvîntului tău,
Treptat,
Am ajuns poezie.
În clipa aceea de taină,
Cînd îndrăgostiții se sărută
Pe la colțuri de stele,
M-ai născut,
Boț negru

Pe scutece albe.
Cu umbra luminii am despicat
Tăcerea din tine,
Trecînd apoi prin ea
Spre o stea care
Tochmai își deschidea larg
Privirea spre mine.

Aurora STAN,
clasa a XI-a,
filologie-istorie,
Liceul Economic – Focșani

Ruga

Lăsați-ne să întîrziem o clipă în timp !
Lăsați-ne să-i privim pe cei care luptă
pentru pace și liniște-n lume !
Lăsați-ne să-i ajutăm pe cei care suferă
de pe urma călăilor ce vor bani mînjiți cu
sînge !

Lăsați-ne să cîntăm
și să acoperim cu glasul nostru
potopul de explozii și flăcări !
Lăsați-ne să-i trezim
din agonia războiului ca să privească
cerul albastru de-acasă !
Lăsați-i să se ridice
și să purifice fața arsă a pămîntului
și s-o spele de ură !
Lăsați-i să năruie răul din lume
iar cătușele să se topească la para
Libertății și a Păcii !

Adriana CONSTANTIN,
Școala Nr. 7
Focșani — Vrancea

DINTRE SUTE DE CATARGE

Evoluție

Cădere din albastru
 în răsufierea argintată a timpului.
 Caut muzica formelor strigate
 în Katharsis...
 Imensa bucurie a strigătului roșu
 de la început.
 Mă reintorc apoi la întuneric
 acceptând monotonia
 codrilor de abanos...

Floarea

S-a născut în putrezimea
 întunericului
 Sorbind din abis culoare și lumină.
 Gheara înfiptă în fecunditatea
 gustului de pământ
 înghesuind la suprafață
 reversul trudei :
 Exaltarea ciudei în frumusețe.

Luminița-Mihaela NICHIFOR,
 clasa a XI-a D

Invitație
 la
călătorie

Dă-mi mina, să plecăm spre
 Nu-știu-unde
 mi-a, spus într-o zi îngerul meu păzitor,
 după ce s-a privit discret în oglindă.
 Aici
 vintul a rupt cu o poită drăcească din noi,
 laboratoarele atomice au luat locul
 spațiilor verzi,
 iar majoritatea oamenilor
 au rămas corigenți la visare.
 Nu țipa ;
 știi cât de fricoși sînt mugurii.
 Și nu te îndepărta prea tare de mine,
 s-ar putea să te rătăcești,
 vezi doar cât de întortochiate sînt drumurile
 și cât de șterse culorile.
 Ce vom face acolo ?
 Pentru început,
 vom lua lecții de fericire.

Camelia PRICOP,
 cls. a XII-a.
 filologie-istorie
 Liceul Economic — Focșani

DINTRE SUTE DE CATARGE

Pe colina timpului

Sus, pe colina timpului tresar
 Mii de fintini cu sufletul în floare,
 Străfulgerind luceferi, codrii de stejar,
 Sînt albatroși și peregrini spre mare.

Prin noi luminile — nfloresc,
 Doinind a grîu de nouă primăvară,
 Și-n versuri, vii cuvinte izvorăsc,
 În cîntecul iubirilor de țară.

Irina LUPU,
 clasa a VI-a A,
 Școala Nr. 5 — Focșani

REVISTA REVISTELOR ȘCOLARE

„Mugur alb“

Editată cu prilejul sărbătoririi a 125 de ani de la înființarea Școlii Nr. 19 din Bacău, revista „Mugur alb” este o frumoasă realizare a elevilor și cadrelor didactice de la această prestigioasă unitate de învățămînt.

Acest număr omagial se impune printr-un bogat conținut și printr-o tinută artistică corespunzătoare.

Din amplul său sumar, reținem, în primul rînd, mesajele adresate de: prof. univ. dr. Constantin Arseni, artistul poporului Radu Beligan, prof. univ. dr. doc. Solomon Marcus, dirijorul și compozitorul Emanuel Elenescu, artist emerit, prozatorul Eugen Uricariu, poetul Ovidiu Genaru — toți foști elevi ai acestei școli centenare, cpt. ing. cosmonaut Dumitru Prunariu, evocarea „Acum 50 de ani”, semnată de Solomon Marcus, „Imn” de Ovidiu Genaru; articolele: „Trepte de istorie, drum spre viitor”, „Unirea — visul de veacuri”, „File de istorie — orașul Bacău”, „Destine exemplare”, „Viața școlii”, „O viață, un crez”, „Laudă limbii române”; poeziile: „Pilda noastră”, de Mihaela Iordăchioaia, clasa a V-a B, „Omagiu”, de Ancuța Ionescu, clasa a VI-a D, „Țara mea” de Liliana Gal, clasa a VIII-a C. În încheiere, reproducem poezia „Pacea”, de Mirela Bostan:

„Opresc din mers o stea.
 În palmă,
 e un buchet.
 Opresc din zbor un călător
 cocor
 și-n palma mea
 vislirea sa e dor.
 Am prins un cînt
 de pe pămînt —
 cuvînt.
 Am spus și-am scris un vis”.

Din orașul Unirii, redactorii „Revistei noastre” adresează confrăților lor băcăoani sincere felicitări și urări de noi succese!

Alina COJOCARU,
 clasa a XI-a D

ISTORIE LITERARĂ

PERPESSICIUS — inedit

Cu mai puțin de treizeci de zile înainte de a se stinge din viață (la 7 martie 1983), Dumitru D. Panaitescu, fiul lui Perpessicius, ne-a înmănat câteva manuscrise perpessiciene, descifrate și transcrise de el pentru noi, în vederea împărtășirii din farmecul lor stilistic unor admiratori ai săi dintr-un sat moldovenesc îndepărtat, Valea-Mărului. Dintre acestea, îl reproducem în cele ce urmează pe acela

despre Dascălii Blajului (carte semnată de Nicolae Comșa) ca pe (încă) o dovadă a apartenenței autorului „Mențiunilor critice” la stirpea umanistilor români de a-leasă distincție și a adeziunii sale la rostul celebrelor școli ardelenesti, adevărate (odinioară, de altfel ca și azi) adevărate centre de educație civică și lingvistică.

Marcel CRIHANĂ

Jurnal cultural

— fără dată —

Blajul și așezămintele lui de cultură străveche — această mică Romă, cum i s-a spus, a latinității noastre dacice — revine periodic în comemorările naționale ale zilelor de azi. Rolul Blajului în cultura noastră și în procesul redesteptării noastre etnice este din cele mai covârșitoare și a-l reaminti, ori de câte ori se ivește prilejul, este o datorie imperioasă. De aceea orice investigație a arhivelor blăjene, din care s-ar putea reconstitui opera, când strălucitoare și când tăcută, a cărturarilor de acolo, se cuvine salutăată cu bucurie și ca un semn de dreaptă, creștinească și națională prețuire a strădaniilor lor.

O atare contribuție este și lucrarea Dascălii Blajului de d-l profesor Nicolae Comșa, despre care aflăm bogate referințe în darea de seamă pe care d-l Nicolae Albu o tipărește în ultimul număr al revistei sibiene Transilvania.

Indeobște dascălii Blajului sînt cuprinși în câteva nume proprii, din cele mai glorioase fără îndoială, în frunte cu învățații Școlii Ardelene: Micu, Șincai, Maior și cîțiva încă, dar, oricum, prea puțin ca să explice și ca să fi putut realiza o operă așa de temeinică, cum este aceea a așezămintelor de cultură din Blaj, care se apropie în curînd de al doilea centenar al înființării lor.

Lucrarea d-lui Nicolae Comșa prezintă într-o impresionantă procesiune, cu titlurile lor biografice și bibliografice, nu mai puțin de 350 de dascăli ai Blajului, înșiruiți ca într-o sugestivă icoană românească, pe câteva planuri după însemnătatea lor cărturarească și didactică. Cum bine remarcă recensentul, dacă lucrarea d-lui Nicolae Comșa nu epuizează subiectul, ea este un minunat instrument de pregătire, care anticipează și înlesnește realizarea acelei monografii, pe care tot insul o așteaptă și-n care fapta de cultură a dascăliilor Blajului să fie situată în cadrul ce i se cuvine.

MARIETA SAVA-BURSUC

Gînd pentru mamă

Mama mea, tu zîină fără țară,
Ziurel de ziuă sub ninsori
Cu zăpezile din mari imperii
Te întorci la mine uneori.
Vechi balade în vuietul vremii
Vin atunci la pragul din demult
Priveghind prin vis și căutare
Doina glasului care-l ascult.

Arzînd în ape, ora

Adă-mi porțile luminii
cu adîncul lor de miere
cînd se scaldă vara-n lanuri
cu adînc de înviere
Adă-mi rariștea cu murmur
în alai de gîze lîne,
cînd prin nopțile cîmpiei

Comunicare

Binecuvîntează-mă, mamă !
Au plecat rîndunelele
și vîntul lovește cu ger
micșorîndu-mi înaltul.

Binecuvîntează-mă, mamă !
Jarul graiului tău
venit din primăveri
cu logodne de fluturi
dezleagă de blesteme,
aici, și peste vamă.

șopot de izvoare vine.
Cînd prin purpură amiezii
greierii șoptesc litanii
și-n alai de necuprinderi
candele aprind castanii,
adă-mi, adă-mi pe-ntunerec
ceasul vremii să-l desferea.

Agatha Grigorescu-Bacovia, Marieta Sava-Bursuc și Eugen Jebeleanu

INSEMĂNĂRI

Sfârșit de secetă

Iunie. Căldură toropitoare. Toată lumea se vaită : secetă ! Oriunde te întorci, nu auzi discutându-se decît despre urgența lipsei de ploaie. Izvoarele au amuțit. Sint puține fîntînile în care mai lucește cite un ochi noroios de apă. Privesc ierburile, copacii : nici o adiere nu le mîngîie coamele torturate, care sint pe cale de-a se usca și pieri. Oamenii se adăpostesc. Animalele cad lîncede. Pînă și gizele, atît de iubitoare de soare și căldură, s-au refugiat prin cine știe ce tănițe.

La toate astea mă gîndesc astăzi, singură, nestîngerită, în după-amiaza înăbușitoare. Gînduri triste și mai puțin triste, cu gustul acela amestecat pe care probabil îl are viața întotdeauna. Cînd sint singură, îmi place să hoinăresc cu mintea. Așa sint eu.

Dintr-o dată, surpriză : un nor se înalță dinspre Măgură. Stropi mari de ploaie cad în jurul meu, unul după altul, strîvindu-se cu un pocnet ușor de cimentul înfierbîntat al terasei. Nici nu mă clintesc. Parcă nu-mi vine să cred : „E o amăgire...”. Apoi picurii se îndesesc, se întretes, se învîlmașesc, și un ropot mărunt se așterne ca un balsam peste natura rănită și îndurerată.

Atunci, îmboldită de un neastîmpăr, am ieșit în stradă. Căutam o ființă omenească, oarecare. Alergam cu pletele în vînt sub ploaia caldă și bună, căutam. Trebuia să găsească pe cineva cu care să împart bucuria.

O singură făptură venea dinspre capătul străzii și asta era coana Lența, smîntită. Cine nu o cunoaște ? Cu o pălărie de pale cu boruri mari, din acelea care se purtau pe vremea străbunicii, cu niște pantofi desprecieați, de două culori, unul bej și altul gri, cu un săluț decolorat pe umeri, coana Lența, fostă persoană simandicoasă pe vremuri, este de mai mulți ani, în cartier bătrînica pe socoteala căreia se face haz. Copiii, mai ales ei, nu o cruță. I se aruncă vorbe urite, citeodată și pietre.

Acum, orbecăind prin pinza ploii, ea trecea de la o casă la alta, bătea cu pumnii în porți și striga cu o voce răgușită,

spartă, stridentă, ce răzbătea pînă în adîncul ogrăzilor :

— Leneșilor, ieșiți afară ! Ieșiți să auziți cum rid florile !

Nu se deschidea nici o poartă, nimeni nu-i răspundea. Poate că nici nu era nimeni acasă. Poate că oamenii erau la lucru. Ea însă nu se dădea învînsă ; persevera, bătea în scindura porților :

— Leneșilor, ieșiți !

Cînd a ajuns în dreptul meu, m-a văzut. Părea frîntă, deznădăjduită. A renunțat de a mai bate și a făcut cîțiva pași, ca să-mi iasă în cale. Nu m-am speriat. În ciuda privirilor ei stranii și rătăcite și în ciuda a tot ce se spunea despre ea, despre demența ei, niciodată această ființă nefericită nu mi-a insuflat frica.

— Fetițo, cine ești tu ?

Am tăcut.

— Cum te cheamă ?

— Corina, am răspuns eu, ascunzîndu-mi numele real.

— Corina dragă, tu auzi cum rid florile ?

— Aud.

— Ce fericită sint ! a exclamat ea. Și, duios, mă sărută pe frunte. Apoi se refrase puțin, privindu-mă lung, cu încîntare.

Spusesem că „aud”. Și nu era minciună, auzeam : sub șopotul binefăcător al ploii, fiecare plantă de pe stradă și din grădini avea o vibrație, scotea un sunet, cînta, rîdea. Pentru ele, pentru vegetalele pămîntului, ploaia care cădea era ca o apă vie.

— Ești sigură că auzi acest riset ? mă întrebă iarăși coana Lența, scormonindu-mă cu privirea.

— Foarte sigură.

— Îți mulțumesc, Corina. Îți mulțumesc. Dă-mi mina să te duc acasă. Ești udă leoarcă.

Și-așa, mină în mină cu nebuna străzii, am mai mers vreo cîteva minute prin ploaie, fără a ne vorbi, ascultînd împreună cîntecul și risetul florilor și al ierbii, al naturii renăscînde.

Gechi BANDRABUR,

clasa a X-a,

Liceul „I. Slavici” — Panciu

VRANCEA LITERARĂ

Theseus

De ani și ani colind
Labirintul.
Firul ierbii s-a uscat
și Lumina mai departe o vîd.
Cîntecul a rămas o pată
și nu mai cunosc decît
Șansa
de a fi eu însumi
ghemul Interminabil.

Spune-mi...

Spune-mi, iubire,
ce s-ar întîmpla
dacă Oamenii
i-ar pune pe Oameni
în lanțuri ?
O !
Poete !
S-ar înrăi,
s-ar înrăi pînă și
lanțurile.

Const. GHINIȚĂ

FOȘTI ELEVII AI LICEULUI

AMINTIRI

Cum să poți concentra plăcutele amintiri din timpul liceului într-o pagină și jumătate și încă dactilografiate la două rînduri ?

Liceul „Unirea” din Focșani este unul dintre liceele cu renume din țara noastră. Amintirile sînt foarte vii după trecerea a 45 de ani de la absolvire, a unui război mondial și după prefaceri uluitoare care au făurit minunata țară de azi.

Admiterea, în 1931. Ponderea valorică : absolvenții Școlii Primare nr. 1 (institutor : Ion Anghel, sobru, sever : mînunchiul de vergi pe catedră, ca în copilăria lui Creangă : de bătaia la palmă puțini scăpau). La „Unirea”, pe atunci, două clase paralele. Liceu sever. La clasa A, din care făceam parte, o măturătoare a diminuat numărul cu zece (repetenți) în cl. IV-a (azi : a opta) și cu încă zece în cl. VI-a.

Așa încît au absolvit cam 50 la sută în 1939 ; dintre aceștia numai cine nu a vrut nu a intrat în facultăți. Rezultatul la bacalaureat a fost publicat în ziare. Președinte George Călinescu. Am și azi tăietura din ziar. „Clasificarea” ulterioară (în facultăți, în viață) nu a fost tocmai conformă cu cea de la bacalaureat. Dintre absolvenții din 1939, destui onorează instituții din București, iar o parte pe cele din Focșani. Cei care au urmat școli de ofițeri, de aici au plecat direct pe front ; cîțiva au fost răniți ; unii au murit în lupte. Amenințarea războiului plutea în aer încă dinainte de bacalaureat. Ieșind într-o zi, un grup, ne-am încrucișat cu dirigintele, prof. de filosofie Neagoe, un om cam bizar. Ne întrebă din mers : „Cîți ani aveți ?”.

Noi, mîndri „18” ! El, acru : „Vă ia” !

Profesori : unul și unul și ca valoare și ca severitate. Profesorul de matematică, Rădulescu-Putna (tatăl fostului secretar al lui Nicolae Titulescu), vîrstnic și foarte bolnav, era adeseori suplinat. Cel de franceză era deputat (ori senator ?). Tot Rădulescu-Rimnic, probabil pentru evitarea confuziilor. Cînd trona pe catedră și scotea la tablă pe cîte unul slăbuț la franceză, devenea tot mai nervos, pînă începea să tremure vizibil ; și striga : — „Bestie cu chip de om, de ce mă chinuiești ?”.

Profesorul de română în toți cei 8 ani, Ion Diaconu, cunoscut folclorist, ținea lecții de nivel universitar ; ne preda literatură universală în paralel cu cea română. Ne-a fost aproape în toate clasele diriginte. Într-o oră de diriginție (prin clasa a VI-a, azi : a X-a) un elev, din greșeală (sau intenționat), referindu-se la un profesor, i-a spus porecla. Profesorul Diaconu, uimit, apoi amuzat, ne-a rugat să-i spunem porecele profesorilor, porecle de care aparent, habar nu avea. Se distra din ce în ce mai copios. Preotul Popescu — profesor de religie : Țapul ; prof. Rădulescu de geografie : Ciulei ; profesorul D. Rădulescu (destui Rădulești) de muzică — Bărbierul ; prof. Dumitriu de română : Țăcălie etc.

La urmă ne-a întrebat el ce poreclă are ; și nu-i venea să creadă și parcă nici nouă că nu avea nici una.

Și cîte mai sînt de povestit...

dr. Anatol IOSIPESCU,
(șeful promoției 1939)

CRONICĂ LITERARĂ

TRAIAN CANTEMIR :

„Studii de literatură“

Timp de aproape șase decenii, criticul și istoricul literar, lingvistul și scriitorul Traian Cantemir s-a distins în cultura națională prin studii pertinente ce se referă la viața și opera unor scriitori clasici și moderni, prin valoroase analize stilistice, prin versuri, proză și, mai ales, prin evidențierea caracterului militant al literaturii și culturii din Țara de Sus. În volumul de stilistică aplicată *Invocația în poezia populară* (1980), conf. univ. dr. Cantemir se remarcă printr-o analiză riguroasă, sistematică, substanțială, iar în *Texte istroromâne*, apărute în Editura Academiei, aduce „contribuții esențiale în domeniul lingvisticii românești“.

În 1983, Traian Cantemir și-a reafirmat autoritar prezența în istoria și critica literară actuală prin culegerea *Studii de literatură*, tipărită de Editura „Junimea“. Demersul critic și documentar înmănușează câteva momente importante ce punctează dezvoltarea culturii și literaturii noastre. Volumul începe cu studiul *Dimitre Cantemir, savant și patriot, continuă cu altele despre Anton Pann, M. Kogălniceanu, Alecu Russo și Ciprian Porumbescu, zăbovesțe (cum se și cuvine) asupra personalității eminesciene (Arta versificării la Eminescu, Elemente euforice în versul eminescian, O monografie necunoscută despre Eminescu, Ipoteștii lui Eminescu) și încheie cu considerații asupra câtorva scriitori ce s-au afirmat în prima jumătate a secolului al XX-lea (Sursele poporanismului lui Jean Bart, Principiile ideologice ale revistei „Junimea literară“, Consonanțe între lirica lui Octavian Goga și Șt. O. Iosif, și Aspecte ale nuvelisticii lui Gib Mihăescu).*

În studiul *Vocația literară a lui Ciprian Porumbescu* autorul vine, cu argumente convingătoare, în sprijinul ideii recent apărute (însă neinclusă încă în vreo istorie literară) că artistul de la Stupca a avut înclinații literare certe, manifestate în versuri și proză. O dovadă în acest sens o constituie și proza memorialistică publicată la Focșani, în revista *Ethnos*, anul II, 1942—1943, fasciculele 1-4, p. 152-161. Importante sînt și descoperirile făcute de cercetător în Arhivele Statului din Iași, Rîmnicu-Vilcea, Bacău etc. pe care le-a folosit în lucrările: *A doua stagiune a lui Anton Pann la Rîmnicu-Vilcea, M. Kogălniceanu în documente mănăstirești* ș.a.

Prin studiile sale, Traian Cantemir a completat unele „pete albe“ din biografia și activitatea creatoare a câtorva personalități ale culturii naționale. Fapt subliniat elocvent prin „cuvintele-program“ ale cărturarului: „Considerațiile critice făcute pe marginea activității scriitorilor analizați nu se referă numai la operele literare publicate, ci și la conținutul unor manuscrise care n-au văzut lumina tiparului. Scrutarea lor e cu atât mai utilă, cu cît documentele nevalorificate nu sînt accesibile tuturor. În plus, ele conțin elemente care concurează atât la stabilirea exactă a biografiei autorilor, cît și la cunoașterea evoluției lor literare. Numai o privire de ansamblu asupra celor două forme grafice poate oferi o imagine clară despre personalitatea artistică a scriitorilor aduși în discuție“.²⁾

Paul LEU

1) Octavian Nestor, *Dicționar (IX)*, în *Pagini bucovinene*, anul II, nr. 12 (24), decembrie 1983, p. 3.

2) Traian Cantemir, *Studii de literatură*, Editura „Junimea“, 1983, p. 5.

„Scriitori români despre limbă și stil“

Apărută la Editura „Albatros“, în 1984, sub îngrijirea profesorului universitar Gh. Bulgăr, lucrarea este o antologie de texte în care se oglindește legătura dintre cultura și limba poporului nostru, texte care dovedesc preocuparea oamenilor de cultură români pentru limba strămoșilor noștri. Pe bună dreptate, un popor care știe să-și păstreze limba, obiceiurile, știe să-și păstreze demnitatea.

De-a lungul timpului, limba poporului nostru s-a dovedit a fi traianică. Ea a asimilat cuvinte din slavă, greacă, turcă ș.a., dar fundamentul a rămas tot limba latină.

Așa cum arăta Perpessicius în prefața cărții, antologia această este „un adevărat îndreptar și un foarte interesant instrument de lucru“ pentru cercetătorii limbii române.

Lucrarea cuprinde opinii autorizate ale celor mai de seamă oameni de cultură români, începând cu cronicarii secolului al XVII-lea și sfârșind cu cel din urmă mare scriitor care a fost Marin Preda.

Textele ce alcătuiesc antologia sînt grupate în capitole în funcție de perioadele în care au activat scriitorii.

Limba și poporul român au constituit obiect de studiu pentru mulți literați, concluziile lor dovedindu-se mărturii ale originii latine a limbii și poporului nostru.

Astăzi, este bine cunoscut că toți „de la Rim ne tragem“ (Grigore U-

reche) și că românii „dintr-o fîntînă au izvorît și cură“ (Constantin Cantacuzino).

Românii „pre sine se numesc români care cuvînt înseamnă romani“ (Samuil Micu) și „limba română ce derează de la idiomele care se vorbeau în Italia antică, la început se scria cu litere latine“ (Gh. Asachi).

„Limba este tezaurul cel mai prețios pe care-l moștenesc copiii de la părinți“ (V. Alecsandri), iar „maturitatea culturii publice a spiritului poporal se manifestă în deosebire în limbă“ (M. Eminescu).

„Limba noastră e o limbă țărănească. Farmecul și expresivitatea specifică le-a căpătat de la tărîtorul ei originar, care a fost țărânul“ (Liviu Rebreanu).

„Limba o vorbește poporul și o scriu scriitorii. Dacă scriitorii au înțeles structura ei particulară, atunci toate merg bine“ (M. Sadoveanu).

Aceste citate aparțin unora dintre cei mai mari cărturari români și vin să întregască imaginea lucrării, vin să creeze o idee despre conținutul ei.

Revenind la prefața lucrării, se poate întări afirmația lui Perpessicius că antologia este o „carte de înaltă delectare și de mult folos“, cititorului oferindu-i-se prilejul de-a intra în contact cu dovezi incontestabile ale latinității limbii și poporului nostru.

Marian RUBIN,
clasa a XI-a A

VRANCEA LITERARĂ

Starea de a fi poet

Eu?... nu-s decît atunci cînd umblă vîntul,
Cînd frunzele alunecă-n zenit,
Cînd mere roșii, calde cad în ape liniștite
Și-ncurcă timpul pur al crengilor albastre...

Constanța TASLĂU

NOTE DE LECTURĂ

„Liceul «Spiru Haret» din Tulcea”

Așa se intitulează cartea Virginiei Dima și a lui Aurel Munteanu, monografie care prezintă istoria celui mai vechi liceu din Dobrogea.

Alcătuită din „Prefață”, în care sînt arătate începuturile școlii în limba română în Tulcea, „Cuvînt de mulțumire”, în care se arată munca asiduă depusă pentru dezgroparea celor 100 de ani de existență a liceului, precum și dificultățile întîlnite, și din trei mari părți, lucrarea aduce în fața ochilor noștri oameni, locuri, fapte.

Prima parte se deschide cu imaginea Dobrogei de acum 100 de ani, imagine care ne arată sărăcia și înapoierea pe plan cultural a acestor locuri. Primul pas de ieșire din această situație s-a făcut la 14 noiembrie 1883, cînd s-au deschis cursurile Gimnaziului Real de Băieți, avînd ca director pe Ștefan Dobrescu, absolvent al Facultății de Litere și al Școlii Normale Superioare din București. Prima clasă a avut 19 elevi, dintre care au promovat 12.

Avîntul multor oameni în ceea ce privește dezvoltarea școlii, a fost frînat de criza financiară din 1885, care a determinat suspendarea orelor de clasă.

Noul prefect, Ioan Nenițescu, înfruntînd mentalitatea vremii și unele greutăți de organizare, a perseverat în ideea creării a două licee românești în Tulcea și a reușit să obțină aprobarea înființării lor. Tot el a cerut insistent și a obținut înființarea Școlii Secundare de Fete.

Învățămîntul din țara noastră cunoaște o perioadă de prosperitate odată cu venirea la conducerea ministerului a devotatului cărturar și pedagog, Spiru C. Haret, care a pus mult suflet în rezolvarea problemelor specifice dobrogeane.

Mai tîrziu, liceul avea să poarte numele acestui mare cărturar. Unii dintre cei mai buni profesori au fost repartizați la Tulcea, în scopul ridicării calității învățămîntului, cum ar fi: Christian N. Țapu, Maximilian W. Schroff, Gheorghe Toma, Alexandru Calafeteanu, Adam Răileanu, Măndi-

ța Grigorescu, Titus Păuna, Dumitru Păuna, Dumitru Mondescu, Mihai Albotă, Elena Simion, Cezar Caleric și mulți alții.

Primul război mondial provoacă mari distrugerii clădirii liceului, distrugerii care vor fi remediate de către un remarcabil profesor, Constantin Molomanca, prin numeroase acțiuni întreprinse și eforturi depuse.

Realizîndu-se în mare parte idealul visat de atîtea generații prin crearea liceului tulcean, acesta înregistrează o creștere simțitoare a numărului de tineri studioși, pe întreaga perioadă interbelică.

După cel de-al doilea război mondial, liceul tulcean manifestă interes sporit față de însușirea riguroasă a programelor școlare de către elevi, educîndu-i în spiritul dragostei de muncă și de patrie.

Cu toate că școala a trecut prin anii grei ai crizei economice și ai războiului, conducerea și personalul profesoral s-au străduit să asigure o bună bază materială și un proces instructiv-educativ la nivelul liceelor prestigioase din țară. Dintre acești profesori amintim pe Adam Răileanu — profesor de matematică, Măndița Grigorescu — profesoară de limba și literatura română, Victorița Gavrilescu, David Popescu și Nicolae V. Moșcăuțeanu.

În celelalte două părți ale cărții se face o enumerare a profesorilor și elevilor care în cei 100 de ani au trecut prin sălile de clasă ale marelui liceu tulcean.

Printre foștii elevi ai liceului, oameni de știință și artă, s-au numărat Alexandru Arbore, fost profesor la Liceul „Unirea” din Focșani, Vasile Bacalu, azi geolog, contraamiralul Iacob Bălan, Constantin Calafeteanu, Traian Coșovei, Gheorghe Eminescu — nepotul marelui nostru poet Mihai Eminescu, și mulți alții.

Din toată inima adresăm prestigio-sului liceu tulcean latineasca urare: „Vivat, crescat, floreat!”.

Liliana BALAN,
clasa a XII-a A

MIRCEA GROZDEA:

„Sculptori români contemporani“

Editura MERIDIANE, consecventă unei nobile tradiții, ne oferă în librării unul din cele mai prețioase daruri ale sale prilejuite de Anul Internațional al Tinerețului, volumul „Sculptori români contemporani“, lucrare semnată de eruditul cercetător în domeniul istoriei artelor, MIRCEA GROZDEA.

Autorul și-a asumat o mare și dificilă răspundere, aceea de a studia sculptura românească executată de tinerii artiști între anii 1968—1984.

Inercarea unei periodizări stricte între acești ani este foarte dificilă, deoarece în acest domeniu al artelor plastice orientările se suprapun marilor evenimente sociale, culturale, dar și principiului acțiunii și reacțiunii și desigur hazardului, care toate la un loc determină apariția tinerelor talente.

Autorul volumului, MIRCEA GROZDEA, în cartea sa a reușit să ne dezvăluie cele mai de seamă transformări care au avut loc în cultura românească după 23 August 1944, modalitățile de manifestare ale umanismului socialist, influența unor școli mari artistice expuse, italiene și a celei de sculptură germană; libertatea în creația românească originală dintre anii 1956—1957; căutările febrile ale anilor 1957—1968, deceniul al VII-lea, dezvoltarea unui germen de manifestare artistică, de tip urban și civilizație industrială.

Din cuprinsul volumului distingem: prohibiția științifică, eleganța stilistică și o mare putere de sinteză a celor 40 de minimedaliaoane dedicate celor mai de seamă tineri sculptori: CONSTANTIN POPOVICI, MIRCEA SPĂTARU, GABRIELA MANOLE ADOC, GHEORGHE COMAN, PAUL VASILESCU, IOANA KASSARGIAN, FLORIN CODRE, NICOLAE KRUCH, ALBERT GYORGY, DINU RĂDULESCU, GHEORGHE ADAM, RADU AFTENIE, CORNEL COMAROSCHI, GABOR TOROS, LAZLO HUNYADI, LEVENTE KIS și alții.

Elevată mi se pare minutioasă schița dedicată taberelor de creație artistică în domeniul sculpturii din țara noastră, geneză a cărei germeni pot fi regăsiți în taberele similare din: Franța, Germania, Italia și în țările asiatice, tradiție ce poate fi reliefată cu un mileniu în urmă.

Pentru civilizația artistică din țările socialiste, tabăra de la Măgura, inaugurată în anul 1970 de către sculptorul GHEORGHE COMAN, constituie un simbol etalon al unor căutări noi. Acestea i-au urmat

taberele: Arcuș — jud. Covasna — 1974 — sculptură în lemn; Lazărea — sculptură în piatră — 1974 — jud. Harghita; Galați — sculptură în metal inox — 1976 —; Săliște — 1981 — sculptură în piatră; Hobița, jud. Gorj, satul lui Brîncuși — 1981 —; Valea Doftanei, jud. Prahova — 1982 —; Timișoara — 1984, tabere organizate cu concursul Uniunii Artiștilor Plastici din R.S. România.

Aceste forme elevate de manifestare complexe, expoziții, simpozioane, colocvii — au dus cultura nouă românească contemporană din ultimele două decenii, la stimularea actului de creație autohtonă, descoperirea altor materiale noi pe lângă cele vechi, marmură, gresie, lemn — au contribuit la înfrumusețarea noilor centre urbane din țara noastră.

Între anii 1975—1984 s-a făcut tot mai mult simțită prezența tinerilor sculptori români la taberele internaționale de creație din: Cuba, Grecia, Turcia, R.F. Germania, Iugoslavia, Italia — au participat la 40 expoziții internaționale colective pe toate meridianele globului pământesc și îndeosebi la cele din Europa și America.

Premii obținute la Barcelona, Cracovia, Florența, Praga, Ravena și Burgas sînt mărturiile cele mai nobile. Juriilor care au decernat premiile sculptorilor tineri din țara noastră le atrăgeau atenția nu strălucirea materialelor din care erau zămislite operele, ci autenticitatea, originalitatea, robustețea, sensibilitatea, înviorea arta. Participarea românească aducea mesajul unei tradiții milenare care a dat culturii universale: MIORITA, MEȘTERUL MANOLE, COLOANA INFINITULUI, POARTA SĂRUTULUI, MASA TĂCERII, RAPSODIILE nemuritoare ale lui George Enescu, mesajul descendenților lui Constantin Brîncuși.

Volumul este amplu susținut de un aparat critic științific corespunzător, cronologiei, lista cu principalele lucrări de artă monumentală realizată de sculptorii români între anii 1868—1983, monumente, compoziții monumentale, busturi și relieuri, localitățile unde se află aceste opere și autorii lor.

Ne vine greu să enumerăm toate operele. Se detașează prin noblete, sensibilitate, tematică cit și realizare artistică ingenioasă, originală: Constantin Popovici — „ELECTRIFICARE“ — inox — de la barajul Vidraru — Argeș; Mircea Spătaru — „HORIA, CLOȘCA ȘI CRÎȘAN“; Gabriela Manole și Gh. Adoc — „MONUMENTUL INDEPENDENȚEI“ — Iași; Lazlo Hunyadi și Levente Kis — monumentul „SECUII LUPTÎND ALĂTURI DE ROMÂN“ — de la Lutita, jud. Harghita; Nicolae Păduraru — „VLAD TEPEȘ“ — bust realizat în bronz — Tirgoviște; Ioana Kassargian a realizat pentru complexul tineretului de la Costinești „FLAUTISTA“; în orașul Gh. Gheorghiu-Dej monumentul „STEFARUL DIN BORZEȘTI“ — autor sculptorul Paul Vasilescu; la Mircurea-Ciuc, complexul sportiv, se află lucrarea semnată de Gabor Tóros intitulată „HOCHEȘTII“ ș.a.

Florian V. ION

Observații asupra DOOM

4. — Despărțirea cuvintelor în silabe

de prof. dr. Ion CALOTĂ

Despărțirea cuvintelor în silabe este un domeniu în care au fost aduse, de asemenea, complicații, chiar dacă în această chestiune au fost introduse și unele nuanțări și ierarhizări. Astfel, pe lângă cunoscutul criteriu al pronunțării, de data aceasta apare explicit formulat și criteriul analizei morfologice. Având în vedere cele două criterii, au fost formulate două tipuri de reguli: reguli bazate pe pronunțare sau reguli fonetice și reguli bazate pe analiza morfologică sau reguli morfologice. Se stabilește astfel că cele dintii sînt reguli unice în toate cuvintele simple și în majoritatea derivatelor cu sufixe, în timp ce regulile morfologice se aplică la cuvintele compuse din cuvinte întregi, elemente de compunere sau fragmente de cuvinte, la derivatele cu prefixe și la unele derivate cu sufixe „atunci cînd cuvîntul este analizabil sau măcar semianalizabil”, cu precizarea că în această din urmă situație, precum și în grupurile de cuvinte legate prin cratimă „se preferă” regulile bazate pe analiza morfologică, dar „sînt tolerate” și regulile fonetice. Această precizare în legătură cu regulile preferabile și cu cele „tolerate” este o diferențiere sociolingvistică de natură să aducă nuanțări, dar și unele ierarhizări și chiar discriminări nedorite, fiindcă creează celui care scrie posibilitatea fie să etaleze cunoștințe pe care nu le are toată lumea, fie să se jeneze, nefiind în stare să recurgă decît la niște reguli cu statut de „tolerate”.

Regulile morfologice de despărțire a cuvintelor în silabe nu sînt o noutate a Dicționarului ortografic. O astfel de regulă apare și în vechiul *Indreptar ortografic*, la p. 176, punctul g, p. 37, în formularea: „la cuvintele compuse, despărțirea în silabe se face ținîndu-se seama de părților componente atunci cînd cuvîntul e analizabil: in-egal (nu i-negal), ne-stabil (nu nes-tabil), sub-linia (nu su-blinia)”.

Referindu-se la această regulă, chiar în formularea de mai sus din *Indreptarul ortografic* (ediția a III-a), acad. Al. Graur, *Mic tratat de ortografie*, București, 1974, S. 86, p. 90, scrie cu îndreptărire: „Regula aceasta este fără îndoială excelentă în teorie, dar în practică ridică mari greutăți: compunerea și prefixarea nu sînt la fel de transparente pentru toată lumea”. După ce citează cîteva exemple, acad. Al. Graur ajunge la concluzia că, în astfel de situații, „scrierea va varia în funcție de cunoștințele celui care scrie”.

Disocierea a putut părea discriminatorie, ceea ce a determinat intervenția ulterioară a autoarei acestor reguli din DOOM, Mariana Rădulescu, care, în articolul „Precizări asupra regulilor de despărțire în silabe a cuvintelor în limba română”, publicat în revista „Limba română” nr. 3/1983, p. 256 și urm. subliniază că „regula de silabație morfologică nu se aplică niciodată obligatoriu, ci numai preferențial, în concurență cu regulile fonetice” (p. 259). Chiar și cu această precizare, care nu schimbă prea mult lucrurile și care conferă caracter facultativ, opțional regulilor bazate pe analiza morfologică, silabația morfologică rămîne un ideal sociolingvistic și sociocultural accesibil numai unei minorități, anume unei elite culturale, fiindcă acesta presupune vaste cunoștințe de limbi străine, în primul rînd de latină și de greacă veche, din care au fost împrumutate unele prefixe și elemente de compunere.

Este, așadar, preferabilă silabația morfologică, dar posibilă, tolerabilă și cea fonetică, în următoarele situații:

- 1) în cuvintele compuse din cuvinte întregi: *alt-undeva*, *ast-fel*, *de-spre*, *port-avion*, *drept-unghi* etc.;
- 2) în cuvintele compuse din cuvinte întregi și elemente de compunere: *hiper-aciditate*, *hemato-scop*, *tele-scop*, *bio-scop* etc.;

LIMBĂ ȘI STIL

3) în cuvintele compuse din fragmente de cuvinte sau cuvinte întregi și fragmente de cuvinte : **super-al, com-aliment** etc.

4) în unele derivate cu sufixe, anume în cele derivate de la teme terminate în grupuri consonantice cu sufixe care încep cu o consoană : **savant-lic, țirg-șor, vîrst-nic** etc. ;

5) în derivatele cu prefixe : **an-organic, dez-echilibru, in-egal, sub-linia, sub-urbie** etc. ;

6) în grupurile ortografice în care cratima leagă două sau mai multe cuvinte, în măsura în care nu se poate evita despărțirea la capăt de rînd : **dintr-un, fir-ar, într-în-sa** etc.

Din formulările discutate mai sus în legătură cu regulile de despărțire a cuvintelor în silabe rezultă că avem, prin urmare, posibilitatea și libertatea să folosim una dintre cele două soluții în concurență, fie silabația morfologică, preferabilă, fie silabația fonetică, tolerată, în exemple ca **de-spre** sau **des-pre, drept-unghi** sau **drep-tunghi, tele-scop** sau **te-ies-cop, com-aliment** sau **co-ma-li-ment, vîrst-nic** sau **vir-sînic, in-egal** sau **i-ne-gal, fir-ar** sau **fi-r-ar** etc., cu observația că folosirea uneia sau a celeilalte soluții este în funcție de simțul nostru lingvistic, în măsura în care, ne dăm seama dacă termenul este sau nu analizabil, și de nivelul nostru de cultură generală.

În cele ce urmează dăm cîteva exemple din care să rezulte ce ar trebui să știe acela care ar dori să aplice regulile morfologice, care, așa cum am văzut, au statut de reguli preferabile. La 3 dintre cele 6 situații de aplicare a silabației morfologice, pe care le-am pomenit mai sus, compunerea sau derivarea sînt transparente, cuvintele fiind evident analizabile morfologic, în exemple ca : **ast-fel, de-spre, drept-unghi, țirg-șor, vîrst-nic, dintr-un** etc. La celelalte 3, însă, lucrurile sînt mai complicate, fiindcă elementele de compunere și prefixele sînt de obicei străine, grecești vechi sau latinești, iar acestea nu pot fi identificate decît de cei care cunosc aceste limbi clasice, din ce în ce mai puțini astăzi. Să ne oprim mai întîi la cîteva exemple de cuvinte compuse în care intră elemente de compunere mai puțin transparente. Un cuvînt ca **pediatru** este ușor analizabil pentru un clasicist, care distinge elementul de compunere **ped-** (din grecescul **pais-paidos**, care înseamnă „copil”) și cuvîntul **iatros**, cu sensul de „medic” și care deci poate folosi silabația morfologică **ped-i-a-tru**, dar, pentru marea majoritate a oamenilor, cuvîntul rămîne neanalizabil și se desparte în silabe după regulile fonetice : **pe-di-a-tru**. Dacă pentru acest cuvînt găsim în DOOM indicația „sil. mf. ped-”, pentru altele din aceeași categorie nici măcar **Dicționarul ortografic** nu dă nici o indicație de silabație. Așa, de exemplu, la cuvîntul **panaceu**, analizabil în **pan-**, element de compunere de origine greacă cu sensul de „tot”, „întreg” și **akos** „medicament”, nu se indică silabația morfologică, dar un clasicist o poate folosi. Tot astfel nu se indică silabația morfologică la un cuvînt ca **monarhie**, analizabil în **mon-**, element grecesc de compunere cu sensul de „singur”, „unic” și **-arhie**, de la **arhé**, cuvînt grecesc cu sensul de „conducere”.

Din categoria derivatelor cu prefixe **Dicționarul ortografic** nu indică silabația morfologică la cuvinte ca **abundență**, format cu prefixul latinesc **ab-** și rădăcina **unda**, **apoftegmă** „maximă, sentință”, format cu prefixul grecesc **apo-** și radicalul **itegma**, cu sensul de „voce, strigăt, cuvînt” etc. În schimb, silabația morfologică apare expres formulată în DOOM la derivate cu prefixe ca **in-undație, inaugura**, formate cu prefixul **in-**, **i-ignora**, format cu pref. **i-**, **abs-tract**, format cu pref. **abs-**, **ob-iect**, format cu pref. **ob-**, **sub-iect**, format cu pref. **sub-** și la multe altele. La ultimele două cuvinte, **obiect** și **subiect**, ca și la derivatele lor, precum **obiectiv, obiectivitate, obiectivism**, respectiv, **subiectiv, subiectivitate, subiectivism**, **Dicționarul ortografic** dă indicații în legătură cu ambele feluri de silabații : silabația fonetică (**o-biect, su-biect**) și silabația morfologică (**ob-iect, sub-iect**), dar cele două cuvinte au, și într-un caz și în celălalt, numai cîte două silabe. Ce fel de silabație fonetică este **o-biect, su-biect**, cînd pronunțarea literară românească a imensei majorități a vorbitorilor care folosesc aceste cuvinte este în trei silabe : **o-bi-ect, su-bi-ect** ?

OLIMPIADE

Sub auspiciile geniului poeziei românești

Brăila, una din marile porți ale Dunării în drumul ei spre Marea cea mare și spre lume, orașul celor 617 ani de existență documentară de unde s-a ridicat un număr impresionant de personalități, a trăit între 15—19 aprilie 1985, freacășia, gingășia și sensibilitatea a peste 700 de elevi din toate județele țării, spre a cinsti, prin harurile învățaturii românești, ale lecturii literare, bunul nostru cel mai de preț cu care ne naștem: limba română.

La întâlnirea de minte și de inimă de la Brăila, printre cei care au aspirat la cununa de lauri eminesciană, s-au aflat și cei 11 elevi, reprezentanți ai județului Vrancea.

De la clasa a VII-a, au participat elevele: Mirela Codreanu, Ligia Popa, Mihaela Constantin, Anca Vlădescu (toate de la Școala Nr. 5 — Focșani) și Gina Diniță de la Școala Gugești.

La clasa a VIII-a, școala vranceană a fost reprezentată de Irina Vrabie, Cătrinel Ciurea, Crina Tomulescu (toate de la Școala Nr. 5 — Focșani) Luminița Moisă, Laura Mesina (ambele de la Școala Nr. 9 — Focșani) și Gianina Stanciu de la Școala Nr. 1 — Focșani.

La clasa a VII-a, elevii au avut de rezolvat următoarele subiecte:

1. „Descrierea nunții în «Călin (file din poveste)», de Mihai Eminescu”;
II. 1. „Construiești trei enunțuri în care cuvântul «o» să aibă în fiecare dintre acestea altă valoare morfologică și precizați-o”;

2. „Transformați substantivele miros, purpură, taină, în adjective și apoi alcătuiți propoziții sau fraze în care aceste adjective să aibă valoare de epitete”;

3. „Construiești propoziții în care să se afle cîte un cuvînt format prin derivare cu prefixele: inter-, ultra-, supra-, anti-, ante-”;

4. „Formați propoziții în care grupurile de cuvinte: în afară, în jur, în mijloc, în urmă, să fie locuțiuni prepoziționale și locuțiuni adverbiale”.

Elevii de la clasa a VIII-a au primit spre rezolvare subiectele:

I. „Pornind de la citatul din Lucian Blaga — «Oare vitregia vieții nu constituie piatra de încercare a adevăratelor caractere?» — prezentați portretul moral al personajelor din povestirea «La Vulturi!», de Gala Galaction. Explicați semnificația titlului”.

II. „Se dă textul: «Alt om mi-a spus c-ai stat la pat, bolnavă. / Eu nu știu cum să cred atitea vești, / Cînd din scrisori eu văd precum matale / Din zi în zi mereu întinerești». (Nicolae Labiș — «Mama»).

Cerințe: 1. delimitați propozițiile și precizați felul acestora; 2. alcătuiți fraze în care adverbul relativ „cum” să introducă următoarele propoziții subordonate: subiectivă, predicativă, cauzală și temporală.

III. Citiți o dată sau de mai multe ori poezia „Ridică-te”, de Nichita Stănescu și explicați, în cîteva fraze, semnificația ultimei strofe”.

Rezultatele frumoase, obținute într-o confruntare cu cei mai buni elevi ai țării la limba și literatura română, s-au concretizat în 9 mențiuni și media generală 8,36, ce situează județul Vrancea pe locul al III-lea pe țară. Iată numele celor premiați: Mirela Codreanu, Ligia Popa, Mihaela Constantin, Anca Vlădescu, Gina Diniță (clasa a VII-a) și Irina Vrabie, Cătrinel Ciurea, Crina Tomulescu, Luminița Moisă (clasa a VIII-a).

Acest buchet de succese constituie un prilej de mîndrie pentru școlile, părinții și profesorii acestor elevi, rezultate ce obligă la perseverență întru cinstirea tezaurului limbii și literaturii române, lăsate moștenire de înaintași.

prof. Enache MÎNDRESCU,
Școala Nr. 5 — Focșani

CONCURSUL PE MESERII—FAZA NAȚIONALĂ

Focșani, 14-19 aprilie 1985

După olimpiadele de istorie, matematică și limba și literatura română, municipiul Focșani a fost gazdă ospitalieră pentru concursul pe meserii, mai precis pentru meseriile mecanică (cl. a IX-a și a X-a), prelucrător prin așchiere, sudor și mecanic-motoare cu combustie internă (cl. a XI-a, a XII-a și anul I, școală profesională).

Probele practice și teoretice s-au susținut la Liceul Industrial Nr. 1 (pentru mecanică și prelucrări prin așchiere), la Liceul Industrial Nr. 4 (pentru sudori) și la Liceul Industrial „Unirea” (pentru mecanic-motoare cu combustie internă).

La probele practice s-au întrecut circa 400 elevi din toate județele țării, iar primii 10 clasați conform regulamentului au susținut și proba teoretică. Probele practice au fost destul de complexe, astfel încât să se poată realiza ușor departajarea și elevii să aibă posibilitatea de a-și pune în valoare cât mai multe cunoștințe căpătate la orele de instruire practică.

În același timp, elevii au fost puși în situația de a alege o variantă de execuție, sculele, dispozitivele și verificatoarele necesare realizării produsului prezentat în desenul de execuție. La meseria mecanic-motoare cu combustie internă, proba practică a constat în demontarea și montarea unui dispozitiv auto, cu alegerea sculelor, a metodelor corespunzătoare și indicarea defecțiunilor.

La toate probele practice, indicatorii, după care s-a făcut notarea, au fost: calitatea, cantitatea și timpul.

Proba teoretică, susținută după proba practică, a avut ca obiective testarea cunoștințelor privind metode și utilaje studiate, eficiența economică și cunoașterea normelor de protecție a muncii.

După susținerea acestor probe, cei mai buni din țară, la meseriile indicate, au primit răsplata muncii de zi cu zi, privind pregătirea pentru meserie, pentru muncă și viață, aceasta deoarece o bună pregătire în meserie îi dă posibilitatea viitorului muncitor să se integreze ușor în procesul de producție, iar celor care vor păși pe porțile facultăților o bună orientare privind alegerea specialității, iar cunoștințele căpătate în liceu vor constitui o bază solidă pentru viitoarea meserie.

Clasamentul pe județe, realizat în funcție de rezultatele obținute situează pe primul loc județul Alba, urmat de Vrancea, Cluj, Brașov, Timiș, București, Iași.

Faptul că județul nostru s-a clasat pe locul II arată că elevii, care au intrat în concurs, fiind bine pregătiți, au obținut un premiu I (Iordăchescu Vasile de la Liceul Industrial Nr. 1), 2 premii III (Dumitrache Ionel de la Liceul Industrial Nr. 1 și Negoită Constantin de la Liceul Industrial Nr. 4), 3 premii speciale (Miron Dorina de la Liceul Industrial Nr. 2, Dumitrache Ionel și Iordăchescu Vasile de la Liceul Industrial Nr. 1) și 2 mențiuni (Miron Dorina de la Liceul Industrial Nr. 2 și Meroiu Ionel de la Liceul Industrial nr. 4).

La meseria mecanic-motoare cu combustie internă nu pregătim elevii în județ și deci nu am avut concurenți. Toți cei care au concurat au avut de câștigat pentru că au avut posibilitatea să-și testeze nivelul cunoștințelor, au trăit atmosfera de examen și poate pentru că au cunoscut cu această ocazie municipiul Focșani, au vizitat mausoleul de la Mărășești și Mărăști, s-au plimbat prin stațiunea Soveja.

La serile cultural-distrative au legat prietenii, au schimbat impresii, au audiat colegii de la liceele-gazdă în spectacolele date cu această ocazie.

ing. Gh. TĂTARU,
inspector școlar

NOTA REDACȚIEI

La faza republicană a Concursului pe meserii desfășurată la București, elevul Negru R. Sorin, clasa a XI-a D, Liceul „Unirea”, a obținut premiul al II-lea, la disciplina mecanic-auto.

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

Teoria electroslabă

La 17 octombrie anul trecut, Academia Regală de Științe din Stockholm anunța acordarea premiului Nobel pentru fizică pe anul 1984 lui Carlo Rubbia și Simon van der Meer, pentru „contribuțiile lor decisive la marile proiecte ce a dus la descoperirea particulelor W și Z, comunicatori ai interacțiunii slabe”.

Aceste descoperiri pot fi încadrate printre cele mai mari realizări din istoria științei. Ele au confirmat un nou tablou al naturii, care unifică electromagnetismul cu forțele nucleare slabe.

La începutul secolului nostru, J. Becquerel, Pierre și Marie Curie și alții au descoperit radioactivitatea. Investigații ulterioare au identificat „dezintegrarea beta”, ca emisia unui electron dintr-un neutron, convertindu-l pe acesta într-un proton. Astfel, visul alchimistilor de a transforma un element chimic într-altul s-a împlinit, dar această transformare avea loc atât de slab încât originea sa a fost numită „forță nucleară slabă”. Împreună cu radioactivitatea, ea joacă un rol vital în generarea energiei solare, în formarea elementelor grele și în multe alte fenomene.

Problema unificării — de a explica cât mai multe lucruri pornind de la un număr minim de postulate — este o temă centrală în fizică. După dezvoltarea teoriilor relativității și gravitației în începutul acestui secol, Albert Einstein a încercat mult timp, fără succes, să unifice gravitația cu electromagnetismul. Pe un front diferit, Enrico Fermi și alții, în anii '30, căutau posibilitatea unificării electromagnetismului cu forța slabă. Sheldon Glashow a încercat același lucru la începutul anilor '60. Dar a fost nevoie de dezvoltarea unor concepte noi, pentru ca Abdus Salam și Steven Weinberg, lucrând independent la mijlocul anilor '60, să ajungă la o soluție. Aceste idei trebuiau comparate cu experimentul. Teoria însă nu putea fi pusă într-o formă capabilă de predicții unice și precise. Dar în 1971, aparatul matematic al teoriei a fost pus la punct și a fost rîndul experimentatorilor să facă următorii pași.

Teoria, numită azi în mod uzual

teoria electroslabă (un nume adoptat de Salam), prezice existența unor particule ce intermediază forța slabă. De asemenea, indică faptul că acestea trebuie să fie de două tipuri, numite W (care intervine atunci cînd particulele implicate în interacțiune schimbă sarcini electrice) și Z (cînd nu are loc schimbul de sarcină).

Însă la momentul creării teoriei, acest al doilea fel de interacțiuni slabe, în care particulele nu schimbă (energie) sarcini, nu fusese deloc observat. Prima dovadă convingătoare a valabilității teoriei a constituit-o descoperirea ulterioară, în 1973, a „curenților slabi neutri, în experimente cu neutroni, prima dată la CERN și după aceea la Fermilab.

Teoria electroslabă, combinată cu rezultatele unor noi experimente, indica pentru particulele W și Z mase de 80—90 de ori mai mari decît masa protonului. Astfel, aceste particule sînt cele mai grele particule vreodată observate. Pentru prima dată, fizicienii știau unde să le caute. Cu toate acestea, performanțele acceleratoarelor de particule de la sfîrșitul anilor '70 erau insuficiente pentru a pune în evidență astfel de particule grele. A fost nevoie de elaborarea unor tehnici experimentale noi, care să facă posibilă atingerea unor energii de ordinul sutelor de GeV.

Inventarea tehnicilor de „răcire stochastică” de către fizicianul olandez Simon van der Meer a permis obținerea fasciculelor intense și energice de antiprotoni. Tehnica „răcirii stochastice” și-a împrumutat numele de la relația dintre temperatură și energia particulelor: $E = kT$. Cu toate acestea, „răcirea” nu se referă la un proces în care energia tuturor particulelor din fascicul este redusă (astfel încît fasciculul este răcit), ci la un proces ce reduce (sau „răcește”) împrăștierea energiilor particulelor în jurul unei valori dorite.

Cuvîntul „stochastic” înseamnă aleator, și răcirea stochastică acționează prin reducerea mișcării aleatoare a particulelor în fascicul, astfel încît ele să rămînă în jurul traiectoriei dorite. Aceasta se face prin observarea „centrului de greutate” al u-

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

nei porțiuni din fascicul, prin intermediul unor electrozi plasați în calea acestuia.

Dar fizicianul care a condus întregul proiect ce a avut ca rezultat descoperirea particulelor W și Z este Carlo Rubbia. Sute de oameni au contribuit la succes, dar, fără îndoială, Rubbia a avut un rol decisiv. El a adunat pe tot parcursul lucrărilor o mare echipă, cuprinzând aproape 130 de fizicieni, din 13 centre de cercetare.

În februarie 1981, s-au realizat primele experimente de ciocniri proton-antiproton, iar la 25 ianuarie 1983

CERN a convocat o conferință de presă pentru a anunța descoperirea particulelor W și Z.

Pe lângă particulele W și Z, comportarea observată a fost în toate cazurile cea prezisă de teoria electrolabă.

Experimentele au confirmat o teorie de o extraordinară profunzime și importanță, constituind unul din marile puncte cruciale în încercarea omului de a cunoaște Universul.

Dan PÎRJOL,

Liceul de Matematică-Fizică
din Pitești

Bionica

Două decenii și jumătate — acesta este intervalul de timp care desparte prezentul de momentul cînd, la Dayton (S.U.A.), se puneau bazele unei noi științe — BIONICA — cu prilejul simpozionului internațional cu tema: „Prototipurile vii ale sistemelor artificiale, cheia tehnicii noi”. Însă la Dayton, bionica a primit doar statutul de știință, manifestări „bionice” existînd din cele mai vechi timpuri. Se poate chiar afirma că bionica are aceeași vîrstă ca și omul, fiind cont de faptul că multe creații umane își au sursa de inspirație în natură.

Însă ce este bionica ?

Bionica poate fi considerată puntea pe care se face transferul de idee dintre natural și artificial.

Pentru a înțelege mai bine ce este bionica, să ne gândim că, de-a lungul evoluției, ființele vii au obținut performanțe uluitoare, modelele naturale fiind superioare din punct de vedere constructiv și funcțional, celor create de om, și această știință vine să studieze modul de organizare și funcționare a organismelor vii, în scopul perfecționării sistemelor tehnice și pentru crearea altora noi.

Decalajul dintre calitatea produselor umane și calitatea produselor naturii poate fi cu ușurință explicat folosind metafora științifică formulată de J. Monod, biolog francez, laureat al Premiului Nobel, care a redus existența Pămîntului la durata unei zile — 24 de ore. Așadar, la ora zero,

Terra se constituie ca planetă, iar după douăsprezece ore au început să se miște coacervatele în oceanul planctar. La orele 15 au apărut viermii, crustaceele, algele pluricelulare. Apoi au apărut peștii, batracienii, reptilele. La orele 23 și 20 de minute, marile reptile dispar, făcînd loc mamiferelor. Omul apare la orele 23 și 59 de minute și 56 de secunde, doar cu patru secunde înainte de sfîrșitul zilei. Aceste patru secunde înglobează întreaga existență a omului, de la starea de sălbăcie pînă în prezent, durata existenței sale ca homo sapiens, fiind mult mai scurtă: doar 1/4 secundă !

Iată de ce modelele naturale sînt superioare celor create de om: natura a lucrat la acestea 24 de ore, pe cînd omul, doar 1/4 secundă !

Cunoscînd conținutul metaforei celebrului biolog francez și ceea ce ea urmărește să explice, tragem concluzia că bionica este o știință care, prin aportul ei, urmărește să reducă decalajul dintre calitatea produselor omului și cea a produselor naturale, studiindu-le pe acestea din urmă și aplicînd principiile lor de funcționare în realizarea de sisteme tehnice de performanțe ridicate. Așadar, bionica este știința care urmărește ca tot ce a creat omul în 1/4 secundă să se perfecționeze și să se apropie tot mai mult de ceea ce a creat natura timp de 24 de ore !

Marian RUBIN,
clasa a XI-a A

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

Limba și literatura română și creativitatea tehnică *)

de prof. dr. Brad SEGAL,
Universitatea din Galați

Darul cel mai prețios al literaturii române este imaginația care declanșează fantezia creatoare, care permite analogiile, asociațiile și recombinările, care stimulează facultatea de a descoperi raporturi inedite între fenomenele reale aparținând unor sfere cu totul deosebite, de a descoperi secrete legături pe care să le structureze într-o formă nouă, originală. Iar conform afirmației unui număr mare de psihologi, creativitatea presupune o serie de operații de natură intuitivă, fiind considerată un mecanism preponderent imaginativ.

Mircea Herivan²⁰⁾ în *Educația la timpul viitor* îl citează pe Albert Einstein: „Imaginația creatoare este mai importantă decât suma cunoștințelor acumulate”. Este un adevăr pe care-l înțelegem din ce în ce mai bine în prezent, deoarece imaginația stă la baza originalității care este capacitatea de a produce idei și imagini noi, de a găsi soluții inedite. Dar, din păcate, în clasele V—VIII, când se modelează imaginația, disciplinele pozitive: fizica, chimia și chiar matematica, nu au posibilitatea de a participa activ la acest proces, deoarece ele se găsesc în zona aridității începutului. În schimb, literatura are avantajul de a exista în zona de halou a afectivității intuitive, când imaginația creatoare se transmite prin rezonanța emoției.

Creativitatea impune, în afară de originalitate și flexibilitate în gândire, tendința de a transforma continuu funcțiile materialului cu care lucrează, de a-i găsi noi valori, noi funcții. Caracteristic pentru indivizii creatori este capacitatea de a se adapta constructiv în condițiile când sînt confrunțați cu situații și probleme noi. Ei folosesc din plin imaginația, care, fiind îndreptată spre un scop constructiv, devine creatoare și permite individului spontaneitatea elaborării intelectuale, asigurînd ieșirea din limitele experienței estetice și depășirea granițelor a ceea ce este cunoscut. Mobilitatea devine o necesitate pentru a combate fixismul, rutina, scleroza mentală cît și evoluțiile haotice, sterile și deconcentrate. Psihologia contemporană definește această flexibilitate ca o proprietate dobîndită, putîndu-se realiza un efect de formare și dirijare a flexibilității. Și în acest domeniu, rezervele literaturii, în special ale poeziei se caracterizează prin capacitatea de a investiga divergent, de a varia perspectiva față de lucrări și idei, de a schimba unghiurile de vedere, de a comuta rapid circuite emoționale.

Un ultim aspect al creativității asupra căruia își pune amprenta literatura este fluența, ca factor care se referă la aspecte de ordin cantitativ ale gândirii, cum ar fi rapiditatea oscilațiilor dintre imagini, idei, cuvinte. Opera de artă nu trădează efortul depus, enorma risipă de har pentru a ajunge la cursivitatea și strălucirea finală. Ea apare scaldată în irizările de cristal ale perfecțiunii că o invitație la fluiditate care devine o stare normală.

Creativitatea se definește prin tendința constantă spre o producție originală, fiind considerată ca o formațiune biopsihosocială generatoare de idei, modele, produse originale. Creativitatea impune o dispoziție generativă a personalității spre nou, o accentuată tendință de restructurare pentru realizarea noului. Cu toate că în prezent avem multe interpretări ale actului creator, există un consens unanim al tuturor specialiștilor care s-au ocupat de fenomenul de creativitate, trăsăturile definitorii ale creativității fiind noutatea, originalitatea. Opusă rutinii, originalitatea se manifestă atît pe planul obiectiv al performanței sau produsului, cît și pe planul subiectiv al potențialului creator. ^{21,22)}

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

Am căutat să subliniez influența pe care o poate exercita literatura română asupra creativității tehnice ca factor intrinsec și de primă importanță, prin acțiunea ce o poate exercita în direcția formării personalităților creative. Ca urmare, în cadrul funcției educative a literaturii, alături de educația estetică, este necesar să se sublinieze rolul ei în educația creativității care are implicații sociale tot atât de mari, ea reprezentând un act de patriotism, tot atât de profund și generos, ca și mesajul unei poezii patriotice.

Dar pentru a dezvolta această funcție ar trebui să se contureze atenția pe trei probleme principale: alegerea textelor, astfel ca acestea să îndeplinească atributele creativității, folosirea unei metodologii adecvate de abordare a literaturii și nu în ultimul rând calitatea profesorului de a transmite tensiunea mesajului autorului, semnificațiile creației. Pentru că nu putem să nu subscriem la concluzia enunțată de Erika Landau²³⁾ în *Psihologia creativității*: „Copilul încetează să mai fie creativ, întocmai cum încetează să fie cuviincios, când mediul nu reacționează la manifestările lui de creativitate”. Și din păcate nu puțini sînt profesorii care au strivit „corola de lumini a lumii”.

Dar nu trebuie neglijat rolul literaturii ca pionieră în formarea deprinderilor și tehnicilor de informare, care vor sta ulterior la baza metodelor de informare tehnico-științifică, care are un rol determinant, deoarece prin studiul critic al literaturii și prin preocuparea continuă de a stabili corelații între ideile semnalate și propriile teme de cercetare se conturează posibilitatea marilor descoperiri. Dar, din păcate, îndrumările metodologice de informare pentru folosirea cărților din bibliotecă privind întocmirea unui conspect sau a unei fișe de literatură, din manualul pentru clasele a VII-a și a VIII-a, foarte utile pentru a dezvolta deprinderile de informare rapidă și eficientă, sînt neglijate de mulți profesori și aceasta reprezintă o pierdere metodologică gravă, cu implicații mari asupra formării elevului.

Cei care au avut marea șansă să întâlnească profesori care să le deschidă cu generozitate marea poartă de lumină a literaturii, să-i facă să vibreze la contactul cu spiritele înalte, creatoare de frumos și de lumi noi, le vor păstra totdeauna un sentiment de pioasă recunoștință.

20. Herivan, M., *Educația la timpul viitor*, Ed. Albatros, 1976.

21. Guilford, J.P., *The nature of human intelligence* Mc Graw-Hill, New York, 1967.

22. Beaudet, J.P., *La créativité, Recherches américaines* Dunod, Paris, 1973.

23. Landau, *Psihologia creativității*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1979.

Din presa străină

Timbrul lunii aprilie

Jules Bordet (1870—1961)

Bordet a primit multe titluri academice, incluzînd premiul Nobel pentru medicină în 1919, pentru activitatea sa, în domeniul bacteriologiei și imunologiei.

Născut și educat în Belgia, el a lucrat în această țară de-a lungul întregii sale cariere, exceptînd cîțiva ani (între 20 și 30 ani), pe care i-a petrecut la Institutul Pasteur din Paris, unde a căpătat cunoștințe de specialitate care vor da forță și echilibru întregii sale vieți. Cercetările sale au adus mari progrese în înțelegerea mecanismului imunologiei, rolului anticorpilor, izolarea de bacili și metode de descoperire a diagnosticului și imunizării pentru o serie de boli, atât la oameni, cît și la animale.

Timbrul lunii septembrie

Jean Pierre Minkellers (1748—1824)

Acest chimist olandez este cel mai bine cunoscut pentru activitatea sa în domeniul gazului natural, din care el a separat componentii.

El a folosit gazul de cărbune pentru experimentele cu balonul. În 1785, a produs primele gaze de iluminat prin distribuirea materialelor volatile din cărbune.

Activitatea sa a contribuit la cercetări în alte domenii — fosilizare și observații meteorologice. („Chem 13 news” — Canada)

MATEMATICĂ

Asupra unor ipoteze în teoria numerelor *)

Prima parte a lucrării se ocupă cu formule generale pentru $\pi(n)$ - numărul numerelor prime ce nu depășesc pe n - și pentru p_n - cel de-al n -lea număr prim, p_1 fiind 2.

Cu privire la această temă este cunoscut rezultatul lui R. C. Buck, care afirmă, că nu există funcții ratiionale ale căror valori să fie numere prime pentru toate argumentele numere întregi. Formule pentru $\pi(n)$ și p_n au fost date de mai mulți autori, cum ar fi W. Sierpinski, T. Bang, J. M. Gandhi, S. W. Colomb, R. Bumcrot. Teorema următoare constituie o îmbunătățire a rezultatului obținut de R. C. Buck:

- T1. a) Nu există funcții ratiionale f astfel încât $\pi(n) = f(n)$, pentru orice $n, n \in \mathbb{N}$, suficient de mare.
 b) Nu există funcții ratiionale f astfel încât $p_n = f(n)$, pentru orice $n, n \in \mathbb{N}$, suficient de mare.

Prezentăm în continuare noi formule pentru $\pi(n)$ și p_n .

T2. Fie $p \in \mathbb{N}^*$. Pentru orice x real avem:

$$\pi(x) = \sum_{k=2}^{[x]} \left\{ ((k-1)!)^{2p} - k \left[\frac{((k-1)!)^{2p}}{k} \right] \right\}$$

T3. Fie $\mu: \mathbb{N}^* \rightarrow \mathbb{N}^*$ a.î. $p_n < \mu(n), \forall n$. Avem:

$$p_n = 1 + \mu(n) - \sum_{k=2}^{\mu(n)} \left[\frac{1}{1 + [(n-1) : \pi(k)]} \right]$$

T4. Fie $p \in \mathbb{N}$ și fie $f_p(k) = ((k-1)!)^{2p} - k \left[\frac{((k-1)!)^{2p}}{k} \right]$, oricare ar fi $k \in \mathbb{N}^*$. Dacă $p_n = k \geq 3$, atunci:

$$p_{n+1} = (k+2) \left[f_p(k+2) + (k+4) f_p(k+4) (1 - f_p(k+2)) + \dots \right]$$

*) Rezumatul lucrării cu care autorul a obținut locul I, la Sesiunea de referate și comunicări științifice ale elevilor, Pitești, 1934. Indrumători: prof. univ. dr. Cezar Avramescu (Universitatea din Craiova) și prof. Virgil Schneider (Liceul „N. Bălcescu” din Craiova).

$$\dots + (2k-1)f_p(2k-1)(1-f_p(k+2))(1-f_p(k+4))\dots(1-f_p(2k-3)).$$

Teorema T3 presupune existența unei funcții μ cu proprietatea din enunț. O astfel de funcție există: $\mu(n) = 2^n$. O funcție mai mică decât $\mu(n) = 2^n$ este furnizată de T5.

$$T5. p_n < n \lg(n^2 + 3n + 4) : 0,4 - 1,5n, \forall n, n \geq 5.$$

Teoremele anterioare sînt folosite pentru stabilirea unor propoziții echivalente cu conjecturile lui Ch. Goldbach și L. E. Dickson, cit și pentru justificarea unor inegalități, cum ar fi: $\bar{\Pi}(a_n) > \bar{\Pi}(b_n), \forall n, n \in \mathbb{N}^*$ este implicată de o condiție mai slabă $\bar{\Pi}(a_n) > \bar{\Pi}(b_n), \forall n, n \in M \subset \mathbb{N}^*$.

În partea a doua a lucrării se introduce și se studiază noțiunea de sistem Bertrand-Cebîșev.

Definiție. Fie (a_n) și $(b_n), n \geq 1$, două șiruri de numere pozitive. Perechea $\{(a_n), (b_n)\}$ formează un sistem B.C. dacă pentru orice întregi $p, k \geq 1$ există $n_0 = n_0(p, k)$ astfel încît, $\forall n \geq n_0$, între $\min(a_n, b_n)$ și $\max(a_n, b_n)$ există cel puțin p numere naturale k_1, \dots, k_p pentru care $\omega(k_i) = k, \forall i$, unde $\omega(n)$ reprezintă numărul de factori primi ai numărului n (factori primi distincti).

Următoarea teoremă furnizează o clasă largă de sisteme Bertrand-Cebîșev.

T6. Fie (a_n) și (b_n) două șiruri de numere pozitive astfel încît: (1) $\lim_{n \rightarrow \infty} a_n = \infty$ și (2) $\inf\{b_n/a_n; n \in \mathbb{N}^*\} > 1$. În aceste condiții, perechea $\{(a_n), (b_n)\}$ formează un sistem B.C.

Pe baza acestei teoreme sînt demonstrate alte nonă teoreme, care, fie că generalizează unele teoreme apărute în literatura de specialitate, fie ca variante ale altora.

În încheiere se emite conjectura: Perechea $\{(s_n), (s_{n+1})\}$, unde $s_n = 1^2 + 2^2 + \dots + n^2$, formează un sistem Bertrand-Cebîșev.

În anexă este prezentat un program Fortran, care a permis verificarea conjecturii, în cazul $k=1$, pentru valori relativ mici ale variabilei n .

Kluh, planeta monștrilor (1)

Chat și Ena trebuiau să plece într-o misiune de cercetare a planetei Kluh. Nava a părăsit sistemul solar și după câteva zile de zbor s-a apropiat de locul destinației.

Racheta spațială a trimis un mini-satelit pentru a verifica compoziția atmosferică. Oxigen exista, deci viața era posibilă. Împreună cu datele aerului, aparatul a adus și niște fotografii ale planetei. Pe una din ele se observa ceva neclar. Chat s-a uitat cu telescopul spre zona aceea și a văzut... o pădure, apoi a trimis o rază pentru a afla înălțimea la care sînt. Ena a dat drumul la motoare și s-au apropiat de planetă, pînă la urmă, aterizînd într-o poeniță. Lăsînd nava în acel luminis au pornit să exploreze terenul necunoscut. Pentru orice eventualitate, aveau la brîu cîte un pistol laser. Pe cînd mergeau prin pădure, se auzi un zgomot curios : un șarpe uriaș... cu aripi se lăsa din văzduh. Chat strigă :

— Pleacă de acolo, Ena ! Fugi !

Dar era prea tîrziu, reptila zburătoare se repezi asupra ei și își incolăci coada în jurul trupului Enei, imobilizînd-o. Filfiînd din aripi, creatura se ridică cu o viteză amețitoare spre înălțimi.

În timpul acesta, Chat, din reflex, scoase pistolul ca la exerciții. Cu toate că era trăgător de elită, nu avea cum să-l ochească, ba mai mult, risca să tragă în prietena sa. A început să-și croiască drum printre arbuști ca să ajungă la navă pentru a urmări șarpele zburător. Deodată, un strigăt răsună :

— Degeaba, nu vei putea salva această femeie. Ea este pierdută. Apoi dintre ferigi, apără o siluetă omenească.

— De ce ? întrebă mirat Chat.

— Vino cu mine și-ți voi explica ! spuse acela și-l trase de mîneacă. Străbătura o mică distanță și în fața ochilor se deschise un podiș de piatră flancat de ziduri înalte și tăioase. Mai erau acolo mulți oameni care se adăposteau în caverne. Pe jos erau crani și oase de animale necunoscute. Aproape toți erau scheletici și prost îmbrăcați.

— Dar ce e cu voi ? Ce s-a întîmplat ?

— De fapt noi toți sîntem, sau mai bine zis am fost, pasagerii unei mari nave interplanetare. În apropiere de această planetă blestemată, motoarele s-au oprit și o forță extraordinară ne-a atras aici. Cu toate eforturile noastre, a trebuit să aterizăm. Nava în care stăteam a fost înghițită de un cutremur de pămînt împreună cu mulți membri ai echipajului. Șerpîi-pasăre pe care i-ai văzut, veneau și luau drept bir cîte un om. Aici ne adăpostim noi de teama creaturilor trimise de la Iurtu. O conduce un om cu numele de Krana. Acesta are baza la cîteva km de noi. Membrii organizației ne terorizează, iar reptilele zburătoare sînt slujitorii șefului bazei. El face experiențe incredibile, pur și simplu. Astfel, a reușit să facă oameni-pisică, oameni-lei, etc. Este groaznic să-ți vezi semenul prefăcut în broască sau șopîrlă.

— Cum ? Pe voi face aceste experiențe îngrozitoare ?

— Da.

— Cine poate să mă conducă pînă la Iurtu ? zise Chat, sperînd s-o găsească acolo și pe Ena.

— Eu am să te conduc. Trei frați de-ai mei au dispărut acolo și vreau să-i răzbun. Pentru aceasta, însă, trebuie să învăț minuirea aparatului navei.

Cel care vorbise astfel era un tînar bine făcut care ieșise în fața mulțimii zdrențuroase.

Împreună cu Maud, căci așa o chema pe viitoarea călăuză, au pornit spre locul unde lăsase nava. I se dădu și lui Maud un pistol. Odată ajuns la navă, Maud se mira de aparatura modernă pentru el, dar din explicațiile lui Chat, înțelese principalele comenzi. Și-au luat zborul și în apropiere de Iurtu, șerpîi-pasăre au navalit asupra lor. Chat, însă, avea ac de cojocul acestora : apăsa la butonul pe niște butoane. Din canale separate țîsniră raze laser care se uneau și se concentrău într-una singură. Primul șarpe-pasăre se volatiliză într-o clipă. Această metodă era eficientă dar cerea prea mult timp și trebuia găsită o altă soluție. După puțin timp de gîndire, lui Chat îi veni ideea salvatoare : declanșă cîmpul de protecție. Creaturile se electrocutau și cădeau sub formă de cenușă.

— Fii atent, Maud, trebuie să aterizăm ! Apasă pe butoanele roșii și trage de maneta portocalie !

Nava se lăsă lin pe un teren neted. Deodată, un bolovan uriaș zbură spre ei, dar sfera de protecție se dovede eficientă și acum. Mirați, amîndoi, porniră acolo pentru a afla cauza. Pe neașteptate, se auzi un zgomot în spate. Chat și Maud se întoarseră pregătiți pentru un eventual atac. Dar ceea ce au văzut i-a făcut să se îngrozească : niște capete uriașe răsăriră după copaci, colții albi și lucioși le lăseau din botul înspumat, apoi apărură mîinile enorme care aveau degete cît statura unui

POVESTIRE Ș.F.

sm. După aceea trupurile și-au făcut apariția în toată hidoșenia lor : erau păroase și nemaipomenit de mari, un amestec între om, maimuță și uriaș. Deci acestea aruncaseră cu atita ușurință bolovanii. O mină înfiorătoare se întinse spre navă și se retrase instantaneu cu un urlet groaznic. Cînd s-au uitat mai cu atenție, mina aceea era doar un ciot care mai fumega încă.

Infuriați, goliții au smuls stînci de cîteva tone pe care le-au azvirlit spre el. Dar Chat a sesizat la timp atacul și a avut vreme să pulverizeze biocurile de piatră.

— Maud, încearcă să ajungi la navă și s-o aduci aici !

— Bine, dar distrage atenția monștrilor !

Chat a început să tragă în toate direcțiile provocînd un zgomot asurzitor ce se amesteca cu urletele de durere ale uriașilor muribunzi. Nava se ridică în aer. Din tunul principal țîșni o rază concentrată care lovi un uriaș. Chat a avut o imagine pe care n-a mai avut-o nimeni cu excepția lui Maud și a vietăților din jur : moartea aceluși King-Kong. Acesta, atins, ridică mîinile cu degetele chircite și scoase un urlet lugubru, strigătul de moarte. Singele țîșni în valuri din piept. Părul și pielea luară foc. Cu gemete înspăimîntătoare se prăbuși la pămînt. Reuși, cu un ultim efort, să se ridice. Toți mușchii se contractară și ochii îi ieșiră din orbite. Cu scrișnete înfiorătoare din dinți, se lăsă încet, încet, jos. Se mai zbatu puțin și-și dădu duhul. Ce forță și rezistență avea acest animal care fusese lovit de o rază ce ar fi putut topi un zid gros de doi metri ? Coborînd, Maud nu găsi teren de aterizare și a fost nevoit să se așeze cu nava pe unul din bolovanii enormi aruncați de uriași. Aceștia speriați, dădură bir cu fugiții. Dar stinca-aerodrom avea un foarte prost echilibru și cînd nava se lăsă pe ea, s-a răsturnat, iar nava, dacă n-ar fi fost sistemul de protecție, s-ar fi deteriorat complet. Totuși nu scăpă fără cîteva defecțiuni. Din întîmplare aceea Maud nu se alese decît cu cîteva vînatăi.

În timpul acesta Ena se afla în „brațele“ șarpelui. Desnădăjduită, strigă către pretenul său :

— Trage ! Omoară-l ! Fă ceva și nu mă lăsa !

Dar distanța era prea mare ca Chat să fi auzit. Acum se chinuia să găsească o soluție pentru a se salva. Nu era timp căci strînsoarea o sufoca. Ea avea o musculatură bună pentru că făcea sport de performanță. Se concentră și reuși să siabască din strînsoare, suficient pentru a respira în voie. Apoi a început să dea în pielea solzoasă.

„Ce ar fi s-o lovesc în mușchii aripilor“ își zise ea în gînd. Zis și făcut. Se încordă și reuși să aplice o lovitură în mușchii pectorali. A obținut un mare succes în felul acesta, fiindcă a reușit să pună mina pe pistol, pe care însă nu-l putea scoate. Neavînd altă soluție apăsă pe buton cu toate că exista riscul să-și tragă în picior. Salva de cartușe atomice atinse coada animalului. Acesta uită de captivă și se îngrijă de rană. Profitînd de ocazie, Ena scoase pistolul și-i trimise creaturii cîteva gloanțe ce-i pulveriză capul. Trupul șarpelui-pasăre, fiind mai greu, atinse primul pămîntul. Ea căzu pe aripile păsării care, de bine de rău erau mai moie decît roca.

„Se vede că n-am pățit nimic“, își zise fata după ce se pipăi. În afară de cîteva zgîrieturi, Ena, într-adevăr, nu avea altă lovitură mai periculoasă. Se ridică și începu să meargă. În depărtare se zărea un ciudat amplasament de clădiri.

„Ce-ar fi să văd ce este acolo ?“ zise Ena. Poate găsesc alte forme de viață inteligentă. Merse puțin dar era prea storsă de puteri ca să mai poată mărșălui, deci se hotărî să doarmă puțin pentru a-și reveni. Se vede însă că oboseala și emoțiile au fost mai tari ca voința și pînă dimineața nu se mai sculă. Drept hrană luă cîteva pastile concentrate și niște rădăcini. Refăcută, Ena porni spre construcțiile pe care le văzuse. La cîteva sute de metri de ele, un roboțel, parcă ieșit din pămînt, se postă în fața ei. Cu o voce metalică el spuse automat :

— De unde vii ? Ce vrei ? Prezintă autorizația ! Observă că Ena nu răspunde și o amenință :

— Spune, de nu, voi anunța postul de apărare !

Neavînd ce face, a trebuit să distrugă roboțelul, însă acesta a reușit să transmită un semnal care a fost recepționat. Prima rețea de apărare a trimis împotriva nepoftitului cîteva liane cu viață ce semănau a panglici zburătoare. Ena își căută scaparea în peștera din apropiere, spre care fugi. Urmăritoarele ei se îndreptară și ele în aceeași direcție. Grotă era foarte curioasă căci o parte din ea strălucea, puțin mai încolo se desluseau contururile unei cuști mari în care se zbată ceva. Rupînd o stalactită fosforescentă, se apropie și observă că erau niște lilieci uriași... Dar ce fel de lilieci. Aveau cap de om. Unul dintre aceștia o rugă într-o limbă te-restră :

— Scapă-ne de aici, te implorăm !

Știînd ce se apropia, îi consideră salvatorii ei și de aceea le strigă :

— Ingrămădiți-vă cît puteți de mult într-un colț. Ciudatele creaturi ascultară și abia-abia își ascundeau emoția. Ena scoase pistolul și trimise o rază laser care lovî cușca. Aceasta deveni incandescentă și se topi. Batmanii, căci așa își spuneau aceste ființe, care după atîția ani de captivitate erau din nou liberi, înundară peștera cu strigăte de bucurie. Deodată Tanga, liliecul ce vorbise, anunță :

— Atenție ! caraii se îndreaptă spre noi. O să avem de lucru. La luptă !

Lucian UȘURELU,
clasa a VI-a,
Școala Nr. 9 — Focșani

(Va urma)

MEMORIA PELICULEI

Mănăstirea Cernica. Pe placa memorială prinsă pe zidul chiliei din fotografia alăturată, sînt gravate următoarele cuvinte :
„In această clădire, a viețuit, in anii de înerețe ai căutărilor sale (1899—1900), scriitorul TUDOR ARGHEZI. De lumea acestor locuri sînt legate o seamă de pagini de proză și poezie din opera sa“.

Foto : P. DIMA

„Notre Revue“ DU SOMMAIRE

⊙ DIALOGUE LITTÉRAIRE

Dumitru I. Grumăzescu: „La vie de ma collection «Eminescu» se confonde avec ma propre existence» — interview réalisée par Petrache DIMA

⊙ DEBUT

⊙ ANNIVERSAIRES

„A la mémoire de Lucian Blaga“
par I.L. Postolache

„Quelques considerations de «coordonnées philosophiques» et «coordonnées métaphysiques» du système de Blaga“, par D. Matei

„Par le murmure de l'éon / La lamentation de l'homme“, par Mioara Zehan-Bădulescu

„L'heritage littéraire de Lucian Blaga“, par Dorli Blaga

Lucian Blaga: „Mirabila sămîntă“, commentaire par Florin Paraschiv

⊙ LEQUEL DES NAVIRES ATTENDRA AU RIVAGE

⊙ AMIS DE NOTRE REVUE

Profesor dr. Ruppercht ROHR: „La langue roumaine represente un bon exemple pour la force de survivance de la langue latine“, interview réalisée par I. Constantinescu

⊙ NOTES

„La fin de la sécheresse“, par Gechi Bandrabur

⊙ HISTOIRE LITTÉRAIRE

„Perpessicius — inedit“

⊙ LANGUAGE ET STYLE

„La séparation des mots en syllabes“, par I. Calotă

⊙ VRANCEA LITTÉRAIRE

„Etudes de littérature“
Gh. Bulgăr: „Les écrivains roumains sur langue et style“

⊙ NOTES DE LECTURE

„Le lycée «Spiru Haret» de Tulcea“

⊙ LA REVUE DES REVUES SCOLAIRES

⊙ LES OLYMPIADES

„Sous la protection du genie de la poésie roumaine“
„Concurs des métiers“

⊙ SCIENCE ET TECHNIQUE

⊙ LA MEMOIRE DE LA PELLICULE

„Our Magazine“ FROM the SUMMARY

⊙ LITERARY DIALOGUE

Dumitru I. Grumăzescu: „The life of «Eminescu» s collection is confused with my own existance“ — interview given to prof. P. DIMA

⊙ DEBUT

⊙ ANNIVERSARIES

„In Lucian Blaga's memory“, by I.L. Postolache

„Some considerations on «the philosophical co-ordinates» and «metaphysical co-ordinates» of Blaga's system“ by D. Matei

„Through the rumour of eon — the man's lamentation“ by Mioara Zehan-Bădulescu

„L. Blaga's heritage“, by Dorli Blaga

Lucian Blaga: „The astonishing seed“, by Florin Paraschiv

⊙ AMONG HUNDREDS OF MASTS

⊙ THE FRIENDS OF „OUR MAGAZINE“

Prof. dr. Ruppercht ROHR: „The Romanian language represents a good example for the power of survival of the Latin language“ — interview achieved by I. Constantinescu.

⊙ NOTINGS

„The end of drought“, by Gechi Bandrabur

⊙ LITERARY HISTORY

„Perpessicius — inedit“

⊙ LANGUAGE AND STYLE

„The separation of words into syllables“ by I. Calotă

⊙ LITERARY VRANCEA

„The station of being a poet“, by C. Taslău

⊙ LITERARY CHRONICLE

„Literary studies“

Gh. Bulgăr: „The Romanian writers about language and style“

⊙ READING NOTES

The High School «Spiru Haret» from Tulcea

⊙ THE MAGAZINE OF THE SCHOOL MAGAZINES

⊙ OLYMPIADS

„The trade competition“

„Under the auspices of the genius of the Romanian poetry“

⊙ SCIENCE AND TECHNIQUE

⊙ MEMORY OF THE PELLICLE

"Our Magazine" FROM the SUMMARY

◎ LITERARY DIALOGUE

Dumitru I. Grumăzescu: "The life of «Eminescu» s collection is confused with my own existance" — interview given to prof. P. DIMA

◎ DEBUT

◎ ANNIVERSARIES

"In Lucian Blaga's memory", by I.L. Postolache

"Some considerations on «the philosophical co-ordinates» and «metaphysical co-ordinates» of Blaga's system" by D. Matei

"Through the rumour of eon — the man's lamentation" by Mioara Zehan-Bădulescu

"L. Blaga's heritage", by Dorli Blaga

Lucian Blaga: "The astonishing seed", by Florin Paraschiv

◎ AMONG HUNDREDS OF MASTS

◎ THE FRIENDS OF "OUR MAGAZINE"

Prof. dr. Ruppercht ROHR: "The Romanian language represents a good example for the power of survival of the Latin language" — interview achieved by I. Constantinescu.

◎ NOTINGS

"The end of drought", by Gechi Bandrabur

◎ LITERARY HISTORY

"Perpessicius — inedit"

◎ LANGUAGE AND STYLE

"The separation of words into syllables" by I. Calotă

◎ LITERARY VRANCEA

"The station of being a poet", by C. Taslău

◎ LITERARY CHRONICLE

"Literary studies"

Gh. Bulgăr: "The Romanian writers about language and style"

◎ READING NOTES

The High School "Spiru Haret" from Tulcea

◎ THE MAGAZINE OF THE SCHOOL MAGAZINES

◎ OLYMPIADS

"The trade competition"

"Under the auspices of the genius of the Romanian poetry"

◎ SCIENCE AND TECHNIQUE

◎ MEMORY OF THE PELLICLE

Directorul liceului :
prof. **Cecilia MAIOROV**

Colectivul redacțional :

PROFESORI : Neculai CHIFAN, Tiberiu DIMA, Vasile DULGHERU, Ștefan IONEANU, Carmen NAGLER, Costică OLARU, Ion ROȘU, Ștefan VĂȘII, Corneliu SAVU, Petre MARINESCU, Livia TURCITU, Culiță UȘURELU.

ELEVI : Liliana BĂLAN, Nicoleta CĂINOP, Mugurel COSTACHI, Liliana-Gabriela COMAN, Alina COJOCARU, Cristina GHEATĂ, Maricica GHERGHE, Rodica IANCU, Stelică IACOB, Ina-Angela MIHORDEA, Luminița NICHIFOR, Neculai POPA, Doina ROȘU, Nicolae-Dorin ROTARU, Liliana STOICA, Violeta STOICESCU, Marius-Puiu TOPALĂ.

Coperta I

LUCIAN BLAGA

(portret în peniță)

de Vasile PĂNESCU

Paginatori : Iordache MATEI
Nicolae PRESCORNIȚOIU

Linotipist : Ion OPREA

Mașiniști : Vasile NECULA
Alexandru BĂJENARU
Ion COJOCEA

Puitoare : Maria DURDUREANU
Amalia BÎNDAR

Legători : Maria TROFIN
Drăguța IVAN
Maria DRUȚU

Șef de subunitate : Cezar COJOCARU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
Liceul "UNIREA" — Focșani
Str. Cezar Bolliac, 15 ; telefoane :
1 29 67 și 1 56 59
Căsuța poștală 110 ; cod 5 300

Tiparul : Întreprinderea poligrafică Bacău
Subunitatea FOCȘANI

Luceafărul în viziunea lui A. Bordenache

DIN SUMAR

⊙ DIALOG LITERAR

DUMITRU I. GRUMĂZESCU:

„Viața colecției «Eminescu» se confundă cu propria-mi existență» — interviu acordat prof. P. DIMA

⊙ DEBUT

⊙ ANIVERSĂRI

„Întru amintirea lui Lucian Blaga”, de I.L. Postolache

„Cîteva considerații asupra «coordonatelor filosofice» și «coordonatelor metafizice» ale sistemului blagian”, de D. Matei

„Prin zvonul eonului / Bocetul omului”, de Mioara Zehan-Bădulescu

„Moștenirea literară a lui L. Blaga”, de Dorli Blaga

Lucian Blaga: „Mirabila sămîntă” — comentariu de Florin Paraschiv

⊙ DINTRE SUTE DE CATARGE

⊙ PRIETENII „REVISTEI NOASTRE”

Prof. dr. Ruppercht ROHR: „Limba română reprezintă un bun exemplu pentru forța de supraviețuire a limbii latine” — interviu realizat de I. Constantinescu

⊙ INSEMNAȚII

„Sfîrșit de secetă”, de Gechi Bandrabur

⊙ ISTORIE LITERARĂ

„Perpessicius — inedit”

⊙ LIMBĂ ȘI STIL

„Despărțirea cuvintelor în silabe”, de I. Calotă

⊙ VRANCEA LITERARĂ

„Starea de a fi poet” de C. Taslău

⊙ CRONICĂ LITERARĂ

„Studii de literatură”

Gh. Bulgăr: „Scriitori români despre limbă și stil”

⊙ INSEMNAȚII DE LECTURĂ

„Liceul «Spiru Haret» din Tulcea”

⊙ REVISTA REVISTELOR ȘCOLARE

⊙ OLIMPIADE

„Sub auspiciile geniului poeziei românești”

„Concursul pe meserii”

⊙ ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

„Limba și literatura română și creativitatea tehnică (II), de Brad Segal

„Teoria electroslabă”, de Dan Pirjol

„Bionica”, de Marian Rubin

„Kluh, planeta monștrilor”, de Lucian Ușurelu

„Din presa străină”

⊙ MEMORIA PELICULEI

64 de pagini — 10 lei

Luceafărul în viziunea lui A. Bordone